

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATLARININ
YETKİLERİNİN ANALİZİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: **Alpaslan GÜNEY**

İSTANBUL, 2006

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM ORGANİZASYON BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATLARININ
YETKİLERİNİN ANALİZİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

Alpaslan GÜNEY

Öğrenci No: 050744041

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. İbrahim SUBAŞI

İSTANBUL, 2006

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./..../2006

Alpaslan GÜNEY

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

Enstitümüz..... Anabilim Dalı.....
bilim dalı yüksek lisans öğrencilerindennumaralı “*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*”nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği “.....” başlıklı Tezini/Projesini, Yönetim Kurulumuzun Tarih ve sayılı toplantısında seçilen ve Fakülte binasında toplanan biz jüri/izleme komitesi üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (.....) dakika süre ile aday tarafından takdim edilmiş ve sonuçta adayın tezi hakkında **Oybirliği/Oy Çokluğu** ile **Kabul/Red** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü’ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir...../...../2006

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman

.....

Üye

.....

Üye

.....

TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATLARININ YETKİLERİNİN ANALİZİ

Tezi Hazırlayan: Alpaslan GÜNEY

Özet

Bu tez çalışmasında; Genel olarak insanların ve toplumların en önemli ihtiyaçlarından biri olan güvenlik kavramı anlatılmakta bu bağlamda ülkemizde güvenliğin yapısı tarihsel gelişimi ve kolluk kuvvetlerinin sınıflandırılması anlatılmaktadır, Özellikle de ülkemizde kolluk kuvvetleri sınıflandırılmasında özel güvenlik teşkilatlarının tarihsel gelişimi, felsefesi ve 2004 yılında çıkarılan Özel Güvenlik Yasası ile Özel Güvenlik yetkilerine değinilerek bu yetkilerin nasıl olması gerektiği ve eksiklikleri, dünyadaki diğer özel güvenlik teşkilatları ile kıyaslaması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Kolluk, özel güvenlik teşkilatlarının yetkileri

THE ANALYSIS OF THE SPECIAL SECURITY FORCES AUTHORITY IN TURKEY

Presented by: Alpaslan GÜNEY

Abstract

In this thesis Project; we told about the security concept which is one of the most important requirement of the people and the community in this context structure of historical evolution of security and clasification of the oversleeve forces in our country on the clasification of the oversleeve forces especially in our country, touching on the historical evolution thought of the special security communities and the law of the special security which accepted in 2004 and special security authoroty, made comparement with other special security communities in the world about how must this authority and deficiency.

Key Words: Security, Oversleeve, The authority of the special security communities

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Şekiller Listesi.....	V
Kısaltmalar	VII
Giriş	1

I. BÖLÜM

GÜVENLİK KAVRAMI

1.Genel Olarak Güvenlik Kavramının Tanımı.....	3
1.1 Güvenliğin Tarihsel Gelişimi.....	5
1.2. Güvenliğin Toplumlar Açısından Önemi	6
1.3. Özel Güvenlik Bir Kolluk Kuvveti midir?	8
1.4. Türkiye’de Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	8
1.4.1. Kolluk	8
1.4.2.Kolluk Çeşitleri	9
1.4.2.1. Polis	10
1.4.2.2.Polisin Yetkileri.....	11
1.4.2.3.Parmak İzi ve fotoğraf Alma Yetkisi	11
1.4.2.4.Kapatma Yetkisi	11
1.4.2.5.El Koyma Yetkisi	12
1.4.2.6.Arama Yetkisi	12
1.4.2.7. Yakalama Yetkisi.....	13
1.4.2.8. Zor Kullanma Yetkisi	13
1.4.2.9. Polisin Kimlik Sorma Yetkisi Ve Kimliği	
Tespit Edilmeyenler Hakkında Vazifeleri.....	14
1.4.2.10. Polisin Silah Kullanma Yetkisi.....	15
1.5. Jandarmanın Genel Olarak Görevleri	15
1.5.1. Jandarmanın Genel Olarak Görevleri	16
1.5.1.1. Mülki görevler.....	16
1.5.1.2. Adli Görevleri.....	16
1.5.1.3. Askeri Görevleri.....	16
1.5.1.4. Diğer Görevleri	16

1.6. Sahil Güvenlik Teşkilatı.....	17
1.7. Yardımcı Kolluk	17
1.7.1. Çarşı ve Mahalle Bekçileri.....	17
1.7.2. Köy Korucuları ve Kır Bekçileri.....	18
1.8. Özel Kolluk.....	18
1.8.1. Belediye Kolluğu.....	18
1.8.2. Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri	19
1.8.3. Tekel Takip Memurları	19
1.8.4. Gümrük Muhafaza Memurları.....	19
1.9. Orman Muhafaza Memurları	19
1.10. Liman Kolluğu.....	20
1.11. Hudut Ve Sahiller Sağlık Kolluğu.....	20

II. BÖLÜM

ÖZEL GÜVENLİK OLGUSU

2. Genel Olarak Özel Güvenlik Olgusu Ve Felsefesi.....	21
2.1. Özel Güvenliğin Felsefi Temelleri.....	24
2.2. Özel Güvenlik Tanımı Ve Türleri.....	26
2.3. Özel Güvenliğin Kolluk Hizmetlerindeki Konumu.....	27
2.4. Özel Güvenlik Kuruluşları	28
2.4.1. Özel Güvenlik Birimi.....	28
2.4.2. Özel Güvenlik Şirketi	28
2.4.3. Alarm Merkezi	28
2.4.4. Özel Güvenlik Eğitim Kurumu	28
2.5. Özel Güvenliğin Önemi.....	29
2.6. Neden Özel Güvenlik.....	31
2.7. Dünyada Özel Güvenlik.....	35
2.7.1. Dünyada Özel Güvenlik Olgusu	35
2.7.2. Türkiye’de Özel Güvenlik Anlayışının Gelişimi.....	36
2.8. Özel Güvenlikle Bir Avrupa Modeline Doğru	38
2.9. Bazı Avrupa Ülkelerinde Ve ABD’de Özel Güvenlik	39
2.9.1. Özel Güvenlik Endüstrisinin Faaliyet Alanı.....	41
2.9.2. Yasal Düzenleme Düzeyi	41
2.9.2.1. Belçika	42

2.9.2.2. Hollanda	44
2.9.2.3. Almanya.....	45
2.9.2.4. İngiltere.....	45
2.9.2.5. ABD.....	47
2.10. Avrupa Modeli Özel Güvenlik Hizmetlerinin Zorlukları.....	47

III. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK

3. Türkiye'de Özel Güvenlik Teşkilatının Tarihi Gelişimi.....	49
3.1. Özel Güvenlik Hizmetlerinin Yapısı.....	51
3.2. Özel Güvenlik Sisteminin Yapılanması.....	52
3.3. Özel Güvenlik Birimleri.....	52
3.4. Özel Güvenlik Şirketleri	53
3.4.1. Maddesel ve Mekaniksel Hizmetler Sunan Şirketler	53
3.4.2. Elektrik ve Elektronik Hizmetleri Sunan şirketler	53
3.4.3. İnsan Gücüne Dayanan Hizmetleri Sunan Şirketler	53
3.5. Özel Güvenlik Görev Alanları.....	53
3.6. Özel Güvenlik Teşkilatının Hizmetleri.....	54
3.6.1. Koruma Servisleri.....	54
3.6.2. Devriye Servisleri.....	55
3.6.3. Danışma Servisleri	56
3.6.4. Araştırma Servisleri.....	56
3.7. Alarm Cevap Sistemleri.....	57
3.8. Ulaşım Servisleri.....	58
3.9. Zırhlı Araç Servisleri	59

IV. BÖLÜM

ÖZEL GÜVENLİK PERSONELİ

4. Özel Güvenlik Personelinin Görevleri.....	60
4.1. Olay Yeri ve Korunması İle İlgili Görevler	61
4.2. İdari Görevleri.....	61
4.2.1. Mesleğine Karşı İdari Görevleri.....	62
4.2.2. Güvenlik ve Emniyet Bakımından İdari Görevleri	62

4.2.3. Kuruluşta Çalışanlar veya İlgili Şahıslar Bakımından İdari Görevleri	63
4.2.4. Ziyaretçilerle Nakil Vasıtalarının Kontrolü Bakımından İdari Görevleri	63
4.3. Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Önleyici Hizmetlere İlişkin Görevleri.....	64
4.3.1. Genel Olarak.....	64
4.3.2. Devriye Görevi.....	64
4.3.3. Nokta Görevi.....	65
4.4. Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Yetkileri.....	66
4.4.1. Genel Olarak	66
4.4.2. Zor Kullanma Yetkisi.....	66
4.4.3. Silah Taşıma Yetkisi	67
4.4.4. Silah Kullanma Yetkisi	68
4.4.5. Kimlik Sorma ve Kimlik Tespit Etme Yetkisi	71
4.5.Özel Güvenliğin Sorunları Ve Geleceği	72
4.5.1. Özel Güvenliğin Sorunları	72
4.5.1.1. Genel Olarak	72
4.5.1.2. Türkiye'de Özel Güvenliğin Sorunları ve Çözüm Önerileri.....	73
4.5.1.3. Özel Güvenlik Teşkilatlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri ...	73
4.5.1.4. Özel Güvenlik Şirketlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri	79
4.5.1.5. Özel Güvenliğin Denetimi Sorunu ve Türkiye'deki Uygulaması	80
4.5.1.6. Özel Güvenliğin Geleceği.....	82
4.5.1.7. 2495 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ve Süreçleri	83
4.5.1.8. 5188 Sayılı Yasanın Getirmiş Olduğu Yenilikler	87
4.5.1.9. 5188 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ve Süreçleri	91
4.5.2. Özel Güvenlik Komisyonu.....	92
4.5.2.1. Özel Güvenlik Komisyonunu Görevleri.....	93
4.5.2.2. Özel Güvenlik İzni.....	93
4.5.2.3. Özel Güvenlik Şirketleri ve Faaliyet İzni.....	94

V. BÖLÜM

ÖZEL GÜVENLİK EĞİTİMİ VE NİTELİĞİ

5.Genel Olarak Özel Güvenlik Eğitimi ve Niteliği	96
5.1. Eğitim Sorunu.....	98
5.2. Polis ve Özel Güvenlikte Yetki Sınırlarının Karmaşası ve Öneriler	100
5.3. Genel Kolluk – Özel Kolluk İlişkisi	103
5.3.1. Yetki Paylaşımı	103
5.3.2. Görev ve Sorumluluk Alanı Paylaşımı	104
5.3.3. Güvenlik Görevlilerinin Bireysel Hakları Ve Yasadaki Eksiklikler	105
5.3.3.1. Özel Güvenlik Görevlilerinin Sendikal Özgürlükleri	107
5.3.3.2. Özel Güvenlik Görevlisi Memurların Sendikal Hakları.....	108
5.3.3.3. Özel Güvenlik Görevlilerinin Dernek Kurma Hakkı.....	109
5.3.3.4. Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkı.....	110
5.4. Özel Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik.....	110
5.5. Özel Güvenlik Hareketleri.....	112
5.5.1. Genel Olarak Özel Güvenlik Hareketleri.....	112
5.5.2. Dünyada ve Türkiye’de Özel Güvenlik Hareketleri.....	113
Sonuç.....	115
Kaynakça.....	116
Özgeçmiş.....	121

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No.</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil.1: Maslow'un Temel İhtiyaçlar Piramidi	6
Şekil. 2: Kolluk Çeşitleri	27

KISALTMALAR

AGİT	Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
a.g.k.	Adı geçen kitap
a.g.m.	Adı geçen makale
bkz	Bakınız
BM	Birleşmiş Milletler
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	Emniyet Teşkilatı Kanunu
M.K.E	Makine Kimya Endüstrisi
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
ÖG	Özel Güvenlik
ÖGB	Özel Güvenlik Birimi
ÖGK	Özel Güvenlik Komisyonu
PVSK	Polis Vazife Ve Salahiyet Kanunu
TCK	Türk Ceza Kanunu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
T.B.M.M	Türkiye Büyük Millet Meclisi
Ünv.	Üniversite

GİRİŞ

Suç, bireylerin ve toplumların tarihin her döneminde mücadele ettikleri bir olgudur. Bu nedenle güvenlik kavramı bireylerin ve toplumların en önemli ihtiyaçlarından bir tanesidir. Devletler de millet olmanın bir gereği olarak güvenlik kavramını toplumun huzuru için en önde gelen görevlerinden biri kabul etmişlerdir. Her devlet kendi içerisinde güvenliği sağlamak için farklı güvenlik sistemleri ve örgütlenmesi geliştirmişlerdir. Bunun bir sonucu olarak da ülkemizde iç güvenlik kavramı kolluk kuvvetleri örgütlenmesi ile sağlanmaktadır. Kolluk kuvvetleri ülkemizde kendi içerisinde üç ana gruba ayrılmıştır. Bunlar polis teşkilatı, jandarma teşkilatı ve sahil güvenlik teşkilatından oluşur.

Değişen ve gelişen dünyaya paralel olarak ülkemizde gelişmekte olup bunun bir sonucu olarak ekonominin de doğrudan etkisiyle insanların en önemli ihtiyaçlarından biri olan güvenlik ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Devletin kamu güvenliği sağlamak adına insanların bulunduğu her türlü yaşamsal alanda güvenlik ihtiyacında sayı itibarıyla yeterli olamamasından dolayı özel güvenlik ihtiyacı hızla nitelik ve nicelik olarak artmaktadır. Bununla birlikte 2004 yılına kadar yürürlükte olan 2495 sayılı Özel Güvenlik Yasası mevcut özel güvenlik ihtiyaçlarını karşılama konusunda yeterli olmadığından dolayı 2004 yılında çıkarılan 5188 sayılı Özel Güvenlik Teşkilatları Hakkında Kanunla özel güvenlik kavramına tamamen yeni bir anlam kazandırılmış olup özel güvenlik görevlilerinin eğitimi, yetkileri yeni sorumluluklar ve hukuki yükümlülükler getirmiştir. Fakat bu konudaki eksiklikler ve uygulamadaki sıkıntılar ve aksaklıkların giderilmesi konusunda çözüm önerilerimizi araştırmalarımız neticesinde ortaya koymaya çalıştık.

Ayrıca bu konudaki yapılan çalışmaların sayılı olması benim de bu çalışmaya olan ilgimi arttırdı. Ancak çok önemli olan özel güvenlik hizmetleri konusunda özellikle son yıllarda, özel güvenlik teşkilatına katılma şartı olarak özel güvenlik eğitimi alınması zorunluluğu bu alandaki kaynakların artmasına neden olması özel güvenlik teşkilatlarının problemlerinin çözümünde daha etkili olduğudur.

Sonuç olarak bu araştırmada özel güvenlik teşkilatlarına yönelik olarak çıkarılan 5188 sayılı yasa ve bu yasanın getirdiği yükümlülükler gerek özel güvenlik şirketlerine gerekse özel güvenlik görevlisi olan kişiye uygulanmasında ne tür aksaklıkların olduğu, özel güvenlik görevlisinin eğitimi, çalışma süreleri ve yetkilerinin kullanılmasında ki problemlerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Ayrıca A.B.D ve Avrupa'da ki bazı ülkeler ile olan özel güvenlik teşkilatlarının karşılaştırılması yapılarak, söz konusu ülkelerdeki

uygulamalar ÷lkemizdeki uygulamalarla karşılaştırılmış ve mevcut aksaklıklara çözümler önerileri getirilmiştir. İleride bu konuda çalışmaya yapacak olanların faydalanacaklarına inandığım bu araştırmada Türkiye’de mevcut özel güvenlik teşkilatlarının görev ve yetkileri analiz edilmiştir.

I. BÖLÜM

GÜVENLİK KAVRAMI

1.Genel Olarak Güvenlik Kavramının Tanımı

İnsan yapısı gereği toplum halinde yaşamak zorundadır, her insan topluluğunun yaşamını sürdürebilmek için bir düzene, disipline ve güvene ihtiyacı vardır. İşte toplumdaki bu huzur ve güven, güvenlik hizmetleri sayesinde sağlanır. Bu sebeple güvenlik kavramı insanların toplu ve yerleşik hayatlarının bir getirisi hükmündedir.

Yaşama hakkı ile temel hak ve özgürlüklere sahip olmak ancak huzurlu ve güvenli bir ortamla mümkündür. Tarih boyunca toplumların sosyal, ahlaki, ekonomik ve hukuki yapılarında görülen değişikliklere paralel olarak suçların niteliğinde de değişiklikler olmuş ve bu durum güvenlik anlayışına da yansımıştır.

Kelime olarak güvenlik, tehlike bulunmaması hali, emin ve rahat olma durumu şeklinde ifade edilir, “güvenlik” kişilerin mallarının ırz ve namuslarının her türlü saldırı, tehdit ve muhtemel kazalara karşı korunmasıdır.¹

Güvenliğin çeşitli yönleri bulunmaktadır. Bunlar maddi veya hukuki olabildiği gibi kişisel, sosyal de olabilir. Maddi güvenlik, toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, bireylerin yaşadığı çevrede herhangi bir zarar görmeden korkusuzca yaşayabilmesi şeklinde tanımlanabilir.

Hukuki güvenlik ise, kanun karşısında eşitlik sağlanması, eziyet ve işkence yapılmamasıdır. Kişisel güvenlik, başta yaşama hakkı olmak üzere kişi dokunulmazlığına ve hürriyetine sahip olmaktır.

Sosyal güvenlik, refah devlet anlayışının bir gereği olarak ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Sosyal güvenlik, devletin, kişilerin ve ailelerin yaşamlarını kolaylaştırarak sosyal hizmetler sunarak aldığı kolektif önlemlerin tümüdür.

Kamu yönetimi toplumun genel ve kolektif ihtiyaçlarını karşılayabilmek için birçok hizmeti yürütür. Bu hizmetlerin büyük bir kısmı kamu düzenini sağlamak amacıyla yerine getirilir. Kamu yönetimi bu hizmetleri yürütürken kamu gücünü kullanır, tek yanlı iradesine dayanarak almış olduğu kararlarla halka bazı külfetler yükleyebilir.² Kamu hizmetleri içerisinde kamu yönetimine bu imkânı en fazla sağlayan güvenlik hizmetleridir. Toplumun

¹ Yayla, Y., İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985, s.55

² Karatepe, Ş., İdare Hukuku, Üniversite Kitabevi, İzmir, 1993, s.223

güven ve huzurunu sağlamak için kamu yönetiminin yürüttüğü güvenlik hizmetlerine zabıta hizmetleri de denilmektedir.

Kamu yönetiminin en eski ve en yaygın görevi insanların toplum içerisindeki tutum ve davranışlarını gözetip denetleyerek kamu düzenini sağlamaktır. Başka bir deyişle toplum hayatının barış, düzen ve güven içerisinde devamı bu hizmetler sayesinde sağlanır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için yerine göre hukuk kuralları içerisinde yönetilenlere karşı zor kullanılarak onların temel hak ve özgürlükleri de sınırlanabilir.

Güvenlik hizmetleri klasik kamu hizmetleri içerisinde sayılmakla beraber diğer kamu hizmetlerinden farklı bir özelliğe sahiptir. Bu faaliyetlerle yönetimin güç egemenliğinin bütün özelliklerini bulmak mümkün olduğu gibi bu faaliyetler tamamen yönetsel yöntemler ile sürdürülür.³

Güvenlik Hizmetleri: Kamu gücüne dayalı, koruyucu, karışmacı, bütünüyle özel kesime bırakılamaz özellikleriyle diğer kamu hizmetlerinden ayrılır.

a) Güvenlik hizmetleri kamu gücüyle ilgilidir. Güvenlik hizmetlerine kolluk hizmetleri de denilir.

Yönetim, diğer bütün faaliyetlerini gerçekleştirirken kamu gücünün kendisine tanıdığı yürütme yetkisini kolluk aracılığıyla kullanmaktadır. Yönetimin getirdiği düzenleyici kurallara bireyler uymak zorundadır. Örneğin izinsiz açılan gazino, bar gibi yerlerle kumar oynatılan veya fuhuş yapılan yerleri polis kapatır. Devlet bunu yaparken kamu gücünü kullanır, ayrıca kamu gücünün kullanılması para cezası, bir izni geri alma, yasak getirme gibi uygulamalarla da gerçekleştirebilir.

b) Güvenlik hizmetleri koruyucu niteliktedir

Güvenlik hizmeti kişiyi, toplumu, devleti ve milli servetleri koruyucu niteliktedir, bu nedenle diğer yönetsel hizmetlerden daha önemli ve acil bir konuma haizdir. Güvenlik hizmetleriyle kamu düzenini korumaya sağlamaya çalışır. Güvenliğin ya da kolluğun uğraş alanı olan kamu düzeni genel olarak 3 temel unsurdan oluşur. Bunlar güvenlik, esenlik ve sağlıktır.⁴

c) Güvenlik hizmetleri karışmacı niteliktedir.

Kolluk faaliyetleri topluma ve kişilere, hukuk kuralları çerçevesinde en çok karışan ve bireysel davranışlara sınırlama getiren türdendir. Kolluk hizmetlerinin karışma olmasındaki amaç özgürlük, kamu düzeni, hak ve kamu yararı dengelerini sağlıklı tutmaktır. Bunun gerçekleşmesi devletin amacından uzaklaştığını gösterir. Kısacası kolluk, düzen ve güveni

³ Akgüner, T., Giritli, İ., İdare Hukuku Ders Notları, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985, s.2

⁴ Gözübüyük, Ş., Yönetim Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1983, s. 162

sağlamak amacıyla hukuk kuralları dışına çıkmadan karışmacı olabilir, fakat keyfi hareket edemez.

d) Güvenlik hizmetleri bütünüyle özel kesime devredilemez.

Devlet kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak ve korumak zorundadır. Bu nedenle kolluk hizmetleri devletin ihmal edemeyeceği bir faaliyettir. Yönetim diğer bütün faaliyetlerin özel kesime bıraksa bile kolluk hizmetlerini bütünüyle devredemez. Çünkü bazı güvenlik hizmetleri özel kesimlerce yapılacak türden değildir. Nitelikleri gereği kamu gücüne sahip olarak yürütülürler. Özel kesimin kamu gücünü elinde bulundurması düşünülemez. Aksi halde toplumda kargaşa doğar devletin temel yapısı yıkılması yüz tutar.

1.1 Güvenliğin Tarihsel Gelişimi

Güvenlik kavramı insanların toplu ve yerleşik hayatlarının ilerleyip gelişmesi ile birlikte sistemleşme sürecine girmiştir. İnsan, yapısı gereği toplum halinde yaşamak zorundadır. Her insan topluluğunun yaşamını sürdürebilmesi için bir düzene, disipline ve güvene ihtiyacı vardır. İşte toplumdaki bu düzen ve güvenlik hizmetleri sayesinde sağlanır.⁵

İnsanoğlunun toplumsal gelişimi ile birlikte güvenliğe duyulan ihtiyaç doğrultusunda kaleler inşa edilmiş, şehirler oluşturulmuş, buraların savunulması, korunması yolunda teşkilatlar kurulmuştur. Değişen insan ihtiyaçları ve karmaşıklaşan toplumsal düzen ile birlikte ekonomik adaletin sosyal, siyasal ve dinsel birtakım nedenlerle oluşan toplumsal sınıflar zamanla, toplumların huzur ve düzeninin bozulmasına neden olmuş bu da toplumların meşru olmayan yollara başvurmaya başlamasına neden olmuştur.

Zamanla devlet teşkilatlanmalarının iyi bir şekilde organize edilmesiyle birlikte güvenlik, devletlerin tekeline girmiş, ekonomik kaygılarla vb. nedenlerle zayıf gördükleri ülkelere saldırılmıştır. Kavimler göçü, Haçlı Seferleri, I ve II. Dünya Savaşları genelde ülkelerin ekonomik kaygılarla hareket ettiği güvenlik için harcamaların en üst düzeyde olduğu örnekler içermektedir.

Günümüz modern toplumlarında, kişi güvenliği, mal güvenliği, konut güvenliği, ülke güvenliği gibi şekillerde toplumların gelişmişliği ile paralel bir şekilde güvenliğin önemi gittikçe artmaktadır. Nitekim dünyanın en gelişmiş ülkelerinin güvenlik harcamaları göz önünde bulundurulacak olursa güvenliğin Maslow'un bahsettiği ihtiyaçlar piramidindekiinden daha da önemli bir hale geldiği görülecektir.

⁵ Yılmaz, A., Genel Kolluk – Özel Kolluk İlişkileri, Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, 1988, s.7

Güvenlik sağlayabilmek için artık sanayi kolları teşekkül olmuş. Çok çeşitli araç, gereç ve türlü çeşitlerde silah ve silah konfigürasyonunun da dünyamızda sahip olmak için ülkeler birbiri ile yarışmaktadırlar.

Bunun temel nedeni de gerek toplumların huzur, barış ve düzeninin devamı için gerek ülkelerin milli çıkar ve stratejileri doğrultusunda, hareket etmesinden kaynaklanmaktadır. Güvenliğin gelişimi insanlık tarihi ile iç içe ayrılmaz bir parça halinde insanların bilimsel, teknik ve ekonomik gelişmelerine paralel bir şekilde önemi artmaktadır.

Yaşadığımız dünyada devletlerin güvenlik stratejilerini oluşturması, küresel organizasyonların güvenlik temelli dünya barış ve huzuruna katkı sağlamak için oluşturulan teşkilatlara baktığımızda temelde ulusların güvenliğini dolayısıyla da dünyanın kaossuz, barış ve huzur dolu bir ortamda yaşayabilmek için kurduğunu göreceğiz.

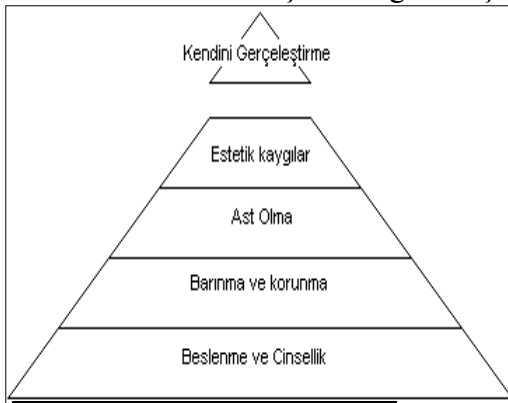
1.2. Güvenliğin Toplumlar Açısından Önemi

İnsanlık tarihin başlamasıyla birlikte beslenme barınmanın yanı sıra güvenlik problemi de ortaya çıkmıştır. İlkel topluluk yapılarından günümüz modern toplum yapısına doğru insanlığın geçirdiği evrimle birlikte güvenlik de gittikçe önem kazanmaktadır.

En ilkel ve sadesinden, en gelişmiş ve karmaşığa kadar her insan topluluğu sosyolojik ve siyasal anlamda toplum olma ve ortak yaşam sürdürebilmek için belirli bir düzene ve asgari disipline bağlanmak zorundadır. Bu nedenle siyasal toplumlarda kamu gücünün en eski ve en yaygın görevi, düzeni sağlamak ve korumak amacına yönelik kolluk faaliyetleridir.⁶

Çağımızın da Marx'ın Das Kapital'inde bahsettiği gibi ekonomi bütün her şeyin belirleyicisi durumuna gelmiş. Hobbes'in dediği gibi "İnsan insanın kurdudur" sözü neredeyse günümüz modern toplumları için bir şiar olmuştur.

Güvenlik örgütleri toplumların ve güncel şartların değişimine ayak uydurmak amacıyla kendilerini geliştirmek zorundadırlar. Güvenlik ihtiyaçlarının farklılaşması, güvenlik kuvvetlerinin farklılaşmasını getirmiştir.⁷

Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin insanoğluna yaşam standartlarını ve yaşam koşullarını daha rahat ve ileri bir seviyeye getirmekle birlikte toplumlardaki ahlaki çözülme de ters orantılı bir şekilde dünya ve ülkemizde suç sayısı giderek artmaktadır. Bunun neticesinde Maslow'un

⁶ Dalda, Y., Karagöz, A., Özel Güvenlik Teşkilatı Rehberi, Filiz Kitabevi, Ankara, 1998, s.1

⁷ Köprülü, O., Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Güvenlik Sistemleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2002, s.45

piramidinde belirttiği gibi güvenlik insanlık için çok önemli bir yer tutmaktadır.

Şekil.1: Maslow'un Temel İhtiyaçlar Piramidi

Günümüz modern toplumlarında gerek görsel gerekse de yazınsal kitle iletişim araçları sayesinde toplumdaki anominin günden güne artışı gözlenebilmektedir. Hırsızlık, gasp, fuhuş, gözü dönmüş katil ve daha da. Çeşitli suç ve suç nitelikli olay ve olgular hayatımızda güvenlik endişesiyle yaşamaya başlamamıza neden olmuştur.

Güvenlikle ilgili gerek uluslararası antlaşmalar gerekse de anayasamızda güvenlik, kişi güvenliği, toplum güvenliği, kamu güvenliği tabirleri kullanılmaya ve anayasal dayanak çerçevesinde güvenliği sağlamak için teşkilatlar oluşturulmuştur.

Bugün dünyaya baktığımızda gelişmiş ve gelişmemiş toplumlar dahi güvenliklerini sağlamak için ciddi yatırımlar oluşturmaktadır. Bu yatırımları personel eğitimi, modernizasyon, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip ve ayak uydurmak olarak sıralayabiliriz.

Toplumların güvenliğe verdiği önemin en önemli kanıtı ABD ve İsrail güvenlik politikalarına baktığımızda görülebilir. Amerikanın 11 Eylül saldırılarından sonra aldığı sıkı güvenlik tedbirleri yada İngiltere de yaşanan metro saldırısından sonra Londra'nın 2 milyon yakın kamerayla toplumun huzuru için gözlenmeye başlanması gibi örnekler verilebilir. Bu örnekler bize gösteriyorlar ki güvenlik, yeme – içme ve cinsellik kadar önemli bir hale gelmiştir. Nitekim AGİT, NATO, BM gibi küresel organizasyonlar dünya güvenliğini sağlamak için oluşturulmuş ve barış ve huzur için bu örgütleri tüm dünya desteklemiştir.

Artan terör olayları karşısında, dünya genelinde, ülkelerin iç-güvenliklerini sağlamak, dış tehlikelere karşı ülkelerini korumaktan daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Bu durum da iç güvenlik hizmetlerinde istihdam edileceklerin hem nitelik hem de nicelik bakımından kimler olacağı ve nasıl eğitileceklerinin önemini ortaya çıkarmıştır. Merkezî hükümete bağlı güvenlik elemanlarının sayılarının aşırı derecede artması, bütçelere önemli malî yükleri de beraberinde getirmektedir. İşte bu külfetin önünü almak için, Türkiye'de ilk kez, 12 Eylül 1980 sonrası çıkarılan yasalar arasında yer alan, o zamanın Danışma Meclisince ve Güvenlik Konseyince kabul edilip yürürlüğe giren 2495 Sayılı "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerin Sağlanması Hakkında Kanun" olmuştur.⁸

Günümüz modern toplumlarında Machivelli'nin Hükümler adlı eserinde bahsettiği gibi; "Amaçlar için araçlar meşrudur" sözü toplumların felsefesi olmuştur. Bu nedendir ki toplumlar güvenliklerini sağlamada iç ve dış güvenlik olmak üzere iki şekilde ele alınmış. Bu

⁸ "Türkiye'de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu", Polis Bilimleri Dergisi, C. 2, Sayı 7-8, Yıl 2000, (Nşr. Ankara Polis Akademisi Başkanlığı) Ankara 2000 s.,1-12

doğrultuda çeşitli birimlerin oluşmasını mevcut yasalarla sağlamış, uluslar arası antlaşmalarla dış güvenliğini sağlamak için modern ordular kurmuşlar ve her geçen gün dünya ülkeleri güvenlik için bütçelerinden güvenliğe ayırdıkları oranları arttırmaktadırlar. Tabii ki bu artışa sebep olan etmenleri burada konumuz itibariyle sathi bir şekilde geçiştiririz. Spesifik olarak 5188 sayılı kanunu ele alacağımız için, çağımızın güvenliğe ve güvenlik tedbirlerine verdiği öneme kısaca değinmek istedik.

1.3. Bir Kolluk Kuvveti Olarak Özel Güvenlik

Bugün Türkiye'nin yönetimi Fransa örnek alınarak kurulmuştur. Bu modelde kolluk hizmetleri, tamamı kamuya ait olmak üzere, genel ve özel kolluk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kamuya ait olmayan, özel hukuk kişilerine ait bir kolluk düşünülmediği için de 1981'den sonraki çalışmalarda 2495 sayılı Yasa'ya göre kurulan Özel Güvenlik birimleri, öze güvenliğin bir kolu olarak sayılmış, üzerinde fazla durulmamıştır. Son 24 yılda Türkçe yazılan İdare Hukuk kitaplarının sadece birisinde Özel Güvenliğe değinilmiş, diğerlerinde Ö.G. dokunulmadan geçilmiştir. Bunun nedeni Ö.G.'nin benimsediğimiz modeldeki kamu hizmeti anlayışında önemli bir aykırılık oluşturmasıdır. Ö.G.'nin kamuya ait genel ve özel kolluk kuruluşlarından ayrı bir kategori teşkil ettiği görülmek istenmiştir.

Yakalama ve silah taşıma yetkileri tüm Ö.G.G'ne değil, belli uzmanlık dallarına verilebilir. Eğitim konusunda temel yanlış, özel güvenliği polisin bir uzantısı olarak görmektir. Polis ile özel güvenlik görevlileri arasındaki fark devlet ile firma arasındaki farktır. Yetkilerimizin sınırlı olmasından yakınmak yerine, bu yetkileri sınırları içerisinde etkili olarak kullanmaya çalışmalıyız.

Güvenlik, tek başına hiçbir sorunu çözemez, hele de özel güvenlik her derde deva aspirin değildir. Ülkenin genel şartlarıyla karşılıklı etkileşim halindedir ve sorunları çözmekte yegâne araç olarak görüldüğünde bumerangı aratmaz.

1.4. Türkiye'de Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

1.4.1. Kolluk

Genel kolluk örgütleri 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 3. maddesine göre kolluk örgütü genel ve özel kolluk olmak üzere ikiye ayrılır. Genel kolluk silahlı bir kuvvet olan polis ve jandarmadan meydana gelir. Özel kolluk ise, genel kolluk dışında kalan özel kanunlarla kurulan ve belli görevleri yapan güvenlik kuvvetleridir.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun kolluğu genel ve özel diye ayırmada kabul ettiği ölçü, özel kanunlarla kurulmuş olma ve belli görevleri yapmadır. Buna göre, özel kanunla belirli görevleri yapmak için kurulan güvenlik birimine özel kolluk, bunların dışında kalanlara ise genel kolluk denilebilir. Ancak bu ölçüye göre genel kolluk yalnızca polis ve jandarmadan

meydana gelmez. Genel güvenliği ve esenliği korumakla görevli olmaları bakımından “Çarşı ve Mahalle Bekçileri” ile bazı kolluk kuruluşlarını da genel kolluk içinde değerlendirmek gerekir.⁹

Kolluk bir kavram olarak ele alındığında birçok açıdan ele alınmalıdır. “Kamu Gücü”nün kendini en somut bir biçimde gösterdiği, yani idarenin neredeyse her eylem ve işlemiyle yararlananların hak ve özgürlükleri üzerinde etki yapmaya olanak sağlayan “kolluk” alanı özel bir anlam kazanmaktadır.¹⁰

Devlet kolluk gücü ile bireylerin ve toplulukların toplum içindeki tutum ve davranışlarını, uğraş ve faaliyetlerini denetlemekte ve onların temel hak ve özgürlüklerini gerektiğinde sınırlayabilmektedir.¹¹

İdarenin kolluk hizmetleri koruyucu olduğuna göre bunun neye yönelik olduğunu belirlemede de yarar vardır. Bu tür etkinlikler yoluyla korunmak istenen “kamu düzeni” nin kendisidir. Yalnız düzenin korunmasında önce bozulmasını önlemek ve engellemek, bu yeterli olamayıp yine de bozulursa geri getirmek suretiyle mümkündür.

Kolluk, idarenin hak ve özgürlükleri en fazla koruyabileceği bir alan olması sebebiyle bu konuda görev yetki ve önlemler ve ölçü ile usuller ve elbette yaptırımların sadece kamu düzenini ilgilendirdiği ölçüde idare hukuku ilkeleri ve özellikle yasama tarafından konulan kurallar çerçevesinde yürütülen bozulduğunda da geri getirmek yoluyla sağlanmasına çalışılan kamu düzeninin sadece maddi anlamda düşünülmesi gerekir bunun yanında kolluk etkinliklerinin alanı maddi düzen olunca idarenin kullandığı yetkilerde oldukça geniş sayılabilecek kolluk yetkileri özel konular söz konusu olduğundan çok daha sınırlıdır.¹²

1.4.2.Kolluk Çeşitleri

Ülkemizde kamu düzenini koruma ve kollama görevlerinin tek görev olarak verildiği teşkilatların (polis ve jandarma) yanı sıra kendi görevlerinin beraberinde mahsus konularına göre kolluk görevleri verilen teşkilatlarda vardır.

Bu bakımdan kolluğu Kamusal Kolluk-Özel Kolluk olarak ikiye ayırmak mümkündür.

1-Kamusal kolluk başta 2259 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkiler Kanunu olmak üzere temel kanunlarda yer alan güvenlik hizmetlerini yürütmek üzere ülke genelinde en yaygın bir biçimde örgütlenmiş

⁹ Metin, İ.; Eraslan, F., Türkiye’de Polis ve Kişi Hakları, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992, s. 16

¹⁰ Özay,İ., Anayasa: Özgürlük ve İdari Kolluk Etkinlikleri, Antalya, 2002, s.1

¹¹ Pelit, K., Özel Güvenlik Teşkilatları, Marmara ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı , (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998, s.4

¹² Özay,a.g.k., s.490 - 491

kolluk teşkilatlarıdır.¹³ ETK'nın 1. maddesine göre kamusal kolluk polis ve jandarmadan meydana gelir. Emniyet ve asayişin temini ile yükümlüdür. Kamusal kolluk başta İçişleri Bakanı olmak üzere vali ve kaymakam emri altında görev yapmaktadır. Polis ve jandarma olmak üzere iki birimden oluşur.

1.4.2.1. Polis

Polis silahlı icra ve inzibat kuvvetidir. Başka bir deyimle polis kamu düzeni ve güvenliğini sağlayan, kamu düzeni bozulduktan sonra da tekrara yerine getirebilmek için gerekli önlemleri alan silahlı bir kuvvettir.¹⁴

Polis toplumda dirlik ve düzeni kamunun ve kişilerin temel haklarını kullanma güvencesini konut dokunulmazlığını halkın ırz, can ve malını korur. Toplumun huzur ve güven içerisinde yaşamasını sağlar. Yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, sakat ve düşkünlere yardım eder, yasa ve tüzüklerin kendisine verdiği görevleri yapar.

Polis, tüm yurt sahasında kamu düzenini ve güvenliğini sağlamakla görevlendirilmiş ve teşkilat olarak da illerde emniyet müdürlüğü, ilçelerde ilçe emniyet müdürlüğü veya amirliği bucağ, iskele ve istasyonlarda ise emniyet komiserliği olarak teşkilatlanması 3201 sayılı ETK'nın 7. maddesinde öngörülmüştür.

Kamu düzen ve güvenliğinin sağlanmasıyla görevlendirilen il ve ilçe hudutları dâhilinde hizmet veren polis teşkilatı 3201. ETK'nın 16. maddesi 12.01.1982 tarihli ve 3518 sayılı kanunla değiştirilerek merkez taşra ve yurtdışı yapılanması olarak teşkilatlanmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü yapılanması şu şekilde oluşmaktadır.

Merkez teşkilatı:

1 Genel Müdür

5 Genel Müdür Yardımcısı

1 Teftiş Kurulu Başkanı

27 Daire Başkanı

1 Hukuk Müşaviri

1 Hukuk Müşavirliği

140 Şube Müdürü

1 Sivil Savunma Uzmanı

Ve bunun yanında taşrada görev yapmakta olan fakat genel müdürlüğe bağlı 20 Polis Meslek Yüksek Okulu, 3 Polis Moral Eğitim Müdürlüğü, 1 Polis Hastanesi Baş Hekimliği, 1 Polis Bakım ve Yardım Sandığı mevcuttur. Taşra teşkilatlanması illerde İl Emniyet

¹³ Şafak, A., Emniyet Teşkilat Kısımları, Görevleri: Ceza Hukuku El Kitabı, İstanbul, 1989, s. 375

¹⁴ Karagöz, A.; Kolluğun İdari Görevleri, Ceza Hukuku El Kitabı, İstanbul, 1985, s. 359

Müdürlüğü ilçelerde İlçe Emniyet Müdürlüğü veya Amirlikleri ile güvenlik hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden mevcuttur.

- 81 İl Emniyet Müdürlüğü
- 271 İlçe Emniyet Müdürlüğü
- 382 İlçe Emniyet Amirliği
- 1 Hudut Kapısı Şube Müdürlüğü
- 5 Hudut Kapısı Şube Amirliği
- 15 Hudut Kapısı Emniyet Komiserliği
- 6 Serbest Bölge Emniyet Komiserliği
- 1200 Karakoldan oluşmaktadır.

Buna göre 81 İl Emniyet Müdürlüğü, hizmet alanları, iş hacmi, zabıta olaylarının çeşidi, yoğunluğu ve asayiş durumu ilin nüfusu, sosyal ve ekonomik yapısı ile etnik durumu dikkate alınarak Özel Statülü, A Tipi, B Tipi, C Tipi olmak üzere gruplandırılmıştır.¹⁵

1.4.2.2.Polisin Yetkileri

1.4.2.3.Parmak İzi ve Fotoğraf Alma Yetkisi

Parmak izi parmakların birleştiği ilk boğumdan başlayarak parmak ucuna kadar uzanan (iç kısımda bulunan incecik iplik şeklinde görülen ve papila adı verilen kabarcıklar) kısmın iç tarafındaki şekillerin dokunduğu izlerdir. Fotoğraf ise canlı cansız tüm varlıkların çeşitli yöntemlerle mevcut halinin görüntülenmesidir.

Polis işlenen herhangi bir suç neticesinde 2556 sayılı PVSK'nın ilgili maddeleri hükümlerince polis ve jandarma, Cumhuriyet Savcılığından almış olduğu izin ile parmak izi ve fotoğraf alma yetkisini kullanır. Parmak izi ve fotoğraf alınması gereken kişiler bunlara karşı koyduğunda, polis zor kullanma yetkisine sahip olup PVSK 17 A maddesi ve TCK 526. maddeleri hükümlerince adliyeye sevk edilir.

1.4.2.4.Kapatma Yetkisi

Kapatma mesken, hususi ve umumi işyerlerinin belirli bir süre veya işletilmeden alıkonulmasıdır. Başka bir ifadeyle umuma açık yerlerle faaliyetleri neticesinde umuma açık yer haline dönüşen tüzel kişiliğe haiz kurum ve kuruluşların lokal ve benzeri yerlerin yasal olmayan faaliyetlerinden dolayı belirli bir süre veya devamlı olarak işletilmeden alıkonulması veya icraatlarının durdurulmasıdır.¹⁶

Polis 2559 sayılı PVSK'nın 7, 8. ve Ek 8. maddeleri ile ileride suç işlenmesini veya herhangi bir tehlikeyi önlemek amacıyla kapatma yetkisine haizdir.

¹⁵ Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, Ankara, 2001, s.104

¹⁶ Köprülü, a.g.e., s.28

Kapatma yetkisi sadece mülki amire verilmiş yetki değildir. Çünkü diğer kamu kurum ve kuruluşları da kendi mevzuatları çerçevesinde bu yetkiye sahiptirler. Belediyeler, kendi hizmet ve sorumluluk alanlarındaki umuma mahsus yerleri denetler ve yaptıkları denetleme sonucunda da kendi mevzuatlarına aykırılık görürlerse kapatma işlemini uygulayabilirler.¹⁷

Ancak polis açısından PVSK' nın 7, 8. ve Ek 8. maddelerinden kaynaklanan umuma açık yerlerle ilgili kapatma yetkisidir. Bu çerçevede polis PVSK' nın 7. maddesi gereğince umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılmasını polisin araştırması üzerine mülki amirin vereceği izne bağlamış ve izin almadan açılan bu gibi yerlerin polis tarafından kapatılacağı hükmü getirilmiştir. Yine PVSK' nın 8. maddesi gereğince umuma açık mahallerin gerekli izin alınarak açıldıktan sonra uymaları gereken hususlar ve yasaklar mevzuatla belirtilmiştir. Bu mevzuata uymayanlar hakkında polis PVSK' nın 8.maddesi gereğince umuma açık mahallerin gerekli izin alınarak açıldıktan sonra uymaları gereken hususlar ve yasaklar mevzuatla belirtilmiştir. Bu mevzuata uymayanlar hakkında polis PVSK' nın 8. madde hükümlerince kapatma yetkisine sahiptir.

1.4.2.5.El Koyma Yetkisi

El koyma bir eşya üzerinde rıza olunmamasına rağmen zilliyedin tasarruf yetkisinin kaldırılması demektir. Suçun veya tehlikelerin önlenmesi amacıyla bir eşya, bir kimsenin elinden alınabileceği gibi suçun delili olabileceği veya müsadereye tabi olduğu içinde geçici olarak devletin muhafazası altına alınabilir. Birinci halde “ önleme el koyması ” ikinci halde ise “ adli el koyma ” söz konusu olur. Yani bir zorlama tedbirdir.¹⁸

El koyma bütün koruma önlemleri gibi geçicidir. El konulan eşya yargılama sonunda ya sahibine veya zilyedine geri verilir ya da müsadere edilir. Temel görevi önleyici ve koruyucu hizmetleri yerine getirmek olan polis, sadece suç olan veya suçta kullanılan nesnelere değil, suçta kullanılması olası bulunan kanunen bulundurulması yasak nesnelere de el koyma yetkisine sahiptir. Burada esas olan el koymak için eşyanın suç teşkil etmesi veya suçta kullanılması değil, suçta kullanılma ihtimalinin varlığıdır. Örneğin bir taş ya da sopanın bulundurulması suç değil ancak bunu bir miting yerine götürmek istemesi polisin bu nesnelere el koyma yetkisini doğurur.¹⁹

1.4.2.6.Arama Yetkisi

Bir suç neticesinde suçluların yakalanması veya suç delillerinin ortaya çıkarılması amacıyla polis, şahısların üzerinde, işyerlerinde ve eklentilerinde, eşyalarında ve araçlarında

¹⁷ Yılmaz, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 13.Bası, Ankara, 2001, s.235

¹⁸ Kunter,N.,Yenisey,F., Arama, El koyma ve İletişimin Denetlenmesi, İstanbul, 2000, 11. Baskı, s.77

¹⁹ Yaşar, a.g.k., s.216

kanuni çerçevelerde arama yetkisine sahiptir. Polis CMK 119. ve PVSK 9. madde hükümlerince milli güvenlik ve kamu düzeninin genel sağlık ve genel ahlakın veya başkalarının temel hak ve hürriyetlerinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasak olan her türlü silah, patlayıcı madde ve eşyanın tespiti amacıyla usulüne göre verilmiş hâkim kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en büyük mülki amirinin vereceği yetkiliyle, arama yetkisine sahiptir.

Aramayı genel emniyet, asayişin korunması amacıyla önleme araması ya da suçun işlenmesinden sonra, suç ve suçlunun ortaya çıkarılması için adli arama olarak ikiye ayırabiliriz. Kanun koyucu, özellikle kişi hak ve özgürlüklerini düşünerek arama yetkisini hâkim kararına bağlamış ve böylelikle özgürlükçü bir yaşam gereği olan mesken masuniyetine de büyük önem vermiştir.

1.4.2.7. Yakalama Yetkisi

Yakalama, sanığın bir hakim kararı olmadan özgürlüğünün kısıtlanması sonucunu doğuran en ağır koruma önlemidir. Yakalama, bir ceza olmayıp, bir koruma tedbiridir. Yakalama, hakim kararı olmaksızın bir kimsenin hürriyetinin kaldırılmasıdır.²⁰

CMK 90. ve PVSK 13. maddeleri hükümleri iki tür yakalamadan bahsedebilir. İlki işlenen bir suç neticesinde hâkimin vermiş olduğu yakalama müzekkeresiyle verilen emrin yerine getirilmesidir. İkincisi ise böyle bir karar veya emir olmaksızın suçüstü halinde veya istisnai durumlarda ya da görev esnasında görerek doğrudan yakalama olabilir.

Özgürlük kısıtlanması, kesinlikle gerekli olmadıkça asla kullanılmayacak, istisnai bir önlem olarak düşünülmelidir. Polis operasyonlarının tamamı için geçerli olduğu gibi, bu önlem de her zaman yasal çerçeve içinde kullanılmalıdır. Bu madde, her yakalama/özgürlük kısıtlamasında, kişilerin bireysel ihtiyaçlarının tamamının dikkate alınması zorunluluğunun önemini vurgular.²¹

1.4.2.8. Zor Kullanma Yetkisi

Zor kullanma, direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre etkisiz hale getirilecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde her çeşit silah kullanma yetkisini ifade eder. Anayasanın “temel hak ve hürriyetler” sınırlandırması başlığı altında madde 13’de Temel Hak ve Hürriyetler özlerine dokunmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.

²⁰ Gündoğdu, A. ,Polisin Zor Kullanma ve Silah Kullanma Yetkisi, İstanbul, 1987, s.54

²¹ Cerrah, İ., Eryılmaz, B., Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği, Ankara, 2001, s.88

PVSK madde 17. polisin yasalar uygun verdiği emir ve aldığı tedbirlere uymayanlar polisin görevini yapmasına engel olan ve polise karşı koyanların yakalanmadıkları takdirde hareketlerine devam edecekleri anlaşılanların yakalanarak karakola götürüleceği, haklarında işlem yapılacağı belirtilmekte ancak açıkça işlem yapmaktan bahsetmemektedir. Polisin zor kullanma yetisi PVSK ek madde 6 ile düzenlenerek açıklığa kavuşturulmuştur. PVSK madde 16 ise en son başvurma yetkisi olan silah kullanma yetkisi düzenlenmiştir.

Zor kullanma; PVSK ek madde 6’da direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette kademeli bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde her çeşit silah kullanma yetkisi olarak tanımlanmaktadır. Polis tüm diğer yetkileri kullandığı halde görevini yerine getirmediği takdirde zor kullanma yoluna gidebilir. PVSK madde 17’de ve Ek madde 6’ya bakıldığında polisin zor kullanmaya başvurmak zorunda kaldığı veya zor kullanabileceği haller 5 başlık altında toplanabilir.

- 1- Yasalarla belirlenen kural ve tedbirlere uyulması
- 2- Polisin yasalara uygun olarak verdiği emir ve aldığı tedbirlere uyulması
- 3- Polisin görev yapmasının engellenmesi
- 4- Polise karşı konulması halleri
- 5- Polise saldırılması veya saldırıya kalkışılması hallerinde zor kullanılabilir.²²

1.4.2.9. Polisin Kimlik Sorma Yetkisi Ve Kimliği Tespit Edilmeyenler Hakkında Vazifeleri

Kimlik; kişiliğe taalluk eden unsurların durum ve şartların tümünü gösteren yani şahısları ayıran niteliklerdir.

2554 sayılı PVSK’nın madde 17’ye göre; Polis suç işlenmesini önlemek veya işlenmiş suçların faillerini ele geçirmek için kişilerden (kendinin polis olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra) kimliğini sorabilir. Bu işlem karşısında herkese nüfus hüviyet cüzdanı, pasaport veya resmi bir belgeyi göstererek kimliğini belirlemek zorundadır.²³

Kimliğini bir belge ile veya polisçe tanınmiş kişilerin tanıklığı ile ispat edemeyenler ve gösterdiği belgenin doğruluğundan şüphe edilen kişiler aranan kişilerden olup olmadıkları anlaşılıncaya veya gerçe kimliği ortaya çıkıncaya kadar 24 saati geçmemek şartı ile polisçe gözaltına alınabilirler. Bu kişilere kimliğini ispatlamaları hususunda gerekli kolaylık

²² Yaşar, a.g.k., s.242

²³ Atasoy, Ö., “ Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılmasında Yeni Bir Kavram: Ölçünlük İlkesi ve Yasal Uygulayıcılar Açısından Uyuma Zorunluluğu ” t.y.y.y.,s.12

gösterilir.²⁴ Kimliği tespit edilemeyen veya nüfusa kayıtlı olmadığı anlaşılan ve nüfus idaresine gönderilebilmesi gerekenleri parmak izi veya fotoğrafları alındıktan sonra kimliklerin tespiti veya nüfusa kayıtlarının temini için tüzükte gösterilen esas ve usullere göre işlem yapılır denilmektedir.

1.4.2.10. Polisin Silah Kullanma Yetkisi

Kamu düzen ve güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis, devletin silahlı icra ve inzibat kuvveti olması nedeni ile “silah kullanmak” gibi önemli bir yetkiye sahip bulunmaktadır. Kamu otoritesinin işleyişini ve üstünlüğünü sağlamakla görevli memurlar gerektiğinde zor kullanabilir, son çare olarak da silah kullanabilirler.²⁵

3201 sayılı ETK'nın 3. maddesinde umumi zabıta; silahlı bir kuvvet olan (polis ve jandarmalar) denilmekte ve yine aynı kanunun 4. maddesinde; polis silahlı icra ve inzibat kuvvetidir şeklinde tanımlanmaktadır.²⁶ Bu maddeler polisin silahlı bir güç olduğu ve silah taşıma yetkisinin bulunduğunu göstermektedir.

Ayrıca 6136 sayılı ateşli silahlar ve bıçaklar hakkındaki kanunun 7. maddesinin b ve c bendinde; “ateşli silahları ancak.. emniyet hizmeti sınıfına dahil kadrolarda çalışan personelden olanlar... Taşıyabilirler veya mesken ya da iş yerlerinde bulundurabilirler” ifadeleriyle polisin silah taşıma ve bulundurma yetkisine işaret edilmiştir.

Polisin silah kullanma yetkisinin temel yasal dayanağı PVSK madde 16 ve ek madde 6'dır. Bu maddeleri daha açık hale getirmek gerekirse kolluğun silah kullanabilmesi için;

1. Meşru müdafaa hali
2. Ağır cezayı gerektiren bir meşhut cürümden dolayı yakalanması gereken bir kişinin yakalanmamak için kaçması hali
3. Ağır cezayı gerektiren bir suçtan dolayı yakalanıp gözaltında bulunan bir kişinin kaçması veya kaçmak için kolluğa saldırıda bulunması hali
4. Herhangi bir suçtan dolayı mahkûm veya tutuklu olan bir kişinin kaçması veya kaçmak için kolluğa saldırıda bulunması hali
5. Kolluğun korumakla yükümlü olduğu bir yere, kişilere veya elindeki silaha karşı bir saldırı gerçekleştirilmiş olması hali

²⁴ Köprülü, a.g.e., s.33

²⁵ Gündoğdu, a.g.k., s.22

²⁶ Köprülü, a.g.e., s.34

6. Kolluğa karşı görevi sırasında kullanılabilir silahların teslimi istenip de teslim edilmemesi veya teslim edilmiş silahların zorla geri alınmak istenmesi hali
7. Kolluğun görevini yapmasına fiili mukavemette bulunarak engel olunması hali

Bu haller tüm imkânları denedikten sonra ilgili maddeler hükümlerince polise silah kullanma yetkisi verir.

1.5. Jandarma

Jandarma, emniyet ve asayiş ile, kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun nizamlarının verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir.²⁷

Jandarma Genel Komutanlığı Türk silahlı kuvvetlerinin bir parçası olup silahlı kuvvetlerle ilgili görevler ile eğitim ve öğretim bakımından Genel Kurmay başkanlığına, Emniyet ve asayiş işleri ile diğer görev ve hizmetlerin ifası bakımından İç İşleri Bakanlığına bağlı bir kuruluştur.²⁸

Belediye hudutları içerisinde görev yapar. Jandarmanın genel olarak görev ve sorumluluk alanı, polis görev sahası dışı olup bu alanları il ve ilçe hudutları dışında kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir.²⁹

Emniyet ve asayiş ile görevli Jandarma birliklerinin kuruluş ve kanunlarının düzenlenmesinde zorunlu haller dışında mülki taksimat esas alınır ancak hizmete verim ve etkinliğin sağlanması amacıyla ile birden çok ili içine alan bölgelerde teşkilatlanma da göz önünde bulundurulur.

Jandarma genel komutanı tüm Jandarma teşkilatının komutanıdır. Teşkilatın sevk ve idaresinde kanun ve nizam hükümlerinin icrasını sağlamaktan, buralara dayalı olarak verilen emir ve kararların yapılmasından sorumludur.

1.5.1. Jandarmanın Genel Olarak Görevleri

Madde 7; Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri şunlardır;

1.5.1.1. Mülki görevleri

Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, yapmak.

1.5.1.2. Adli Görevleri

²⁷ 2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Kanunu m. 3

²⁸ 2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Kanunu m. 4

²⁹ 2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Kanunu m. 10/1

İşlemiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmek,

1.5.1.3. Askeri Görevleri

Askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genel Kurmay Başkanlığınca verilen görevleri yapmak,

1.5.1.4. Diğer Görevleri

Yukarıda belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile buralara dayalı emir ve kararlarla jandarmaya verilen görevleri yapmak.

Ülke içerisinde polis ile birlikte genel güvenliği, asayişi ve kamu düzenini korumakla görevli jandarma, kendisine verilen görevleri aşağıda belirtilen yetkileri kullanarak yapmalıdır.

1. Genel düzeni sağlama yetkisi
2. Uyarıda bulunma ve emir verme yetkisi
3. Kanun ve kişiler aleyhine işlenen eylem ve hareketleri yasaklama yetkisi
4. Kimlik sorma yetkisi
5. Kişileri arama yetkisi
6. Genel arama yetkisi
7. El koyma yetkisi
8. Parmak izi ve fotoğraf alma yetkisi
9. Zor kullanma yetkisi
10. Silah kullanma yetkisi

1.6. Sahil Güvenlik Teşkilatı

Bütün sahillerimiz ve karasularımız ve iç sularımız deniz yoluyla yapılan kaçakçılığın önlenmesini, izlenmesi ve suçlular hakkında gerekli işlemlerin yapılması amacıyla 2692 sayılı kanunla Sahil Güvenlik Komutanlığı görev yapmaktadır. Bu kanunlarla Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşu içerisinde barışta görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır.³⁰

Sahil Güvenlik Komutanlığı görevlileri ilgili kanunlara göre silah kullanma ve diğer kolluk kuvvetlerine verilmiş olan yetkilere sahiptirler. Görev alanları ise Genel Kurmay Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca belirlenmekle beraber görevleri adli ve idari şekilde nitelenmiştir.³¹

1.7. Yardımcı Kolluk

³⁰ 2692 Sayılı Sahil Güvenlik Kanunu, m., 1-2

³¹ Köprülü, a.g.e., s.43

1.7.1. Çarşı ve Mahalle Bekçileri

Çarşı ve mahalle bekçileri genel kolluk kuvvetlerinin hemen müdahalesine imkân bulunmayan acele ve zorunlu durumlarda;

Bir kimsenin can, mal ve ırzına saldırı ve tehditleri önlemek, suç işlenirken veya işlendikten sonra henüz izleri kaybolmadan sanıkları yakalamak, kamu düzen ve güvenliğini bozacak şekilde toplantıların yapılmasına karşı genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar önlem almak, adli kolluğun görevini gerektiren olaylarda delillerin kaybolmasını önlemek ve genel kolluk kuvvetlerine yardım etmek ve mahalle sakinlerinin huzur ve esenliğini sağlamak gibi görevleri yerine getirirler.³²

Çarşı ve mahalle bekçileri en büyük mülki amirin emri altındadır. Bekçilerin meslek amiri; polis örgütü bulunan yerlerde polisin, bulunmayan yerlerde jandarmanın en üst rütbeli amiridir.³³

1.7.2. Köy Korucuları ve Kır Bekçileri

Köy korucuları, köy sınırları içerisinde yaşayan insanların mal ve can güvenliğini koruyup, suçları takip amacıyla kurulmuştur.³⁴ Köy korucularına köy bekçisi de denilmektedir.³⁵

Ayrıca köy kanununun 74. maddesi mahsul zamanlarında eşkıyadan yağmayı önlemek veya köy halkını bunlardan korumak için geçici olarak gönüllü koruyucu tutmak ve görevlendirmek yetkisi kaymakamdan izin almak koşulu ile köy muhtarı ve ihtiyar meclisine verilmiştir.

Köy korucuları muhtarın emrindedir. Yasa gereği her köyde en az bir korucu bulunur. Nüfusu 1000'den fazla olan köylerde her 500 kişi için ayrı bir korucu daha görevlendirilir. Korucular silahlıdır.

Kır bekçileri, köy ve kasabaların dışında genel güvenliği sağlamak, binaları ve ekili yerleri korumakla görevlidir.

1.8. Özel Kolluk

Özel kolluk örgütlerinin, genel güvenliği, kamu düzenini ve esenliğini sağlama görevleri yoktur. Bir başka deyişle, ilgili kanunlarda açıkça belirtilmediği takdirde özel kolluk örgütlerinin genel olarak suçları önleme, işlenmiş suçları izleme yetkileri bulunmaktadır. Özel

³² 772 Sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu M. 2-3

³³ Gözübüyük Ş., Tan T. , İdare Hukuku, Cilt 1, Genel Esaslar, 3. Baskı, Turhan Kitapevi Yayını, Ankara 2004, s.45

³⁴ 442 Sayılı Köy Kanunu M. 68 – 80

³⁵ Yılmaz A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Yayınlanmamış Doktora Tezi , İzmir, 1994, s.103

kolluk örgütleri, özel, kamu ya da alanlarının güvenliğini sağlamakla görevli olduklarından görevleri doğrudan olmasa bile geniş anlamda güvenlikle ilgilidir.

Ülkemizde başlıca özel kolluk örgütleri; belediye kolluğu, çiftçi mallarını koruma bekçileri, tekel takip memurları, orman muhafaza memurları, liman kolluğu, hudut ve sahiller sağlık kolluğundan oluşmaktadır.

1.8.1. Belediye Kolluğu

Belediye kolluğu doğrudan belediye başkanının şubelere ayrılmış yerlerde belediye müdürlerinin emri altındadır.³⁶ En büyük belediye kolluğu amiri ise zabıta müdürüdür. Belediye kolluğuna karşı gelenler polis ve jandarmaya karşı koyanlar gibi cezalar görürler. Belediye kolluğunun görevi, belediye sınırları içerisinde düzen, sağlık ve huzuru sağlamak ve korumak, kamuya ait yerlerin değişik amaçlar için kullanılmasını düzenlemek, başıboş hayvanları toplamak, genel yerlerin temizliğini denetlemek ve kanunla verilmiş diğer işleri yapmakla görevlidir.

1.8.2. Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri

Köylerde ihtiyar meclisi, şehir ve kasabalarda koruma meclisi tarafından seçilen koruma bekçileri, vali ve kaymakam onayı ile göreve başlarlar.³⁷ Silah ve cepaneleri devletçe temin edilen koruma bekçileri, vali ve kaymakam onayı ile göreve başlarlar. Silah ve cepaneleri devletçe temin edilen koruma bekçileri 442 sayılı kanunun 77. maddesine göre gösterilen durumlarda silah ve zor kullanma yetkisine sahiptir. Bu kolluğun görevleri; çiftçi mallarını korumak, bu mallara verilen zararın devamına engel olmak, meydana gelen zararın belirlenmesine yarayacak delilleri toplamak durumunu ilgililere bildirmektir.

1.8.3. Tekel Takip Memurları

Tekel takip memurlarının suçüstü durumlarında yakalama, zor kullanma yetkileri bulunmasına karşılık, silah kullanma yetkileri yoktur.³⁸

Çay, kahve, tütün, alkol, alkollü içkiler, tuz ve oyun kâğıtları gibi tekel maddeleri kaçakçılığını engellemek, izlemek ve incelemekle görevlidirler. Tekel takip memurlarının merkezde doğrudan bağlı bulunduğu bir birim yoktur. Tekel başmüdürlükleri bünyesinde görev yaparlar.³⁹

1.8.4. Gümrük Muhafaza Memurları

³⁶ 1580 Sayılı Belediye Kanunu M.107

³⁷ Yılmaz, a.g.e., s.270

³⁸ 11.03.1897 tarih, 19397 sayılı Resmi Gazete

³⁹ Yılmaz, a.g.e., s.105

Liman alanları ile gümrük bölgelerinde kaçakçılığı engellemek, gemi ve uçaklarda arama yapmakla görevlidirler.

Gümrük muhafaza memurları merkezden Maliye Bakanlığına bağlı gümrükler muhafaza genel müdürlüğü, taşrada ise Gümrükler Muhafaza Müdürlüğünün bünyesinde görev yaparlar.⁴⁰

1.9. Orman Muhafaza Memurları

Orman alanlarını korumak, orman yangınlarını en kısa sürede gerekli yerlere haber vermek, asil görevliler bulunmadığı zamanlar kaçakçılığı engellemek ve izlemek, ruhsatsız ve izinsiz avlanmaları önlemekle görevlidirler.⁴¹

Orman muhafaza memurları görev yaptıkları alana göre Orman Bölge Başmüdürlükleri veya bölge şefliklerine bağlı olarak çalışırlar. Silah taşıma yetkisine haiz olan bu memurlar yasalarda belirtilen hallerde silah kullanabilirler.⁴²

1.10. Liman Kolluğu

618 sayılı Limanlar Kanununa göre ve ona dayanarak çıkartılan Limanlar Tüzüğüne göre kurulmuş bir kolluk teşkilatı olmamakla beraber fiilen bu görevi genel kolluk yürütmektedir. Ayrıca gümrük muhafaza teşkilatı da limanlarda görev almaktadır. Liman kolluğu limanlarda emniyet ve asayişi sağlamak, limanları daraltıcı girişimleri ve işlere tecavüzü önlemek, düzensiz yapılan dalgıçlık faaliyetlerine mani olmak, batan gemilerin çıkarılmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur.⁴³

1.11. Hudut ve Sahiller Sağlık Kolluğu

Ticaret ve uluslar arası ulaştırma nedeniyle gelebilecek salgın hastalıklara karşı sınır ve kıyıları korumakla görevlidir. Söz konusu görevleri hudutlar ve sahiller genel müdürlüğü, hudutlarımızda ve limanlarımızda ise sağlık ve denetleme merkezleri yerine getirmekte, kolluk görevlerini ise genel kolluk yapmaktadır. Özel kolluk kuvvetleri çeşitli birimler içerisinde ve dağınık bir şekilde örgütlenmiştir. Bu sebeple özel kolluk kuvveti içerisinde yer alan personelin sayısını ortaya çıkarmak oldukça zordur.⁴⁴

⁴⁰Gümrük Muhafaza Memurları İçin İç Hizmet Yönetmeliği, md. 4, 16.07.1984

⁴¹ Yılmaz, a.g.e., s.106

⁴² Yılmaz, a.g.e., s.106

⁴³ Köprülü, a.g.e., s.42

⁴⁴ Yılmaz, a.g.e., s.68

II. BÖLÜM

ÖZEL GÜVENLİK OLGUSU

2. Genel Olarak Özel Güvenlik Olgusu ve Felsefesi

Türkiye’de 25 yıllık bir geçmişe sahip özel güvenlik uygulamaları için özüne inilmemesinden kaynaklanan birtakım sıkıntılar yaşamaktadır. Peki, neydi bu işin özü ve olması gereken? İlk olarak bu uygulamanın tamamen ithal olduğunu, hiçbir sentez yapmadan bizim kültür ve anlayışımızla ne ölçüde bağdaşıp bağdaşmayacağı düşünülmeden işin aciliyetine binaen direkt uygulamaya sokulmuş olmasıdır. Bunun yanında ikinci bir eksiklik ise bu uygulamaya kurumsal bir nitelik kazandırılmasıdır. Üçüncü faktör olarak beklide en önemlisi sayılabilecek; çıkarılan yasaların felsefi bir temelden yoksun oluşu. Yasanın bir felsefi temele oturtulabilmesi için ne yapılabilirdi sorusuna Mustafa GÜLCÜ Özel Güvenlik Hukuku adlı kitabında şöyle yanıt vermektedir:

“ 1) Yasa Türk idare ve hukuku sistemine aykırı olmayacak bir Batı ülkesinin yasasından tercüme edilebilirdi. Atatürk’ün hukuk devrimi bu yaklaşıma yabancı değildir. Örneğin Türk Medeni kanunu, İsviçre Medeni Kanunu tercüme edilerek hazırlanmıştır. Halen İsviçre Federal Mahkemesi kararları Türk Hukuku bakımından önemlidir. Bu yasa bir medeniyet ve kültürden kaynaklanmakta, dolayısıyla felsefi temele sahip bulunmaktaydı.

2) Farklı ülke kanun ve uygulamaları gözden geçirilir Türkiye sistemine uygun bir teze ulaştırılabilirdi. Türk Ticaret Kanunu böyle bir yaklaşımla hazırlanmıştı.

Özel güvenlik anlayışında kastedilen şey, kamuya ait olanın tam zıddı olarak özel hukuk, gerçek ve tüzel kişilerin özel mülkiyetinin korunması ve bunun devlet eli değmeksizin gerçekleşmesidir. Ancak 1981'den sonra kamu kurum ve kuruluşlarının bütçesini devletten karşılamak üzere kendi içlerinde oluşturdukları özel güvenlik birimlerinin kamuya ait olduğu savunulmuştur. 2495 sayılı yasanın ÖGG' ye kamu gücü kullanma yetkisi vermesi, güvenlik birimlerinin mülkiyetinin de kamuya ait olduğu savunulmuştur. 2495 sayılı yasanın ÖGG' ye kamu gücü kullanma yetkisi vermesi, güvenlik birimlerinin mülkiyetini de kamuya ait olduğu sonucunu doğurmaz. Bu birimlerin mülkiyeti bünyesinde buldukları kuruluşa aittir. Kamunun rolü, bu birimlerde istihdam edilenlerin eğitimi ve denetlenmelerindeki yoğun etkinlikten ibarettir.”⁴⁵

Özelleştirmeyi genel çerçevede ele aldığımızda; özelleştirmenin kamulaştırmanın tam karşılığı bir hukuki işlem olduğundan bu çerçevede özelleştirme bir kamu iktisadi teşekkülünü veya bir takım kamu hizmetlerini kısmen veya tamamen ve her durumda hisselerinin yarıdan çoğunun dolayısıyla yönetimin özel gerçek ve tüzel kişilere devredilmesi işlemi olarak tanımlanabilir.⁴⁶

Özelleştirme ile hizmetlerin maliyetleri düşmekte, kamu kaynaklarını başka alanlara kaydırmak ya da vergilerin oranlarını düşürmek mümkün hale gelebilmektedir.⁴⁷ Bu çerçevede devletin idari ve mali yükünü azaltmak, rekabeti, verimlilik ve etkinliği artırmak kamunun ekonomideki payını küçültmek gibi amaçlarla özelleştirme yapılabilir.⁴⁸

Hizmetlerin yürütülmesinde özel sektör kuruluşlarının kamu kurumlarına göre daha etkin ve verimli çalıştıkları bilinmektedir. Başka bir deyişle devlete ait teşebbüs ve servetlerin özel sektör tarafından daha iyi kullanıma sokulabileceği değerlendirilmektedir.⁴⁹

Her ne kadar eğitim, sağlık, ulaşım, iletişim... vs. gibi alanlarda meydana gelen özelleştirmeler bir dereceye kadar kabul görülse de devletin olmazsa olmaz vazifesi olan, kamunun güvenliğini temin de yetki devri ve özelleştirmelere gidilmesi kamu nezdinde şiddetle reddedilmekteydi. Ancak zamanla meydana gelen gelişmeler, Anglo – Sakson kültüründen etkilenmeler, güvenlik alanındaki zafiyetler, artan terör olayları, nüfus artışı, çarpık kentleşme, suç ve suçlu sayısındaki artış, genel kolluk güçlerinin suçları önlemede ve suçluları yakalamada yaşamış oldukları sıkıntılar, gibi nedenlerle insanların güvenlik anlayışları da değişmeye başlamıştır.

⁴⁵ Gülcü, M., Özel Güvenlik Hukuku, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004, s.3

⁴⁶ Aycı E., Haberleşme Hürriyeti ve PTT'nin Özelleştirilmesi, İstanbul, 1995, s.92

⁴⁷ Yılmaz, a.g.e., s.34

⁴⁸ Aycı, a.g.e., s.12

⁴⁹ Yılmaz, a.g.e., s.34

Böylelikle güvenlik sektöründe de özel teşebbüslere ihtiyaç duyulmuş ve bu durum genel kabul görmüştür. Ancak yine de ülkemizde kamu sektörünün niceliksel bakımdan ağırlıklı olması özel güvenlik kavramındaki özel mülkiyetin net olarak ortaya konulmasına engel teşkil etmekte ve kavram kargaşasına neden olmaktadır. Daha önce polis veya jandarma tarafından güvenlikleri sağlanan işletmeler 2495 sayılı Yasa'dan sonra kendi güvenliklerini sağlayabilmek için bünyelerinde birtakım birimler oluşturdular. Ancak bu birimlerin ödeneğinin yine devlet tarafından karşılanması, eğitimlerinin verilmesi yani patronun yine devlet olması devlete ait özel bir hizmet kolluğu kurulduğu anlayışını doğurmuş oldu. Bu manzara da Ö.G. kavramındaki özel hukuk kişilerine ait olma gerçeğini gölgeledi. Nitekim kanundaki “Özel Güvenlik teşkilatı... özel bir kolluk kuvvetidir.” (m.8) tanımı da aynı yanlış anlamayı pekiştirmiştir.⁵⁰ Ancak 26.06.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı kanunda böyle bir tanım yapılmamaktadır. Zira Ö.G.G'nin kolluk kuvveti kabul edililmeyeceği, kanunda kendilerine verilen yetkilerin hukukun herkese tanıdığı haklar ölçüsündedir.

Devletin yürütmekte olduğu kamu hizmetleri tüm toplumu kapsayan bir şemsiye gibidir. Şemsiye altındaki her birey veya kuruluş bunlardan yararlanır, yani yağmurdan korunmaya çalışır. Ancak şemsiye altında yer alan kimileri, şemsiyenin sağladığından fazla, ona ek olarak yağmurluk giymek istiyorlarsa giyebileceklerdir ama yağmurluğun bedelini kendileri ödemek şartıyla.⁵¹ Buradan da anlaşılacağı üzere devlet, genel kolluk güçleri (polis, jandarma, sahil güvenlik) eliyle kamunun güvenliğini sağlamakla mükellef olup, birtakım kuruluşların, kişilerin, plazaların, şirketlerin, bankaların, özel mülklerin, gayrimenkullerin korunmasında sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bunların önüne geçmekte mevcut özel güvenlik şirketlerinin özel güvenlik elemanlarını yetiştirerek, bunu talep edenlere belli bir ücret karşılığında tahsis etmesiyle mümkün olmaktadır.

Esasen bir ülkede güvenlik hizmeti sunan birimlerin tek bir isim ve çatı altında toplanmasından çok bu birimlerin, yapısı, işleyişi, kendisini halka karşı sorumlu hissetmesi ve halka hesap verme alışkanlığına sahip olmasının yanında, insan haklarına saygı temel hizmet prensibi olarak kabul etmiş olması ile yakından alakalıdır. Bu bağlamda bir güvenlik biriminin sivil katılıma, denetime ve eleştiriye açık olması o birimde demokratik bir yapı ve işleyişin varlığının önemli göstergeleridir.⁵²

⁵⁰ Gülcü, a.g.k., s.6

⁵¹ 8 BYKP Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT.yay. Ankara, 2001, s.9

⁵² Eryılmaz, B., Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları, AGE Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.102

Gelişen toplumlarda güvenlik ihtiyacı da gelişmekte ve farklılık arz etmektedir. Gelişen teknoloji beraberinde güvenlik ihtiyacını da getirmektedir. Fabrikalar, barajlar, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama ve yükleme tesisleri vb. yerlerle sivil trafiğe açık ve kapalı müzeler, sanayi, ticari ve turistik tesislerde güvenliğin sağlanması, siyasi parti kapalı yer toplantıları, dernek toplantıları, sosyal yardım kurumları (vakıf, dernek, vs.) toplantılarındaki güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması özellik isteyen bir durumdur. Bu gibi yerlere daha etkin güvenlik tedbirinin alınması amacıyla Özel Güvenlik Hizmetlerine ihtiyaç duyulmuştur.⁵³

Genel kolluk kuvvetlerinin ihtiyaçlarla ortaya çıktığı gibi özel güvenlik hizmetleri de insanların daha güvenli ortam arayışları sonucunda ortaya çıkmıştır. Bundan iki yüzyıl öncesine kadar devletler sistemlerini savaş ve dolayısıyla da güvenliklerini de asker üzerine kuruyorken zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlar sonucunda güvenliği özerkleştirmiş ve şehirlerin güvenliğini kolluk (polis) güçlerine devretmeye başlamıştır, kolluk güçlerinin gelişmesiyle beraber suç ve suçlularla mücadele özel eğitim almayı gerektirmeye başlamış ama buna rağmen kolluk güçlerinin bunda yetersiz kalmasıyla birlikte özel güvenlik hizmetleri gelişmeye başlamıştır.⁵⁴

Kamu kurumları hizmette etkinliği, süratliliği ve verimliliği artırma konusunda, teşvik edici unsurları kullanmada özel sektöre göre zayıf kalmaktadır. Kamu yönetimi, zorlayıcı, meşru gücü elinde tutan devletin yürütme organı olduğu için bürokratik ve biçimsel olmak durumundadır.⁵⁵

Özel güvenlik talebi, konut güvenliği, özel araçlar ve para taşıma, kişi koruma, yaşam ve özel hayatın gizliliğini sağlamak, özel hukuk alanındaki hak ve çıkarların korunmasına karşılıktır. Ancak bunun yanında onu ticari bir sektör haline getiren faktör ticaret eşyasını ve paranın ulaşım güvenliğini sağlamakla birlikte ortaya çıkmıştır.

2.1. Özel Güvenliğin Felsefi Temelleri

Ö.G. felsefesi birbirinden ayrılmaz nitelikte iki temele dayanmaktadır.

- 1) Liberal demokrasi
- 2) Liberal iktisat

Bu iki zeminin bulunmadığı şartlarda Ö.G'den bahsedilemez.⁵⁶ Bu iki temel şartın olmadığı yerde Ö.G. söz konusu olmazken devlete ait olan kolluk güçlerinin varlığı söz

⁵³ Dalda, a.g.e., s.2

⁵⁴ Köprülü, O., Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Güvenlik Sistemleri,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , İstanbul, 2002, s.48

⁵⁵ Mises, V., Bureaucracy, Arlington House, New York, 1969, s.122

⁵⁶ Gülcü, a.g.k., s.12

konusu olur. Ancak bunların da istenilen düzeyde olamayacağı ve amaçlarından sapabileceği dahi vakıa olabilir.

Felsefenin amacı, bireyleri ve toplumu pasif olmaktan kurtarıp, içinde buldukları en kötü durumdan bile yine kendi kişisel çabaları sonucunda kurtulabilecek bir yeterlilikte olduklarının ayırtına varmalarını sağlamaktır. Aklını en iyi şekilde kullanabilen, muhakeme gücü yüksek, sorgulayan, ihtiyaçları ve isteklerini karşılayabilen bireyler yetiştirmek olduğuna göre insanın yine doğuştan getirdiği, kimsenin güdümünde olmayan mülkiyet edinme ve teşebbüs hakkı vardır.

Doğal yollardan edinmiş olduğu bu hakkın bir başkası tarafından tehdit edilmesi, tecavüze uğramasını engelleme hakkı da vardır. Bunun için de gerekli imkân ve donanıma sahip olması gerekir. Bu da en başta içerisinde yaşadığı devletle yapmış olduğu sözleşmeler esasınca koruma altına alınır. Ancak bunun yanında kişi, kurum ya da kuruluşlar özel mülk edinmenin getirmiş olduğu risk ve sorumluluğu da bilir ve ekstra önlemlere başvururlar. Böylelikle özel güvenliğe ihtiyaç duyulmuş olunur. Yukarıdaki örnekte de hatırlanacağı üzere şemsiyenin altında bulunmakla yetinmeyip yağmurluk da kullanmak isteyebilirler. İşte onların bu talebi liberal demokrasilerde vücut bulmakta ve bir zemin olarak liberal demokrasiyi zorunlu kılmaktadır.⁵⁷

Özel hukuk kişileri, kamunun sağladığına ek olarak, mülkiyet ve yönetim haklarını gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyduklarında özel güvenlik hizmetini hangi şartlarda temin edebileceklerdir? Bu kişiler piyasa aktörleri olduklarından, ihtiyaç duydukları güvenlik hizmetini de diğer ihtiyaçları gibi piyasadan temin edebileceklerdir. Bu temel de liberal ekonomidir.

Liberal iktisat anlayışının ve demokrasininin gerektirdiği gibi; "herkes şemsiye altındadır ve güvendedir, ama isteyen yağmurluk da giyebilir. Ancak devlet şöyle bir anlayış benimserse;" her ne kadar şemsiye altında olsanız bile, yağmurluk giymek zorundasınız, zira ıslanabilirsiniz. "Kendi güvenilirliğini hatta varlığını tehlikeye düşürür ki bu anlayış kabul edilemez..."

Ö.G.G. sayısının kamu yönetimince belirlenmesinin liberal ekonomik anlayışla bağdaşır bir yanı olmadığından ve Ö.G.G. bir istihdam alanı olarak giderlerinin göz önünde bulundurulması gerektiğinden banka şubelerinde, hastanelerde... vs. kamu kurum ve kuruluşlarında ihtiyaç fazlası Ö.G.G. çalıştırmak bu kuruluşların maliyetini artıracığından sektörde sıkıntılara yol açacaktır.

⁵⁷ Uçar, T., Uçar, Ş., Özel Güvenlik Metodolojisi, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.37

5188 sayılı yasa ile, öncelikle Ö.G. kapsamına girmek, kamu yönetiminin tek yanlı iradesiyle zorunlu olmaktan çıkmıştır. Ö.G. hizmetinden yararlanmak isteyenlerin başvurusu ve kamu yönetiminin izni yeterli görülmüştür. (m.3/1) Ayrıca Ö.G. seçeneklerinin talepte bulunanlarca seçilebilmesi için felsefesi bakımından uygundur. (m.3/2)⁵⁸

Özel güvenlik ile kamu güvenliği çoğu zaman konuları, görevleri ve sorumlulukları itibarıyla karşı karşıya gelmekte ve sunulan hizmetten istenilen verim alınmamaktadır. Kanunda yetki ve sorumlulukları ayrı ayrı belirlenmiş, hatta her ikisinin tabii olduğu kanun farklı olsa da pratikte maalesef birtakım eksiklikler yaşanmaktadır. 2004 yılında kabul edilen 5188 sayılı Özel Güvenlik yasası ile birlikte özel güvenliğin yetki ve sorumlulukları daha da netlik kazanmış ve artan talep üzerine sayıları Polis Teşkilatındaki polis sayısını geçmesi ile polisin üzerindeki yükü hafifleteceği, işsizliğe büyük oranda çara olabileceği gibi avantajların yanında, polisin yetki ve sorumluluk alanıyla çatışması halkın gözünde birtakım olumsuzluklar da yaşanmaktadır. Ancak bu tür olumsuzlukların yaşanmaması adına yapılabilecek en önemli adım, çıkarılan ya da çıkarılacak olan yasaların felsefi bütünlükten yoksun olmaması ve köklü çözümler taşımasıdır.⁵⁹ Aynı zamanda çıkarılan yasa ile yönetmelik arasında da uyum olması şarttır. Aksi halde pratik daima teoriyi aşacak ve kanunla belirlenen yetki ve sorumluluklar anlamını ve işlevini yitirecektir. Tam da sorun bu noktada alevlenmektedir. Her ne kadar çıkarılan yasalarda eksiklikler olsa da uygulamadaki eksiklikler daha da pahalıya mal olmakta ve yasayı hepten değiştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Ancak bu yeterli mi olacak? Tabii ki hayır. Yasada yağılan eklektik değişiklikler de maalesef çözüm olmaktan uzaktır.

2.2. Özel Güvenlik Tanımı ve Türleri

Güvenlik, milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan kurum ve kuruluşlarda verimli ve huzurlu bir çalışma ortamının sağlanabilmesi için tesislerin ve personelin her türlü fiziki, fikri ve fiili sabotaj ve saldırılara, sanayi casusluğuna, yangın, yağma, zorla işten alıkoyma ya da işi yavaşlatma veya yönetimi sarsma yahut yöneticilere saldırı gibi her türlü zararlı ve yıkıcı eylemlere karşı her kademedeki istihbaratın sağlanması, lüzumlu koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınmasıdır.⁶⁰

Özel Güvenlik; kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette olmak üzere, kanun ile korunmasına izin verilen hak ve hürriyetlerin güvenliğini sağlamak amacıyla, kanundaki koşullara uygun olarak alınan özel güvenlik tedbirleridir. Bu anlamda olmak üzere Özel

⁵⁸ Gülcü, a.g.k., s.20

⁵⁹ Eryılmaz, B., a.g.k., s.105

⁶⁰ Domaç, Ç., Özel Güvenlik Teşkilatı, Umut Yayınları, İstanbul, 1997, s.27

Güvenlik Görevlisi ise; 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun kapsamında özel koruma ve güvenlik hizmetlerini yerine getirmek amacıyla istihdam edilen kişi veya kişilerdir.

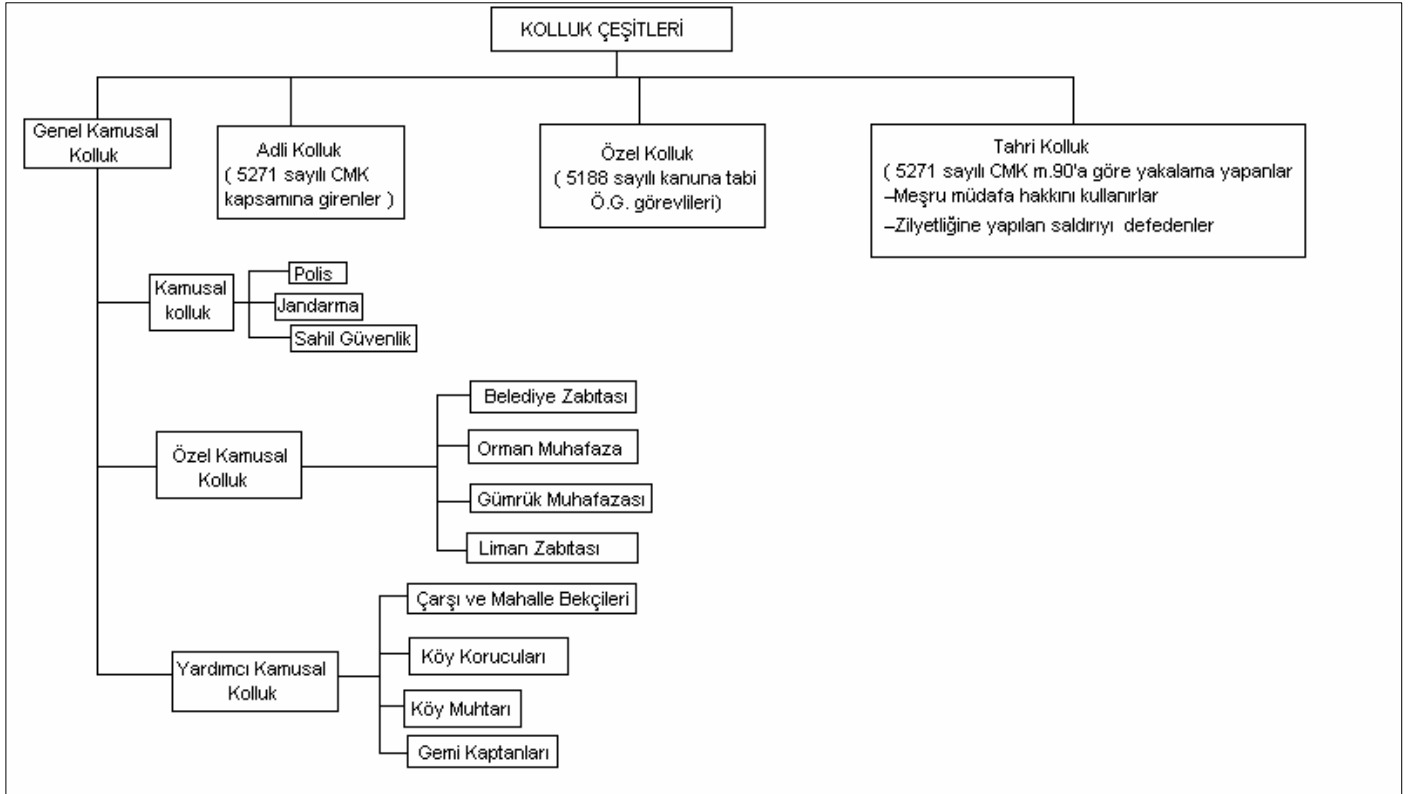
Her ülkede kanun koyucu, kanunların uygulanması, suçun önlenmesi ve neticede kamu düzeninin sağlanması vazifesini kendi belirlediği ve atadığı kişiler eliyle yapmaktadır. Fakat gelinen koşullar göstermiştir ki devlet kendi atadığı kişilerle toplumun her kesimini kapsayabilecek güvenlik ihtiyacını karşılamada devletler sıkıntı çekmektedirler.

Güvenliğin temini devletin birincil vazifesi olmakla birlikte bu hizmeti her kesime sunabilmenin imkânsızlığı eğitim ve sağlık alanlarında olduğu gibi güvenlik hizmetlerinin de özelleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Özel güvenlik görevlilerine de polis ve jandarma gibi bazı istisnai durumlar hariç genel kolluk görevlilerinin kullandığı bazı kamusal yetkileri kullanma hakkı verilmiştir.

Son yıllarda meydana gelen küresel çapta terör olayları, suç ve suçluların artışı, işsizlik... vs. gibi nedenlerle mağdur olanların mağduriyetlerinin giderilmesi sadece vatandaş – kamu görevlisi arasında gerçekleşmiyor. Güvenliğin sağlanması için; devlet kurumları, özel güvenlik şirketleri ve müşterilerin ortak bir paydada buluşması gerekiyor.

2.3. Özel Güvenliğin Kolluk Hizmetlerindeki Konumu

Şekil. 2: Kolluk Çeşitleri

Güvenlik, kolluk hizmeti icra eden kişi, kuruluş ve kuvvetler ülkeden ülkeye farklı şekillerde sınıflandırılabilirken Türkiye için böyle bir sınıflandırmadan söz edilebilir. Kamu yönetiminin en önemli işlevi kamu düzenini sağlamaktır. Buradan hareketle, idarenin kamu düzenini yürüttüğü faaliyetlere kolluk faaliyetleri denilmektedir.

İdari kolluk faaliyetleri günlük hayatta bireylerin haklarını savunmak ve yaşatmak için sıkça başvurdukları bir kolluk faaliyetidir. Bu duruma göre Özel Güvenliğin bir kolluk faaliyeti olduğu onun amacında saklıdır. Şöyle ki; özel güvenlik, yaşam hakkı, mülkiyet, zilyetlik gibi hakların gasp edilmesini önlemek ile görevlidir. Bu hakların birileri tarafından ihlal edilmesi de kamu düzeninin bozulacağı anlamına geldiğine görev bunu önlemede görevli özel güvenlik faaliyetleri bir kolluk faaliyetidir.

Özel güvenlik sektörünün belli başlı faaliyetlerinden biri kişilerin ve malların korunup gözetilmesidir. Koruma görevleri özel güvenlik sisteminin en geniş bölümünü oluşturur. Bu tip görevler genelde endüstriyel, ticari ve müstakil binaların üniformalı ya da üniformasız güvenlik görevlilerince korunmasını içerir.⁶¹

Bir kolluk hizmeti gören özel güvenlik, kamu düzeni kapsamında yer alan varlık ve değerleri korumaktadır. Bu görevi ise bir kolluk mensubu ifa etmektedir.

2495 Sayılı Yasa döneminde, Yasanın amaç maddesinden esinlenerek yapılan bir tanım şöyleydi; Milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kısmen veya tamamen yıkılmaları ülke güvenliği veya toplum hayatı bakımından olumsuz neticeler yaratacak, kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların, sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma burada bulunmaları zorla işten alıkoyma, sağlıklarını ve vücut bütünlüklerini tehdit ve tehlikelere karşı korumak ve güvenliklerini sağlamak amacıyla alınan her türlü tedbirler bütününe özel güvenlik denir.⁶²

5188 Sayılı Yasa'da bir tanım bulunmamakla beraber, tanım için anahtar bir ifade yer almaktadır; "Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette" buradan yola çıkarak şöyle bir tanım geliştirebiliriz: Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette olmak üzere yasa ile korunmasına izin verilen hak ve hürriyetlerin güvenliğini sağlamak amacıyla yasadaki koşullara uygun olarak alınan özel tedbirlere özel güvenlik denir.

2.4. Özel Güvenlik Kuruluşları

5188 sayılı yasa ve uygulama yönetmeliğine göre özel güvenlik kuruluşları şunlardır;

⁶¹ Yılmaz, a.g.e., s.56

⁶² GÜLCÜ, M., ile söyleşi, Yangın ve Güvenlik Dergisi, Y.Vehbi Dalda – Ahmet Karagöz, Suç Önleme Hizmetleri Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi, Ankara, 1998

- 1 – Özel güvenlik birimleri
- 2 – Özel güvenlik şirketleri
- 3 – Alarm merkezleri
- 4 – Özel güvenlik eğitim kuruluşları

2.4.1. Özel Güvenlik Birimi

Bir kurum ve kuruluşun güvenliğini sağlamak üzere, kendi bünyesinde kurulan birimdir. 2495 Sayılı Yasa, sadece Ö.G.B'yi düzenlemekteydi.

2.4.2 Özel Güvenlik Şirketi

Hisseleri nama yazılı ve faaliyet alanı münhasıran koruma ve güvenlik olan üçüncü kişilere hizmet vermek üzere kurulan ticari şirketlerdir.

2.4.3. Alarm Merkezi

Konut, işyeri ve tesislerin güvenliğini sağlamak amacıyla teknik donanım kullanarak bunları izleyen işletmelerdir.

2.4.4. Özel Güvenlik Eğitim Kurumu

Özel güvenlik görevlileri ve yönetici adaylarına özel güvenlik eğitimi vermek üzere İçişleri Bakanlığının izniyle kurulan eğitim kurumlarıdır.

2.5. Özel Güvenliğin Önemi

Kamu düzeninin sağlanmış olması toplumların gözünde devlete olan güveni ve sadakati artırırken aksi bir durumla karşılaşmış olması hem devletin hem de toplumun içinde bulunmuş olduğu güvenlik zafiyetinin bir ifadesi olacaktır. Bu nedenle güvenlik, asayiş, terör, suç kuramları ülkelerin gündemlerinden bir türlü düşmez.⁶³

Kamu düzeninin sağlanması bütün toplumlar için bir amaçtır. Modernleşme, hızlı kentleşme, suç oranlarının artması tıpkı barınma, beslenme, mülk edinme gibi mutlaka karşılanması gereken ve doğuştan gelen güvenlik gereksiniminin karşılanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle devletler bu güvenlik ihtiyacını karşılamak zorunda olup, kişilerin güvenlik kaygılarını minimuma indirmek durumundadırlar. Böyle bir gereksinimin tam anlamıyla karşılanmasında birtakım sıkıntılar yaşanmış ve devlet kendi eliyle gerçekleştirdiği güvenlik ihtiyacını birtakım özel şirketler eliyle de kısmen gerçekleştirir olmuştur.

Bu her alandaki gelişmeyle birlikte güvenlik alanında da beklenmedik gelişmeler olmakta, can ve mal güvenliğini tehdit edici girişimlere müdahale artık bir gecikme, telafisi

⁶³ Eryılmaz, B., a.g.k., s.107

çok zor ağır zararlara neden olmaktadır. O nedendir ki kalkınmış birçok ülkede kişi ve kurumların güvenlikleri ve yakın güvenlik için merkezi hükümetler özel güvenlik kuruluşları kurmaya ya da bu amaçlarla faaliyet gösteren özel güvenlik şirketlerinden hizmet alımlarına izin vermeye başlamışlardır.⁶⁴

Genel olarak kamu güvenlik görevlileri, özel güvenlik kuruluşlarının işleri bozduğunu, kanunları çiğnediğini, eğitimsiz olduklarından kamu güvenlik güçlerinin standartlarına ulaşamadıklarını ileri sürmektedirler. Ayrıca özel güvenliğin sadece mala ve paraya yönelik suçlarda biraz etkin olmakla beraber, suçların takibi, suçların azaltılması ve düzenin sağlanmasında etkinliklerinin olmadıklarını düşünmektedir.⁶⁵

Her devlet kamu düzenini ve güvenliğini sağlamada ve sürdürmede her türlü tedbiri almakla birlikte bunu tam manasıyla gerçekleştirmede yetersiz kalabilmektedir. Bu vaka karşısında toplumların kayıtsız kalması da zaten düşünülemez. Kamu düzeni ve güvenliğinin temininde birtakım özel güvenlik tedbirlerine başvurulmasında devlete olan güvenin zayıflaması, devletin zafiyeti ve yetersizliği gibi nedenler aranmamalı, aksine her zaman bir tehdit unsuru olabilecek ve kamu düzenini bozabilecek olaylar ve eylemler karşısında devletin özel şirketler eliyle de hem daha fazla önleyici tedbirler almak hem de muhtemel zararları minimize etmektir. Buradaki amaç kamunun güvenliğini en iyi şekilde sağlanmasından ibarettir.

Güvenlik gereksinimi durağanlık değil, süreklilik arz eden bir gereksinimdir. Bu nedenle gerçekleştirilen güvenlik tedbirlerinin kesintiye uğramaması ve dinamiklik arz etmesi gerekir. Gerek genel kolluk, gerek özel kolluk eliyle gerçekleştirilen bu hizmetin en iyi şekilde sunulması gerekmektedir. Bunun içinde kolluk kuvvetlerinin, çağın gereklerine uygun, eğitim seviyesi yüksek ve görevinin bilincinde olmaları, onlardan beklenen hizmeti en iyi şekilde sunmaları bir zorunluluk olmaktadır.

Kişilerin, toplumların ve devletlerin varlığı nasıl güvenlik hizmetinin varlığını zorunlu kılıyorsa, zorunlu olan bu hizmetin sunulması da devletin yanında özle güvenlik şirketlerini ve özel güvenlik görevlilerini de zorunlu kılmaktadır.

Devletin iç güvenliğini sağlama rolünün sınırlı oluşu ve devlet ile vatandaşların güvenliği temin etmede karşılıklı bir işbirliğine gitmesi zorunluluğu, devletin kurumları ile vatandaşlar arasında bir arz – talep ilişkisini doğurmuştur. Devletten güvenlik talebinde bulunan vatandaşlar, bunun hem devletin kurumları hem de özel güvenlik şirketleri

⁶⁴ Şafak, A., Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt II, Sayı 7-8, Ankara, 2000, s.2

⁶⁵ Atatürk Havalimanı TEV Özel Güvenlik Müdür Yrd. Hayati Arslan ile Mülakat, Ankara, Haziran, 2002

aracılığıyla gerçekleştirilmesine olumlu yaklaşmışlar, hatta her türlü güvenlik tedbirine rağmen özel güvenliği de talep etmişlerdir. Böylelikle devletin tekelinde bulunan toplumsal denetim ve güvenlik işi özelleştirmeler yoluyla vatandaşlarla birlikte mücadele ve ortaklık halini almıştır.

Özel güvenlik işi; sayısı 1000'i geçen özel güvenlik şirketi ve eğitim kurumu ve 200.000'i aşan personel sayısı ile Türkiye'de önemli bir sektör haline geldi. Gerek şirket, gerekse personel sayısında da hızlı bir artış yaşanıyor. 12.000 firma özel güvenlik şirketlerine "güvenliklerini" emanet etmiş durumda... Türkiye'deki özel güvenlik Pazar payının büyümesi, uluslararası güvenlik şirketlerinin iştahını kabartıyor. Türkiye'deki şirketlerin hisselerini satın alan çok uluslu güvenlik şirketleri, şimdilik pazarın yüzde 7'sine sahip olmuş durumdadır...⁶⁶

Özel güvenlik uygulamasına ülkemizde ilk kez 22.07.1981 tarihinde yürürlüğe giren 2495 Sayılı Kanun'la başlanmıştır. Daha önce Avrupa ülkelerinde de uygulamaya konulan Özel Güvenlik yasaları, kişi, bina ve tesislerin korunmasına yönelik hizmetlerin genel kolluktan özel kolluğa devrini konu edinmektedir.

Alışveriş ve iş merkezlerini, fabrikaları, şirket binalarını, özel eğitim kurumlarını, otelleri, özel hastaneleri, otobüs terminallerini, hava alanlarını, konserler, spor karşılaşmaları, özel toplantı gibi önemli yerleri korumakta görev alan özel güvenlik şirketleri, insanlarda mevcut olan güvenlik bunalımlarını gidermede ve güvenli bir yaşam sürmelerini sağlamada önemli bir rol üstlenmektedir.

2.6. Neden Özel Güvenlik

"Özel güvenlik, milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma ve zorla işten alıkoyma gibi tehdit, tehlike ve saldırılara karşı korunması ve güvenliklerinin sağlanması amacıyla kurulmuştur."⁶⁷

12 Eylül 1980 öncesi koşullarında baş gösteren terör ve anarşi başta olmak üzere çeşitli suçlarda görülen büyük artış, suçla mücadelede yerel güvenlik güçlerinin niceliksel ve niteliksel olarak yetersiz kalması sonucunu doğurmuştur. Bu sebeple ekonomik ve stratejik bakımdan hassas konumlara sahip kamu ve özel kuruluşların özel güvenlik birimi tarafından korunması ihtiyacı ortaya çıkmış ve bu amaçla hazırlanan 2495 Sayılı Kanun 1981 yılında kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

⁶⁶ Türkiye Polis Dergisi, Temmuz 2006, s.29

⁶⁷ Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1994, s.116

Bu kanun 5188 Sayılı Kanununun 26 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kalkmış olup bu yasa ile 2495 Sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkındaki kanunda mevcut olan eksiklikleri ve aksaklıkları gidermeye çalışmış ve özel güvenlik şirketleri, birimleri ve çalışanlarının yetki ve sorumluluklarında birtakım zorunlu ve ihtiyacı karşılayabilecek değişikliklere gidilmiştir.

Nitekim büyümekte ve gelişmekte olan ülkemizde devletin faaliyet alanı hayli geniş bir alanı kapsarken, hizmette istenilen seviyeyi yakalamaktan uzak kalmıştır. Devlet, artan nüfusa, çarpık kentleşmeye, suç ve suçlu oranındaki artışa, terör olaylarının kol gezmesine karşın kamu düzeni ve güvenliğini sağlamada işi daha da zorlaştırdığından, bu da yetmezmiş gibi asli görevinin dışında toplum menfaati yerine özel çıkarlara da hizmet eder duruma gelmesi yeni bir güvenlik anlayışına gidilmesine vesile olmuştur.

Güvenlik kurumlarının halkın güvenlikle ilgili bütün ihtiyaç ve beklentilerine cevap verecek nitelikte ve yeterlilikte olması gerekmektedir. Bu amaçla genel kolluğun yanında özel kolluğa da birtakım geniş yetkiler ve sorumluluklar verilerek kamu düzeni daha da korunaklı bir hal almıştır. Bu halin devamı için de özel güvenlik kuruluşlarıyla polisin işbirliği içerisinde olması, yetki karmaşasına düşmemesi, kanunda ve yönetmelikte belirtilen esaslar doğrultusunda hizmet vermesi, halkın desteğinin alınması ve ceza ve adalet sisteminin iyi işler halde olması gerekmektedir.

Sosyal ve ekonomik problemler, iç göç, çarpık kentleşme, nüfusun hızla artması ve güvenlik güçlerinin her an her yerde olaya müdahil olabilecek nicelikte olmaması ve olayların önlenemesindeki birtakım eksiklikler can ve mal kaybının artmasına, içten ve dıştan gelebilecek tehditlere karşı birtakım zaafılara yol açabilmektedir. Bu durum da göstermektedir ki ülke ve millet bütünlüğünün sağlanması sadece devlet eliyle gerçekleştirilen birtakım güvenlik tedbirleriyle pek de sağlıklı gerçekleştirilememekte.

Milletin ve devletin bütünlüğü ve güvenliğini sağlamak geçmişten geleceğe bütün devletlerin asli görevi olmuştur ve olacaktır. Ancak bunu gerçekleştiren genel kolluk kuvvetleri asli görevleri olan önleyici, adli ve idari işlerini tam olarak yerine getirmede birtakım sıkıntılar yaşamakta, hatta bu görevlerini ifa da uzak kalmaktadırlar. Bu durumda kaçınılmaz bir şekilde birçok sıkıntıyı beraberinde getirecektir. Bu sıkıntıları aşmanın bir yolu da onların asli görevlerine dönmeleri ile olacaktır ki bu da özel güvenliğin varlığını zorunlu hale getirmiştir. Öyle ki, şirketleri, plazaları, iş yerlerini, kişileri... vs. korumakla, onların güvenliğini sağlamakla görevli polisler asli görevi olan devriye gezmekten uzak kalmaktadırlar.

2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanunun verdiği imkânı kullanamayan; iş yerlerinin yöneticileri, işleticileri veya yetkilerinin belirtilen yerler ile ilgili gözetimi hizmetinin sağlatılması konusunda İstanbul Valiliği tarafından düzenlenen 16 Mart 1999 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren tebliğ, İstanbul'da ve ülkemizde Özel Güvenlik konusunu gündeme taşıyarak bugünkü anlamda Özel Güvenlik Hizmetlerinin ilk yasal alt yapısını oluşturmuş ve bu konuda, yoğun bir talebi başlatmıştır.⁶⁸

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun 26 Haziran 2004 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve 2495 Sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yasa çerçevesinde özel güvenlik hizmetleri yetkili makamların denetimine tabi tutulmuş olup, kamu güvenliğini tamamlayıcı nitelikte, Genel Kolluk Güçlerini destekleyen, bugün itibarıyla çok fazla rağbet edilen bir sektör halini almıştır. Bunların yanında en önemli getirisi ülke genelinde yaklaşık 200 bin gence iş olanağının sağlanmış olmasıdır.

Bundan on yıl öncesine kadar özel güvenlikçi alınırken öncelikli şart fiziki gücü açısından belirli bir düzeyde olmak ve komando özelliklerini taşımak iken, zamanla değişen zihniyet bu anlayışı bertaraf etmiş ve eğitim seviyesi yüksek, belli bir eğitimden geçmiş, bilinçli insanlara sektörde hizmet etme imkânı verilmiştir. Bu ise gelişen ihtiyaçları ve birtakım güvenlik zafiyetlerini gidermede önemli bir katkı sağlamıştır. Halk artık daha bilinçli bir şekilde korunma ve güvenlik talebinde bulunurken, serbest piyasa ekonomisinin de etkisiyle çoğalan ve rekabeti artıran ve belli bir standardı (5188 Sayılı Kanun'da belirtilen yeterliliklere haiz ve kanuna uygun) yakalamış özel güvenlik şirketleri de aynı hassasiyetle daha iyi nasıl hizmet verebilmemiz telaşına düşmüşlerdir. Şüphesiz bu anlayışta olmayan ve kanunu ihlal ederek bunu bit rant olarak algılayan birtakım şirketler ve kişiler de olacaktır. Ama bu demek değildir ki bu anlayışta olanlar çoğunluktadır ya da hakim konumundadır. Bu gibi anlayışta olanları ve kanunları ihlal ederek hizmet sunmaktan uzak özel güvenlik şirketleri yine birtakım kontrol ve denetim mekanizmalarından geçerek gerekirse özel güvenlik izinleri iptal edilebilir. Bunun için de denetleme mekanizmasının işlerliğinin artırılması gerekmektedir. Denetleme fonksiyonunu icra eden polis teşkilatı bu anlamda hem kendi asli görevinden uzaklaştırılmakta hem de yeterli imkâna sahip olmamaktadır. Bu durum da haliyle denetimlerin istenilen düzeyde gerçekleşmesine, gerçekleşmeyen denetimler de istenilen hizmetin sunulamamasına neden olabilmektedir.

⁶⁸ Kubuş, N., Özel Güvenlik Derneği Federasyon Başkanı, Security, Ö.G. Savunma Dergisi, Mayıs 2006

Gelişmekte olan ülkelerde – bunun içine gelişmiş Avrupa ülkelerini ve ABD’yi de kısmen sokmak mümkün – işsizlik oranlarının artması, gelir dağılımındaki dengesizlikler, suç oranlarında ve çeşitlerinde de artışlar olmaktadır. Suçlu sayısı ile birlikte suçun niteliği de artmakta bu da özel güvenlik sektörünün neden gerekli olduğuna ve sektörün kısa sürede büyümesinin açıklayıcısı olmaktadır.

5188 Sayılı Kanun’un yürürlüğe konmasından sonra kurulan çok sayıdaki özel güvenlik eğitim kurumları arasındaki rekabet ve kalite farkı bazılarının kapanması ile sonuçlanacaktır. Özel güvenlik içinde eğitilmiş personel arttıkça, sektörün kalitesi artacak ve sektör kendi yerine büyüyen oturacaktır.⁶⁹

Dünyada meydana gelen baş döndürücü gelişmelerin karşısında kendini sürekli yenileyen ve çağın gereklerini karşılayabilecek özel güvenlik sektörüne ihtiyaç olacaktır. Sektörün de bu gelişmelere ayak uydurabilmesi için gelişen teknolojinin imkanlarını kullanmakla beraber belli bir eğitim seviyesine ulaşmış, belli bir birikimi olan, bu alanda yetiştirilmiş özel güvenlik elemanlarına ihtiyacı olacaktır. Bu da büyük çoğunlukla üniversitelerin özel güvenlik programlarından mezun olacak öğrencileri ile sağlanacaktır. Tıpkı üniversite mezunu polisler gibi üniversite mezunu özel güvenlikçiler de çalıştıkları sektöre yeni bir bakış açısı, mesleğe güven ve ivme kazandıracaktır.

Güvenlik ihtiyacı ve talebi artmakla birlikte buna cevap verecek, dünyada meydana gelen gelişmeleri takip edebilen, alanında uzman kişilerle çalışan, hizmet aşkıyla çalışıp hizmeti üreten, işini bilen, daha dinamik ve çağdaş güvenlik anlayışının yerleştirilmesi gerekmektedir.

Özel Güvenlik Sektörü, insanların gerek yurt içinde gerekse yurt dışındaki güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak ve bunu çağın gerektirdiği şekliyle yapmak, kurumsal veya bireysel kimliklere yönelebilecek muhtemel tehdit ve saldırılara yine çağdaş güvenlik anlayışıyla bilimsel ve fiili olarak gerçekleştirilen yöntem ve uygulamalarla bertaraf etmekle görevli olup, bu misyonun en güçlü savunucusudur.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de terör olaylarının artış göstermesiyle birlikte işyerlerinde, bankalarda, hastanelerde...vs. geçmiş yıllara oranla daha bilinçli ve profesyonelce güvenlik tedbirleri alınmak durumunda kalınmıştır. Kendini güvende hissetmeyen hiçbir kişi, kurum ya da kuruluş kendisinden bekleneni veremeyecek, aksine potansiyelinin düşmesinin yanında birtakım şizofrenik problemlerde yaşayacaktır. Bu durumun önüne geçmek durumunda olan insanlar apartmanlara, sitelere ve mahallelerine dahi

⁶⁹ Apınar, H., Security, Ö.G. Savunma Dergisi, Mayıs 2006

özel güvenlikçi yerleştirerek kendilerini güvende hissetmek ve doğal bir hak olan güvenli yaşamayı istemektedirler.

Çağımızda özel güvenlik sistemi halkın bildiği kadarı ile sadece bankalarda nakit taşıyan ve alışveriş merkezleri ile büyük mağazalarda görev yapan kişilerden ibaret değildir. Özel güvenlik daha detaylı hizmetler sunmaktadır. Özel güvenlik, endüstri ve ticaret merkezleri ile özel binaların devriye görevleri, hırsızlık, dolandırıcılık, kundakçılık gibi olayların araştırılmasını da üstlenmektedir. Kısaca bu sektör artık profesyonel bir iş kolu haline gelmiştir.⁷⁰

İngiltere’de 1989 yılında yapılan bir araştırma, en az 504 polis olmayan bir devriyenin bölgede yetkilileri, işyeri ya da özel kişiler tarafından kurulduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunların 239’u yetkililerce, 223’ü iş yerlerince ve 2’si özel kişiler tarafından görevlendirilmiştir.⁷¹ Bu türlü gelişmelerin kaynağında, insanların kendilerini yeterince güvende hissetmedikleri yatar. Bu güvensizliğin en önemli nedenlerinden biri polisin yeterli sayıda olmamasından, yeterli devriye atamamasından ve bundan dolayı önleyici tedbirlerin zafiyetinden kaynaklanmaktadır. Avustralya’nın Victoria şehrinde de buna benzer bir durumun varlığından söz etmek mümkündür. Şöyle ki; toplum hizmetinden memnun olmayan gruplar konut bakanlığına baskı yaparak evlere ait devriye için özel güvenlik şirketlerini kullanmayı tercih etmektedirler. Melbourne’da de bir şirket suçtan korkmanın artmasından yararlanarak özel bir “Ev Gözetleme” programı başlatmıştır. Ücret karşılığında ev sahipleri birleşerek, gün boyunca sokaklarında devriye dolaştırabilir ya da isterlerse evler rutin olarak kontrol edilebilir durumdadır.

İnsanların en değerli malı şüphesiz canıdır. Dolayısıyla canının güvenliği her şeyin başında gelmektedir. Bu güvenliği de sağlamak ve kendilerini birtakım tehdit ve saldırılardan emin olmak için hiçbir fedakârlıktan çekinmemişlerdir ve çekinmeyeceklerdir.

Can güvenliğinin yanı sıra değerli mallarını, evlerini, iş yerlerini, birtakım ziynet eşyalarını kısacası kendilerine ait ne varsa her şeyi güvenceye almak istemektedirler ki bu onların en doğal hakkıdır.

ABD’de “Bruns Ajansı’nın yıllık raporunda şirkete ait demirbaş kayıtları, birtakım malların çalınması, hırsızlık, sahtekârlık, kayıtlarda oymana, taklit, makinelerin kasıtlı ihmali,

⁷⁰ Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül Ün. Yayınlanmamış Doktora Tezi , İzmir, 1994, s.56

⁷¹ Johnston, L., Regulating Private Security, University of Exeter, England, 1992, s. 103

zaman ve malzeme kaybı, araç gerecin çalınması, izinsiz iş mahallinden ayrılma, denetim yetersizliği gibi konularda özel araştırma hizmetlerinden yararlanıldığı görülmektedir.”⁷²

Güvenlik güçlerine görevi ile ilgili doğrudan ilişkili olmayan işlerin verilmesi ana fonksiyonları olan kamu düzenini sağlama ve koruma görevini istenilen ölçüde yerine getirememesine neden olmaktadır. Zaten istenilen sayıda olmayan ve asli görevini yerine getiremeyen güvenlik güçleri de bu durumun biran önce çözüme kavuşturulmasını istemektedirler. Polisin şirket, işyeri, adam koruma, banka muhafızlığı yapması, vatandaşlık, ruhsat, pasaport, trafik tescil gibi hizmetlerden arındırılması aynı zamanda bu hizmetleri yerine getirebilecek yetki, yeterlilik ve donanıma sahip ve bu işleri layıkıyla yapabilecek bir özel güvenliğin varlığını zorunlu kılmıştır.

2.7. Dünyada Özel Güvenlik

2.7.1. Dünyada Özel Güvenlik Olgusu

Özel mülkün ve kişilerin korunması için çalışan istihdam edilmesi anlamına gelen özel güvenlik olgusunun geçmişi Roma İmparatorluğuna kadar uzanmaktadır. Antik Roma’da yangınlar daima önemli bir sorun olduğu için “the vigiles” adı verilen ve “şehri gözetleyen görevliler” anlamına gelen görevliler çalıştırılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda hem bir polis hem de bir itfaiye görevlisi olan “vigiles” ların sayısı artırılmaya devam edilmiştir. Gece bekçileri konumundaki bu görevliler orta çağ boyunca varlığını korumuş ve modern devletin ortaya çıkışı ile birlikte güvenliğin devletin temel görevlerinden biri haline gelmesi ile artık devlet tarafından yerine getirilen bir hizmet biçimi olmuştur.⁷³

Ulus Devletin tüm dünyada yaygın devlet biçimi halini aldığı dönemde de gerek gece bekçiliği, gerekse polisiye kolluk ve zabıta aracılığı ile sağlanmaya devam edilen iç güvenlik, 1970’lerden itibaren Batılı Ulus Devletler’in girdiği ekonomik bunalımı aşmanın yöntemi olarak belirlenen özelleştirme hareketi sırasında “özelleşmeye” başlamıştır. Buna bağlı olarak 70’lerden itibaren öncelikle Batılı devletlerde ve giderek eskinin “Üçüncü Dünyası” şimdinin ise “Güneyi” olan devletlerde özel güvenlik şirketleri ve özel güvenlik elemanları aracılığıyla devletin temel görevi olan güvenlik, özel eller aracılığıyla yürütülen ve kar getiren bir sektör haline gelmiştir.

Bugüne kadar alışveriş merkezleri, şirketler, özel eğitim kurumları, özel hastaneler, otobüs terminalleri gibi devletin iç güvenliğini ilgilendiren yerlerde görev yapan özel güvenlikçiler, devletin dış güvenliğine ilişkin tehdit ve tehlikeleri de bertaraf etmede önemli

⁷² Johnston, a.g.k., s.100

⁷³ Haspolat, E., 5188 Sayılı Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi, Ankara Ün. Siyasal Bilg. Fak., Siyaset Bilimi Doktora Öğrencisi. [www.sendika.org/http://72.14.221.104erişim.04.08.06](http://72.14.221.104erişim.04.08.06)

noktadadırlar. Ulus devlet anlayışının getirmiş olduğu gönüllü askerlik temeline dayalı ulusal ordular yerlerini, yavaş yavaş profesyonelleşmiş ordulara ya da özel güvenlik şirketlerine devretmektedirler. Özellikle son yıllarda vuku bulan savaşlarda bu anlayışın yerleştiğini görmek mümkündür. Nitekim ABD ve İngiltere'nin Irak'a açmış olduğu savaşta en büyük kozları özel güvenlik şirketleri olmuştur. Bu şirketlerde faaliyet gösteren görevliler hem bir savaşçı hem de koruma görevini yerine getiren bir güvenlikçidir. Ancak orada meydana gelen insanlık dışı muameleler, orada çalışan görevlilerin, suçlulardan, işsizlerden, paralı askerlerden, komandalardan...vs. gibi bu görev için eğitilmemiş insanlardan oluşmasının ve bunların başındaki insanların disiplinsizliği, savaş esnasında bile savaş kültürünün ve bilincinin yerleştirilememesi gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

2.7.2. Türkiye'de Özel Güvenlik Anlayışının Gelişimi

Bugün itibariyle Emniyet Teşkilatı'nda görev yapan polis sayısını geride bırakan özel güvenlik kuruluşları, 12 Eylül 1980 olaylarıyla birlikte gündeme gelmiştir. Daha önceleri polis ve jandarma ekiplerince ifa edilen birtakım güvenlik görevleri, 70'li yıllarda başlayan iç karışıklıklar, soygunlar, çatışmalar gibi nedenlerden ötürü yerini özel güvenlikçilere devretmeye başlamıştır. Bu da 22.07.1981 tarihli ve 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ile birlikte yasalara geçmiştir. Bu kanunun çıkarılmasıyla birlikte bankalar, alışveriş merkezleri, plazalar, büyük fabrikalar, otobüs terminalleri, hava limanları, spor müsabakaları...gibi yerlerin korunması ve güvenliklerinin sağlanması özel güvenlik birimleri ve şirketleri aracılığıyla sağlanmaya başlanmış, özel mülkün ve kişilerin korunması anlamına gelen özel güvenlik olgusu da böylece Türkiye'deki rolünü almaya başlamıştır.⁷⁴

2495 sayılı Kanun'da 14.07.1992 tarihinde yürürlüğe giren 3832 Sayılı Kanun ve 18.04.1995 tarihli 4102 sayılı Kanun ile bazı değişiklikler yapıldıktan sonra 10.06.2004 tarihinde kabul edilen 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 27. maddesi ile 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.⁷⁵

2495 Sayılı Kanun'un milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli katkı sağlayan, ülke güvenliğinin ve ekonomisinin bütünlüğü, toplum düzenini bozmasına neden olabilecek, kamuya ve özel kurum ve kuruluşlara yönelik tehdit, sabotaj, hırsızlık, soygun, baskın gibi olaylarla tehlike oluşturma, kişileri zor kullanarak işlerinden alıkoyma, kişi hak ve

⁷⁴ Eryılmaz, B. a.g.k., s.109

⁷⁵ Haspolat, E., 5188 Sayılı Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi, Ankara Ün. Siyasal Bilg. Fak., Siyaset Bilimi Doktora Öğrencisi. [www.sendika.org/http://72.14.221.104erişim](http://72.14.221.104erişim). 04.08.06

özgürlüklerini, vücut bütünlüğünü ve sağlığını, güvenliklerini sağlama, yurt dışına giriş – çıkış yapılan yerlerde bu işlemleri gerçekleştiren belgelerin kontrolü ile giriş – çıkış işlemlerinin yapılması, aranan ve giriş – çıkışları yasak olan kişileri resmi güvenlik görevlilerine teslim edilmesi birinci (1.) maddesi ile amaçlar belirtilmiş ve bu amaç doğrultusunda 1. madde belirtilen özelliklere haiz enerji santralleri, baraj, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama yükleme tesisleri ve benzeri yerlerde, hava limanları, limanlar, tarihi eserler, sitler, açık ve kapalı müzeler, sanayi ve ticari turistik tesisler ikinci madde ile korunacak ve güvenliğin sağlanacak tesisler olarak belirtilmiştir. 1995 yılında yapılan değişiklik ile İstanbul ile diğer şehirlerdeki ve buna benzer ticari, turistik tesislerde 2495 Sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde özel güvenlik teşkilatı kurulabileceği hükme bağlanmıştır. (m.2)

2495 Sayılı Kanun'da “bağlı olduğu kuruluşu bu kanun hükümleri dairesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı özel bir kolluk kuvveti” (m.8) olarak tanımlanan özel güvenlik teşkilatları yukarıda adları sayılan güvenliği sağlanacak yerlere bağlı olarak oluşturulup, o kuruluşun güvenliğini sağlamakla yükümlü iken; 5188 Sayılı Kanun ile temelde kuruma bağlı güvenlik teşkilatları dışında görev yapan özel güvenlik teşkilatları dışında görev yapan özel güvenlik şirketlerinin kuruluşu düzenlenmiştir.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun 10.06.2004 tarihinde kabul edilip 26.06.2004 tarihli ve 25504 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. “Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek” (m.1) amacıyla, “özel güvenlik izninin verilmesine, bu hizmeti yerine getirecek kişi ve kuruluşların ruhsatlandırılmasına ve denetlenmesine ilişkin hususları kapsamaktadır.” (m.2) Yine 5188 Sayılı Kanun’a göre “kişi ve kuruluşların talebi üzerine, koruma ve güvenlik ihtiyacı dikkate alınarak, güvenlik hizmetinin istihdam edilecek personel eliyle sağlanması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması ya da bu hizmetin güvenlik şirketlerine gördürülmesi” özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır. (m.3) Bu gibi durumların dışında, “toplantı, konser, sahne gösterileri vb. etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, komisyon kararı aranmaksızın, vali tarafından özel güvenlik izni verilebilir.” (m.3)

2495 Sayılı Kanun’un 2. maddesinde sayılan korunacak ve güvenliği sağlanacak yerler, ilgili kuruluş ve Bakanlığın görüşleri ve talepleri dikkate alınarak İçişleri Bakanlığı’nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır. (m.3) Hükümü yer alırken, 5188 Sayılı Yasa’da “kişilerin silahlı personel tarafından korunması kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik

komisyonunun kararı üzerine valinin iznine (m.3) bağlanmıştır”. Ve bu maddede 21.04.2005 tarihinde yapılan değişiklik ile “vali” yerine “valilik” kavramına yer verilmiştir. Bu değişiklik ile amaçlanan yetkinin valinin şahsından, valilik kurumuna geçirilmesidir.

2.8. Özel Güvenlikle Bir Avrupa Modeline Doğru

Bütün dünyada özel güvenlik hizmetleri asla bugünkü kadar gündemde olmamıştır. Güvenlik konusunda artan bilinç, özel güvenlik hizmetleri konusunda giderek büyüyen bir talep oluşturmaktadır. Sektörün büyümesi de önceleri hizmetleri kendisi sağlayan çok sayıda özel ve kamusal şirketin faaliyetlerindeki, hızla yükselen eğilimle açıklanabilir.

Büyüyen talep özel güvenlik hizmetleriyle bağlantılı olan veya özel güvenlik hizmetlerini kullananlar için bir garantiyle beraber yüksek seviyede kaliteyi de gerektirmektedir. Güvenlik hizmetleri hatalı yürütülmelerine fırsat verilmeyecek kadar profesyonelce yerine getirilmelidir. Bu faktörler özel güvenlik hizmet sektörünün iyi çalışma koşullarından ve tatminkâr ücretten faydalanan, iyi eğitilmiş ve nitelikli personele bağlı olan, ciddi bir imajın karakterize ettiği daha profesyonel bir seviyeye doğru hareket etmesini gerektirir.⁷⁶

Bu anlamda özel güvenlik sektörünün ve birimlerinin bu rolü iyi oynamaları gerekmektedir.

Avrupa ve ABD’de son yıllarda meydana gelen güvenliği tehdit eden olaylarla birlikte orada yaşayan insanlarda ve kurumlarda da yeni bilinçler yerleşmeye başlamıştır. Nedir bu bilinç? Diye sorulduğunda verilecek cevap insanların önceki yaşantılarına nazaran şimdi daha çok güvende olmak, güvenli yaşamak arzusunda olduklarıdır. Bu durumda bütün dünyayı saran küresel tehdidin varlığına delildir. Böyle bir tehdidin varlığı doğal olarak işin ticari boyutunu ikinci plana itecek ve güvenli olmak güvenli yaşamak bilincini zihinlere yerleştirecektir. Böylelikle güvenliğin önemini kavrayan halk özel güvenlik sektörünün bilinçli bir katılımcısı olurken aynı zamanda denetleyicisi de olmaktadır.

Avrupa ülkelerinde özel güvenlikle ilgili katı düzenlemeler yapılmıştır. Gerek özel güvenlik şirketlerinin gerekse özel güvenlik elemanlarının bu hizmeti sunmak ve geliştirmek adına bir sorumluluk aldıklarını ve bunu bir görev bilinci (ödev) ile eda etmeleri gerektiğini bilirler. Her şeyde ve özellikle işe yeni alınanların temel eğitimleri konusundaki rolün önemi, çalışma şartlarının, sağlık ve güvenlik ölçütlerinin geliştirilmesi, haklı ücret konusunda sivil toplum örgütleriyle görüşmeler Avrupa modelinin esas ilkeleri arasında yer almaktadır.⁷⁷

⁷⁶http://www.emniyet.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/42/ceviriler/Tarik_Ziyad_GULCU2.htm. 25/08/2006

⁷⁷ http://www.tesev.org.tr/etkinlik/conf_3feb_fSchreier.php., 27/08/2006

Bunların yanı sıra şirketler ve çalışanlar arasındaki eşitlik ilkesine riayet, polis yetkileriyle çalışmak, serbest piyasayı destekleme birlikte haksız rekabeti önlemek ve bu hizmeti sunanların müşteriler ile ilişki tarzlarını geliştirmek Avrupa modelinin önemli ve vazgeçilmez unsurlarındandır.

COESS ve UNİ – Europa, ayrıca şirketler içindeki iş organizasyonlarının personelin profesyonel ve özel hayatları konusunda orta yolu bulma amacını dikkate almalarını istemektedir.

2.9. Bazı Avrupa Ülkelerinde ve ABD’de Özel Güvenlik

Her ülkenin kendi güvenliklerinin temininde uygulamış olduğu yasaları ve kurmuş olduğu özel güvenlik sistemi farklılıkların doğal bir sonucu olarak farklılık arz etmektedir.

Avrupa ülkelerinde dâhili güvenlikle ilgili konular günümüzde önemli bir dizi eğilimlerden etkilenmektedir. Bu gelişmelerden en önemlisi, ekonominin aynı zamanda da yasa yapıcı ve politika belirleyici fonksiyonların Avrupalılaşması veya bir başka ifade ile küreselleşmesidir. Son dönemdeki gelişmeler, dâhili güvenliğin, coğrafi olarak tek bir ülke ile sınırlı kalamayacağını daha Avrupalı ve küresel bir bakışı gerektirdiğini göstermektedir. Yasaların hazırlanması ve politikaların belirlenmesinde bu yeni şartların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.⁷⁸

Aynı şekilde ulusal mal ve hizmetler pazarı ile kişilerin dolaşma özgürlüğü, sadece bunun gerçeğe dönüşmesi için değil aynı zamanda Avrupa vatandaşlarının ihlallerinden ve belirsizliklerden korunması için Avrupa topluluğunun yerine getirmek zorunda olduğu yeni şartları beraberinde getirmektedir.

Bizim de dâhil olduğumuz özel güvenlik sektörünün işleyişini düzenleyen yasalar üzerinde yapılan son çalışmalar, Avrupa birliğinin farklı üye devletlerdeki sektörü düzenleyen, yasa ve uygulamalarda belirgin farklılıklar olduğunu göstermiştir. Ülke sınırları ötesinde hizmet veren özel güvenlik şirketlerine veya bir başka üye ülkede iş arayan özel güvenlik personeline karşı herhangi bir yasal engelin olmadığı bir ortamda endüstriyi düzenleyen temel hukuki standartların uyum eksikliği konusundaki kaygılar ortadan kalkmış olacaktır. Üye ülkelerin kendi bölgelerinde özel güvenlik hizmetleri vermeyi amaçlayan şirketlere ve kişilere erişimi sınırlandırılmazken aynı zamanda hizmet veren şirket veya kişinin kalitesi veya profesyonelliğini kontrol edememektedir. Endüstriyi düzenleyen karşılaştırmalı hukuk üzerinde çok kısa bir zaman önce yapılan bir çalışmada, Brian ve

⁷⁸ Jones, P., The Real Professional, Investigator, Red Book, England, 1992, s.113

Kaminski (2001), dolaşma ve yerleşme özgürlüğünün üç önemli kaygıyı beraberinde getirdiğini söylemektedir.

1. Farklı tedarikçiler tarafından sunulan kalite standartları arasındaki farklılıkları belirlemeyen vatandaşların güvenliği
2. Aynı kalite ve eğitim standartlarına uymak zorunda olmayan kuruluşlarla ve operasyon kadrosu ile rekabet etmek zorunda kalacak sektördeki şirketlerin ve işçilerin korunması. Bu da endüstrideki kalite standartlarının genel anlamda düşüşüne neden olabilecektir.
3. Buldukları ülkenin yasalarına saygı göstermeyen şirket ve kişilerin pazara girmesi neticesinde kamu düzeni standartlarının bozulması.

Bu konulara yönelik olumlu yaklaşımın gelişmesi ile özel güvenlik endüstrisinin büyüklüğü ve rolünün, son yıllarda kayda değer ölçüde gelişmesi arasında bir bağ vardır. Von Arnim (1999), “bazı farklılıklara rağmen özel güvenlik şirketleri, iç güvenliğe önemli ve yadsınamaz bir katkı sağladığını” ileri sürer.

Bunun bir nedeni, giderek daha fazla sayıda hizmetin dışarıdan sağlanmasına yönelik kamu bütçelerinin kısıtlanması iken diğer taraftan da özel sektör müşterilerinin özel güvenlik hizmetlerine yönelik giderek artan talepleridir. Özel güvenlik şirketlerinin ek görevler üstlendiği ve faaliyetlerinin giderek Avrupa düzeyinde yayıldığı bir ortamda sektörü düzenleyen yasal çerçevenin gözden geçirilmesi daha da önem arz etmektedir.⁷⁹

Bu çalışmada bunun, sektördeki tüm saygın tedarikçilerin, yüksek standartların niteliğini bozmaksızın her bir üye ülkede uygulamaya konacak olan aynı asgari şartlara tabi olacağı güvencesini sağlayabilecek uygulamaya konacak olan aynı asgari şartlara tabi olacağı güvencesini sağlayabilecek uygulama asgari temel standartlar esasında yasal hükümlerim uyumlu hale getirilmesi ile başarılabileceği tartışılmaktadır. Endüstrinin profesyonelliğinin gelişmesine de yardımcı olacak söz konusu asgari standartların, oluşturulması önemlidir. Böyle bir yaklaşım, üye ülkelerin yasal standartları arasındaki farklılıkların daha iyi anlaşılması ve potansiyel müşterilerin, alacağı güvenlik hizmetinin kaynağını belirlerken bilgi sahibi olmaları açısından gereklidir.

Asgari standartların oluşturulması, özellikle adli kayıtlar ve uygulama gibi konularla ilgili hassas bilgilerin değişimi kolay bir şey değildir. Bu çalışmanın, böyle bir ortak ve genel

⁷⁹ http://209.85.129.104/search?q=cache:V7phL8TV-y8J:www.guvenlikrehberi.org/disk/CoESSabMevzuat.doc+Brion+Kaminski&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=6&lr=lang_tr,12/09/2006

temel standartların oluşturulmasını potansiyeli konusundaki tartışmalar için bir temel teşkil etmesi amaçlanmıştır.⁸⁰

2.9.1. Özel Güvenlik Endüstrisinin Faaliyet Alanı

Özel güvenlik sistemi gelişmiş Avrupa ülkelerinin ve A.B.D.'nin güvenlik konusunda vazgeçemediği bir sistemdir. Her ülkede değişik şekillerde uygulanmaktadır.⁸¹

Özel güvenlik endüstrisini düzenleyen yasa ve yönetmeliklerin karşılaştırılmasında veya daha doğru bir ifade ile uyumlu hale getirilmesinde karşılaşılan zorluklardan bir tanesi özel güvenlik şirketlerinin faaliyetleri konusunda birbirinden farklı uygulamalara sahip üye ülkelerin belirlediği faaliyet alanı tanımlamasıdır. Bu farklılıklar genellikle üye ülkelerin tarihsel, kültürel ve yasama geleneklerine dayanmaktadır; ancak, özel güvenlik kuruluşlarının faaliyet alanı, yukarıda belirtilen nedenlere bağlı olarak da geçen son birkaç on yılda tümüyle ülkelerde gelişme göstermiştir.⁸²

2.9.2. Yasal Düzenleme Düzeyi

Çeşitli yazarlar, özel güvenlik endüstrisini düzenleyen yasaların seviyesine bağlı olarak üye ülkeleri sınıflandırmaya çalışmıştır. Farklı yazarlar tarafından farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu farklı sınıflandırma, son yıllarda sürekli değişiklik gösteren yasalar dikkate alındığında böyle bir yaklaşımın ne denli zor olduğunu göstermektedir.

Brion ve Kaminski tarafından hazırlanan raporda, grup ülkeler üç farklı yasama sınıfına alınmıştır; bunlardan birincisi, kamunun art niyetli tedarikçilerden korunması amacıyla özel güvenlik endüstrisinin sorumluluk alanını sınırlandırmayı amaçladığı gözlenen Belçika, İspanya ve Lüksemburg diğerlerine nazaran daha gevşek bir yasama sistemine sahiptir. Diğer taraftan özellikle Belçika ve İspanya'da bu alan sadece yerli girişimcilere bakılarak ulusal sektör ve standartların dış rekabete karşı korunması yönünde uzun zamandan beri belirgin bir eğilim vardır. Ancak bu yaklaşım Avrupa Adalet Mahkemesi tarafından kınanmıştır.⁸³

De Wood'ın (1997) beş gruplu sınıflandırma sistemi yukarıdaki sınıflandırmaya göre daha belirgin bir özellik arz etmektedir. Bu sınıflandırma şöyledir: (düzenleme öncesi Büyük Britanya ve İrlanda'nın sınıflandırılmasında kullanılan) müdahaleci olmayan düzenlemeye sahip ülkeler; (Almanya, Avusturya ve İtalya'nın durumunu tanımlayan) asgari dar

⁸⁰ Jones, a.g.k., s.65

⁸¹ Yılmaz, a.g.e., s.84

⁸² Jones, a.g.k., s.69

⁸³ http://209.85.129.104/search?q=cache:V7pL8TV-y8J:www.guvenlikrehberi.org/disk/CoESSabMevzuat.doc+Brion+Kaminski&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=6&lr=lang_t 02/09/2006

düzenleme; asgari geniş düzenleme (Lüksemburg); (Danimarka, Finlandiya, Fransa, Portekiz ve İspanya'da görülen kapsamlı dar düzenleme ve kapsamlı geniş düzenleme. (Belçika)⁸⁴

Her ne kadar bu tür sınıflandırmalar, zamanında herhangi bir noktadaki yasal düzenlemelerin durumunu gösterirken ve sektörün tarihsel gelişiminden etkilenirken (veya etkilerken) söz konusu asgari standartlarının karşılanması amacıyla farklı üye ülkelerin kat etmesi gereken mesafenin ve ulaşması gereken asgari standartları değerlendirebilmemiz açısından önemli bir başlangıç noktası olmaktadır.

Genel olarak Avrupa birliği ülkelerindeki özel güvenliğin genel karakterini belirttikten sonra özel olarak bazı Avrupa Birliği ülkelerinin özel güvenlik sektörü ve anlayışını, özel güvenlikle ilgili çıkarılan yasalarını, özel güvenlik güçlerinin yetki ve sorumluluklarını kısaca izah etmeye çalışacağız.

2.9.2.1. Belçika

Belçika'da özel güvenlik konusu ile ilgili hukuki düzenlemeler "Güvenlik Şirketleri ve Özel Mülk İçerik Koruma Hizmetleri ile Koruma Şirketleri Kanunu (The Law on Guarding Companies and Private in House Guardian Service)" adı altında detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Bu kanunla Belçika'da tüm özel güvenlik prosedür, uygulama, eğitim ve kontrolleri kapsamaktadır.⁸⁵

Adalet Bakanlığı'na gönderilmiş bir rapor doğrultusunda İçişleri Bakanlığı tarafından verilen özel izin alınmaksızın hiç kimse koruma şirketi çalıştırmaz veya herhangi bir özel mülk için koruma sistemi işletemez.⁸⁶

Bu izin belgesinde, müsaade edilen tüm faaliyetler bir bir sıralanmalıdır. Söz konusu belge, izni isteyen şirket tarafından kanunen öngörülen tüm malı ve teknik şartlar yerine getirilmeden kendilerine verilmez. Bu izin beş yıllık süreler için tanınmaktadır.⁸⁷

Hiçbir şirket İçişleri Bakanlığı'nın izni olmaksızın kamuya ait mekânlarda faaliyet gösteremez. Bu konuda Belçika'da sıkı denetimler ve kurallar söz konusudur. Mevcut kurallar hem özel güvenlik firmalarını hem de bu firmaların güvenlik görevlilerini kapsamaktadır. Dolayısıyla bu kanun ve kaidelerin muhatabı özel güvenlik camiası olacaktır. İşletmecilerde aranan şartların başında sicilinin temiz olması ve bu işle ilgili gereken eğitimi alarak az da

⁸⁴http://209.85.129.104/search?q=cache:V7phL8TV-y8J:www.guvenlikrehberi.org/disk/CoESSabMevzuat.doc+Brion+Kaminski&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=6&lr=lang_tr 12/09/2006

⁸⁵ Allen, S., The Provision and Regulation of Manned Security Services in Mainland Europa and The U.K., Network Security Management Ltd. Lough Borogh University of Technology, 1991, s.7

⁸⁶ Johnston, L., Regulating Private Security, Universty of Exeter, U.K., 1992, s.13

⁸⁷ Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir, 1994, s.84

olsa bir tecrübe sahibi olunması gelmelidir. Mevcut yasaya tabi olabilmeleri için güvenlik görevlilerinin 21 yaşını bitirmiş olmaları lazım gelir.⁸⁸

Özel güvenlik görevlisi olacak kişinin aynı zamanda 130 saatlik kursu başarıyla bitirmiş olması gerekmektedir. Aynı şekilde güvenlik şirketlerinin de yetkili kurumdan aldıkları, temel eğitim kursunu başarıyla tamamladıklarını gösterir belge olmadan geçerli bir şirket olarak kabul edilemez.⁸⁹

Belçika'da da eğitim hem özel güvenlik işletmecileri hem de çalışanları için gereklidir. Yalnızca silah kullanma konusunda eğitilmiş personel silah taşıyabilir ve kullanabilir. Ateşli silahları taşımaya ilgili çok özel kurallar bulunmaktadır. Bu tip silahları taşıyanlar her zaman bir kimlik belgesi bulundurmaları zorundadır.⁹⁰

Güvenlik personeli, kamu hizmeti veren resmi güvenlik kuvvetlerinden ayırt edilebilecek şekilde üniforma giyebilir. Tüm personel kimlik kartlarını sürekli görünecek şekilde takmak zorundadır. Güvenlik şirketlerine ait tüm yazışma ve resmi belgeler kendilerine tahsis edilen izin numarasını taşımalarıdır. Buna ek olarak tüm güvenlik şirketleri faaliyetlerini özetleyen yıllık raporlarını İçişleri Bakanlığı'na ulaştırmakla yükümlüdür.

Özel güvenlikle ilgili kanunun uygulanmasında Belçika polisi, Milli Savunma Bakanlığı ve savcılık sorumlu olup, güvenlik şirketlerinin kanuna aykırı faaliyetlerinin kanuna aykırılığı söz konusu olduğunda bu şirketlerin faaliyetlerini İçişleri Bakanlığı 6 aya kadar durdurma yetkisine sahiptir. Aynı şekilde kuralları ihlal edenler ve aykırı davranışlar hakkında çeşitli para cezaları da uygulanmaktadır.

Polis, Milli Savunma Bakanlığı ve Savcılık makamlarının birlikteliği neticesinde ortaya çok güçlü bir özel güvenlik teşkilatı çıkmaktadır. Böyle güçlü bir yapı ile ancak terörist saldırılar, bankacılık ve ticaret çevrelerinin etkisi, Brüksel ve haricinde gerçekleşen önemli ve bir o kadar da getirisi yüksek antlaşmalar güvenlik sektörünün yükselmesi ve profesyonelleşmesi mümkün olmuştur.

Belçika 1989 yılı itibariyle toplam gelirleri 162 milyon Amerikan dolarını bulan 40 büyük güvenlik şirketine sahiptir. Bu sektörde ücret toplamları 92,5 milyon Amerikan dolarını bulmaktadır. Söz konusu sektörde yaklaşık 7800 kişi çalışmaktadır.⁹¹

Belçika'daki düzenlemeler, oldukça katı olup, özel güvenlik hizmeti sağlayıcılarının görevlerini kötüye kullanmalarına karşı vatandaşların korunmasına önem vermiştir.

2.9.2.2. Hollanda

⁸⁸ Köprülü, a.g.e., s.113

⁸⁹ Allen, a.g.k., s.4-5

⁹⁰ Yılmaz, a.g.e.,s.85

⁹¹ Allen, a.g.k., s.4-5

Özel güvenlik sektörünün dünya genelindeki büyüme ve gelişme hızı Hollanda'ya da yansımış ve bu alanda çok hızlı bir süreç yaşanmıştır. Polis tarafından ifa edilen birtakım hizmetler, özel güvenlik anlayışının gelişmesi oranında özel şirketlerce devralınmıştır. Bazı bölgelerden gelen acil imdat çığılıklarına cevap verebilmek ve özel mülkiyetin korunması gibi hizmetler özel sektörce görülmeye başlanmıştır.

Hollanda'da da özel güvenlik şirketlerinin kontrolüne ve yasaların uygulanışına yeterli derecede önem verilmektedir. Tüm özel güvenlik şirketleri Adalet Bakanlığınca ruhsatlandırılmaktadır.⁹²

Hollanda'da sadece polis silah taşır ve özel güvenlik personeline silah taşıma ve kullanma yetkisi verilmemiştir.

Adalet Bakanlığınca verilen ruhsatlar belirli faaliyet alanları için verilmekte ve iki yıl geçerli olmaktadır. Ancak ruhsatın süresi mülk içi güvenlik söz konusu olduğunda dört yıla kadar çıkarılabilmektedir.

Hollanda'da kanunlar üniformalı kimlik işaretleri, silah kullanımı, çalışanların yaşı, yönetim, mesleğe giriş için aranan koşullar, çalışanların uzlaşması ve eğitimi, idarenin iyileştirilmesi, şirketlerin mali istikrarı, çalışma prosedürleri ile polisle işbirliği konularını detaylı olarak düzenler.⁹³

Yasal düzenlemeler, özel güvenlik şirketlerinin polisin ihtiyacı olduğunda yardıma gitmesi gibi diğer Avrupa ülkelerinde düşünülmeyen birtakım sosyal rollerin de bu şirketlere icrasına izin vermektedir.⁹⁴

Hollanda'da özel güvenlik sisteminin oluşturulmasında, ticaret ve sanayi merkezlerinin çokluğu ve bir arada oluşu, artan nüfus ve nüfus yoğunluğu nedeniyle özel mülkiyetin korunmasına yönelik talepler etkili olmuştur.

Hollanda'da özel güvenlik sektörünü düzenleyen katı yasalar mevcutken, uygulamada böyle bir katılığın olmadığı görülmektedir.

Kişilerin ve eşyaların korunması, taşınan nakdi değerler, özel dedektiflik büroları ve alarm sistemlerinin montajı yasalarda kapsam alanına alınmıştır.

2.9.2.3. Almanya

⁹² Allen, a.g.k., s.20

⁹³ Yılmaz, a.g.k., s.87

⁹⁴ Allen, a.g.k., s.21

Almanya, polis yasalarını aldığımız ülke olması hasebiyle bizim için ayrı bir örnek teşkil eder. Dünya genelinde artan suç oranları ve uyuşturucu kullanımından nasibini alan Almanya bu alanlarda önemli bir pazar konumundadır.

Bu ülkede 2002 yılı itibariyle 500.000 kadar özel güvenlik personelinin buna karşılık 350.000 polisin görev yaptığı ifade edilmektedir.⁹⁵

Almanya'daki özel güvenlik şirketleri ve faaliyetleri 1976 yılında çıkarılan bir kanunla düzenlenmiştir. Bu kanuna göre özel güvenlik şirketleri Belediye Kamu İşleri İdaresince verilen ticaret ruhsatına sahip olmalıdır. 18 yaşından küçüklerin çalıştırılmadığı bu şirketlerde personel diğer kamu hizmeti verenlerden ve polisten farklı üniformalar giyilmektedir.⁹⁶

Şirketler, personelin ateşli silah taşınması gerektiğinde bu silahların taşıma iznini, yerel polisin kendilerine tanıdığı yetkiye binaen çok sınırlı bir şekilde verebilirler ve personel silah kullanabilir.⁹⁷

Hizmet içi eğitim kanunen gereklidir. Temel eğitimi sınavlar takip eder. Temel eğitim dersleri normal olarak 12 güne kadar sürmekte ve uzmanlar veya polis yetkilileri tarafından verilmektedir.⁹⁸

Sonuç olarak diyebiliriz ki Almanya'daki bu düzenlemeler, savunma ve güvenlik şirketlerinin kendi faaliyetlerini kendi başlarına düzenlemelerine yönelik olarak hazırlanmıştır.

2.9.2.4. İngiltere

Özel güvenlik sektörünün sürekli gelişme gösterdiği İngiltere'de 20.000 civarında özel güvenlik firması bulunmaktadır. Bunlardan 4.000'nin ticari konularda 16.000'in ise değişik alanlarda çalıştığı anlaşılmaktadır. Bu şirketler 250.000 civarında kişi çalıştırırlar ki bu sayının İngiltere ve Galler yöresindeki polislerin toplamının iki katı olduğu görülmektedir.⁹⁹

İngiltere'de özel güvenlik sektörünün en fazla iş yapan kolu üniformalı devriye sistemidir. Son zamanlarda kulüpler, diskolar, dükkân, banka, benzin istasyonları, yeraltı geçitleri her ne kadar polis tarafından kontrol edilmekte ise de yine de korunması özel güvenlik şirketlerince sağlanmaktadır. Başka bir gelişme de; büyük kamu kuruluşları, hastaneler, okullar ve alış – veriş merkezleri kapalı devre TV sistemi ile denetlenmektedir.¹⁰⁰

⁹⁵ Laub, L.D., Polizei, Willingen – Schwenning'en ile mülakat 13 Mart 2002

⁹⁶ Yılmaz, a.g.k., s.88

⁹⁷ Laub ile aynı tarihli mülakat

⁹⁸ Yılmaz, a.g.k., s.88

⁹⁹ Gleizal, J., Domench, G., Jornes, C., Batı Demokrasilerinde Polis, (Çev: Mustafa KANDEMİR), 2000, Fransa Üniversite Yayınları, s.345

¹⁰⁰ Daily Express, 21.09.1990

İngiltere’de ülkenin iç güvenliğinden yegâne sorumlu polis teşkilatında dahi dış güvenliğini, karakol ve emniyete ait binaların dış nöbet hizmetlerini personel israfını önlemek amacıyla özel güvenlik şirketlerine yaptırılmaktadır. Özel güvenlik hizmetleri uygulanması açısından değişik şekiller alır ve kişi ve malların korunması merkezli çok çeşitli görevler gerçekleştirilebilir. Koruma görevi, para ve malzeme taşımacılığı, ziyaretçilerin kontrolü gibi akdi faaliyetler söz konusu olabilmektedir. Böylece özel güvenlik şirketleri sadece büyük mağazaların iç güvenlik hizmetlerine değil, bazı askeri üstlerin girişlerinde bile güvenlik hizmeti vermektedirler. Hatta son zamanlarda büyük bir güvenlik şirketi Taunton Kraliyet Deniz Üssünün korumasını almıştır.¹⁰¹ İngiltere’de özel güvenlik birimi şeklinde yapılanmayı Transport polisi demiryollarının, limanları ve Londra Transport yönetimi tarafından kullanılmaktadır. İngiltere’de özellikle 1800’lü yılların başlarında demiryolu ağının hızlı büyümesi ile birlikte hırsızlık ve suç olayları artmış, böylece değişik demiryolu şirketleri, kendi özel güvenlik güçlerini kurma gereğini duymuşlardır. Bunun yanında Atom Enerjisi Kurumu da kendisine ait 15 kuruluşun genel güvenlik ve korumasını sağlamakla görevli bir güvenlik gücü çalıştırmaktadırlar.¹⁰²

1970’lerin sonlarına doğru özel güvenlik iş kolunda çalışanların % 84’ünü 9 büyük şirket istihdam etmekteydi. Küçük şirketler daha çok bilgi işlem, nakit nakliyatı, küçük çapta koruma gibi işleri üstlenmektedir. Bunun yanında özel güvenlik sektörünün en fazla iş yapan kolu üniformalı devriye sistemidir. Bu çerçevede kulüpler, diskolar, dükkân, banka, benzin istasyonları, yeraltı geçitleri her ne kadar polisçe kontrol edilse de yine de korunması özel güvenlik şirketlerince sağlanmaktadır. Hatta büyük kamu kuruluşları, hastaneler, okullar ve alışveriş merkezleri kapalı devre TV sistemi ile denetlenmektedir.¹⁰³

Ancak tüm bu gelişmelerin yanında İngiltere’de özel güvenlik tartışmaları sürmektedir. Tartışmalar mevcut sistemin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Çünkü İngiltere’de mevcut bir anayasa ve kanun düzeni olmadığı gibi özel şirketler üzerinde de kanuni bir denetim yoktur. Şirketlerin kendi kendilerini, yani özdenetimi vardır. Bunun yanında Avrupa Birliği’nin diğer üyeleri, özdenetim sistemi ile İngiltere’de faaliyet gösterme kolaylığına sahipken diğer ülkelerin lisans verme, işletim süreçleri, hizmet içi eğitim ve ücret seviyeleri hakkındaki ciddi uygulamaları İngiliz şirketlerini kısıtlamakta ve sıkıntı vermektedir.¹⁰⁴

¹⁰¹ Şafak, A., Özel Koruma Görevlilerinin Yetki-Görev ve Eğitimi Sorunu Türkiye Gerçeği, 21. yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, EGM, Ankara 2001, s.490

¹⁰² Fındıklı, R. İngiliz Polis Teşkilatı, Ankara, 1993, s.70

¹⁰³ Yılmaz, a.g.k., s.89

¹⁰⁴ Allen, a.g.k., s.2

2.9.2.5. ABD

Güvenlik hizmetlerinin özelleştirme uygulamasına en yaygın olarak ABD’de rastlanmaktadır. Bu ülkede özel güvenlikle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bunlardan en çok ses getireni Ulusal Adalet Enstitüsünce hazırlanan “Rands ve Hallcrest I ve II” raporları olmuştur.

ABD’nin özel güvenlik konusunda en yaygın ve şirketlerini gerekli güvenlik sistemi sağlayabilmek için çok iyi teşkilatlanmış olmalarının en büyük kanıtı özel güvenlik personelinin 1,5 milyon kişi civarında olması ve yıllık harcamalarının 52 milyon dolar civarında olmasına rağmen federal, eyalet ve adalet güçlerinin toplamının ancak 600.000 kişi civarında olması ve 30 milyon dolar yıllık harcamalarının olmasıdır.¹⁰⁵

Özel güvenlik teşkilatlarının halkın nezdinde böyle bir kabul görmesi, şüphesiz onun sunmuş olduğu hizmetle alakalıdır. Özellikle hizmeti sunan firma ve kişiler gerekli güvenlik çemberini oluşturmak için çok iyi teşkilatlanmışlardır.¹⁰⁶

Özel güvenliğin yükselen değer olması dört temel nedene dayanmaktadır. Birincisi suç alanlarının genişlemesi, ikincisi, suç korkusunun yükselmesi, üçüncü olarak devletin halkı koruma harcamalarının azalması ve son olarak da özel güvenlik hizmet ve ürünlerinin kullanılmasının çok daha etkili olduğunun fark edilmeye başlanması (1990 yılında suç harcamalarının 114 milyon dolara vardığı düşünülürse) olarak sıralanabilir.¹⁰⁷

General Motors firmasının özel güvenlik görevlisi sayısının beş Amerikan şehri hariç birçok şehirdeki polis sayısından fazla oluşu, birçok fabrika, okul, hastane, banka, üniversite ve devlet dairelerinin de özel güvenlik teşkilatına sahip oluşu, bu teşkilatın ne kadar iyi bir teşkilat oluşunun göstergesidir. Birçok gerçek ve tüzel kişilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının güvenliklerinin temini için özel güvenlik talep etmesi aynı zamanda halkın bu teşkilata olan teveccühünün bir ifadesidir. Ancak, 11 Eylül saldırılarından ve artan güvenlik tehdit ve tehlikesinden dolayı, halkın genel olarak güvenlik güçlerine olan güvende bir azalma görülmektedir.

11 Eylül öncesi kendisini daha güvenli ve huzurlu hisseden halk, öncesine oranla artırılan her türlü güvenlik tedbirine rağmen kendini yeterince güvende hissedememekte ve her an her şey olabilir sendromu yaşamaktadır.

2.10. Avrupa Modeli Özel Güvenlik Hizmetlerinin Zorlukları

¹⁰⁵ Hallerest II, The State of Security, 1990, s.2

¹⁰⁶ Lawrance, S., Policing Communities: What Works?, The University of Chiago, 1986, s.372

¹⁰⁷ Hallerest II, a.g.m., s.2

Avrupa modelinin bugün yüz yüze gelmesi gereken baskı ve zorluklar çoktur, üstesinden gelmek kolay olmayacaktır.

Özel güvenlik sektörünün işlerlik ve devamlılık sağlamasının en önemli koşullarından biri hiç şüphesiz “uyum” dur. Gerek Avrupa toplumu ve kurumlarına gerekse ülkemizdeki kurumlarda uyum sorununun aşılması gerekmektedir. Bu anlamda Avrupa gerek millet gerekse devlet çapında bunu yakalayabilmiştir. Bunun yolu da öncelikli olarak, sektörün gelişimini sağlayacak, halkın yaşam standartlarını yükseltecek kanun ve düzenlemelerden geçmektedir. Bu düzenlemeleri yapmak bir yandan halkın ve devletin güvenliğini sağlayacak, diğer yandan da sektördeki kötü çalışma koşullarını, haksız rekabet ortamından doğan ekonomik çevre ve özel güvenlik hizmetlerini sırf ticaret olarak algılanmamasının önüne geçerek kaliteli ve güvenli bir yaşamın kapılarını açacaktır.

Bugün hava meydanları, deniz limanları, ulaşım şirketleri, güvenlik şirketleri gibi çeşitli önemli faktörler savaş ve terörizm yüzünden gerçek yıkıcı kayıp riskiyle yüz yüze kalmaktadır. Güvenlik hizmeti sağlayıcıları, ulusal hükümetlere güvenlikle ilgili büyük sorumluluklar empoze eden, son Avrupa kanunları ışığında, güvenlik zincirinde tek bir halka olarak sınırlı bir rol oynar. Bununla birlikte özel güvenlik hizmeti sağlayıcılarına düşen sorumluluğun, yıkıcı bir terör saldırısında sınırsız olduğu doğrudur. Aynı durum hava meydanları, limanlar, imalathaneler için de geçerlidir.

Sosyal diyalogları aracılığıyla UNI – Europa ve COESS beklentilerini aşağıdaki konularda yenilemektedir.

- Var olan boşlukları daraltmak için Avrupa’da şimdiki çalışma koşullarını geliştirmek ve Avrupa ülkelerini kabul edilebilir bir sosyal çevre seviyesine yükseltmek.
- Özel güvenlik hizmetlerinin güvenli bir çevreyi garanti etmek için bir partner olarak rolünü oynamasını sağlayarak, düzenleyici çatıyı oluşturup geliştirmek amacıyla üyeleri yardımıyla ulusal düzeyde sorumlu yetkililerle çalışmak ve diyalogu kuvvetlendirmek.
- Bütün yetkili Avrupa kurumlarıyla, temel Avrupa ülke ve kurumlarının özel güvenlik sektörünün korunması ve geliştirilmesi konusunda çalışmasını garanti etmek için lobi yapmak.
- Kalite ve profesyonelliği geliştirmesi ihtiyacı ile ilgili olarak özel güvenlik şirketleri arasında bilinç oluşturmak.

- Yüksek düzeyde özel güvenlik hizmeti talebi konusunda bütün Avrupalı veya milli, kamusal veya özel müşteriler arasında bilinç uyandırmayı sürdürmek.¹⁰⁸

III. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK

3. Türkiye’de Özel Güvenlik Teşkilatının Tarihi Gelişimi

Güvenlik ihtiyacı insan fitratının karşılanması gereken ihtiyaçları arasındadır. Sosyal bir varlık olan insan gerek doğaya gerekse çevresindeki diğer insanlara karşı kendini koruma ihtiyacı duymuş ve insanlar toplu yaşamlarının bir getirisi olarak toplumsal güvenliği sağlayıcı nizam ve adaleti temin edici kurumlar teşkil etmişlerdir.

Emniyeti sağlayıcı devlet düzeninin kurmuş olduğu genel kolluk kuvvetlerinin yanı sıra gelişen ve değişen dünya düzeninde özel güvenlik hizmetlerine de ihtiyaç duyulmuştur. Bundan iki yüzyıl öncesine kadar devletler sistemlerini savaş ve dolayısıyla da güvenliklerini asker üzerine kurmaktaydı. Zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlar sonucunda güvenliği özerkleştirmiş ve şehirlerin güvenliğini kolluk (Polis) güçlerine devretmeye başlamıştır. Kolluk güçlerinin gelişmesiyle beraber suç ve suçlularla mücadele özel eğitim almayı gerektirmeye başlamış ama buna rağmen kolluk güçlerinin bunda yetersiz kalmasıyla birlikte özel güvenlik hizmetleri gelişmeye başlamıştır.

1960 ve 1970’li yıllara gelindiğinde özel güvenlik çok daha gelişerek çok ortaklı şirketler ve endüstriler olarak gözükmeye başladı. Bununla beraber “Güvenlik Enformasyon Merkezi” kuruldu. Bu merkezler zamanla değerli bilgi ve servis kaynakları haline geldi. Elleriindeki bilgileri sadece sektör için kullanmayıp aynı zamanda devletin ilgili kuruluşlarına vererek kanunların uygulanmasına, suçluların yakalanmasına yardımcı oldular.

Böylece bu sektör özellikle güvenlik sektöründen ayrılan ve emekli olanlarla birlikte çok geniş bir yapıya kavuştu. Bugün ise genel kolluklardan daha yaygın bir şekilde hizmet vermektedir.¹⁰⁹

Türkiye’de ise kamu düzen ve güvenliğini Milli savunma ile birlikte yürüttüklerinden özel güvenlik sistemleri pek gelişmemiştir. Güvenlik hizmetleri için hep askeri kuvvetler

¹⁰⁸ COESS – UNI – Avrupa tarafından hazırlanmış bir bildiri (Çev. Tarık Ziyad GÜLCÜ)

¹⁰⁹ Volkov, V., “Between Economt And Thı State: Private Security And Rule Enforcement İn Russia”. Sage Publicatims 2000. s. 485

kullanılmasından dolayı, Osmanlı döneminde geceleri Mahalleyi, çarşı ve pazaryerlerini bekleyen ve karşılığında dükkân sahiplerinden belirli bir ücret alan gece bekçileri (asesler), esnafın aldığı inzibati önlemler vardı.¹¹⁰ Yol güzergâhlarında önemli noktaların eşkiya soygununa müsait geçitlerin korunması görevini üstlenen “derbentçiler” tüccar ve kervanların emniyetini sağlamak amacıyla görevlendirilen “kervansaraylar” isyanlarda halkın kendisini savunmak için kurduğu bir örgüt olan “il erleri” ve Osmanlı şehir hayatında vazgeçilmez bir unsur olan “Muhtesiplik” hep özel güvenlik hizmetleri içerisinde düşünülebilir.¹¹¹

Ülkemizde son zamanlara doğru taşıdığı stratejik ve coğrafi konum nedeni ile sürekli dış tehditlerin hedefi olduğu ve bunun içeride terör örgütlerine sağlanan destek şeklinde yansıdığı görülmektedir. 1960’lı yılların sonlarından itibaren ve günümüze kadar şekil ve anlamı değiştirerek devam eden bu olaylarda hedef insan unsuru olmakla beraber çoğu kez ülkemizi zayıf düşürmek amacıyla ekonomik kurum ve kuruluşlar ile tesisleri hedef alma yoluna gitmişlerdir.¹¹²

1981 yılında yapılan çalışmalı neticesinde devletçe alınan genel güvenlik önlemlerine ek olarak kamu ve özel kişilere ait her türlü kurum ve kuruluşun günün koşullarına uygun şekilde güvenliklerinin sağlanabilmesi için, bu yerlerde Bakanlar kurulunca tespit edilenlerle özel güvenlik teşkilatı kurulması veya özel güvenlik önlemlerini tesis ettirilmesi veya her ikisine birden yer verilmesi suretiyle güvenliklerinin sağlanması için 27.10.1981 tarihinde 17497 Sayılı Resmi Gazete’de 2495 Sayılı bazı kurum ve kuruluşlarının korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkında kanun yürürlüğe konmuştur.

Ancak 2495 Sayılı Kanun uygulamaya başladığı tarihten bugüne geçen süre içerisinde uygulanmada özellikle mevcut yasanın bankalara yönelik hazırlanmasından dolayı fakat zamanla liman, hava alanı, iş yerleri gibi yerlerde özel güvenlik ihtiyacının ortaya çıkmasıyla meydana gelen bazı aksaklıkların giderilebilmesi için adı geçen kanunun genişletilmesi ve yani bir yasal çerçevesinin çizilmesine ihtiyaç hasıl olmuştur.

Bu çerçevede öncelikle 2495’te değişiklik ve kapsamı genişleterek 07.07.1992 tarihinde kabul edilen 3832 sayılı kanunun (11.07.1992 tarih ve 21281 sayılı Resmi Gazete) ile 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13 maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 04.04.1995 tarihinde kabul edilen 4102 Sayılı Kanun’un (18.04.1995 tarih ve 22262 Sayılı R.G) ile ikinci maddesine ek yapılmıştır. Mevzuatta ikide yönetmenlik çıkarılmıştır. Bazı kurum ve kuruluşların korunması

¹¹⁰Tongur, H, Türkiye’de Genel Kolluk Teşkilatı ve Görevlerinin Gelişimi, Ankara, 1946, s.37

¹¹¹ Uzunçarşılı, İ.H, Osmanlı Merkez ve Bahriye Teşkilatı, İstanbul, 1980, s.121

¹¹² Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması Hakkındaki Değişiklik Tasarısı 21. Dönem Gerekçesi 1999, s.393

ve güvenliklerinin sağlanması hakkında kanun uygulanmasına ilişkin yönetmelik (28.03.1994 tarih ve 21888 Sayılı R.G) ve bazı kurum kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkında 2495 Sayılı Kanun'un 41002 Sayılı Kanun'da değişik 3. maddesinde uygulanmasına dair kanun yönetmelik (24.08.1995 tarih ve 22384 Sayılı R.G)

Özellikle 2495 kapsamına alınmayan ancak duyulan güvenlik ihtiyacı nedeniyle bazı kamu ve özel kurum ve kuruluşlar, sadece koruma ve gözetleme hizmeti yapmak üzere özel hukuk hükümlerinde yararlanmak suretiyle kurulan şirketlere güvenliklerini sağlatmaya çalışmaktadırlar. Bunu için ülkenin genel güvenliğinden sorumlu İçişleri Bakanlığı'nın kontrolü dışında ihtiyaç nedeniyle gelişen ve bu alanda hizmet verenlerin eğitim ve denetimlerini de kontrol altına alan özel güvenlik şirketleri de yasa kapsamına alınmış durumdadır.¹¹³

3.1.Özel Güvenlik Hizmetlerinin Yapısı

Özel güvenlik hizmetleri yapılanma ve ulaştırma şekli açısından üç şekilde görevini yerine getirmektedir.

1. Firmanın kendi içerisinde oluşturduğu özel güvenlik birim; özel güvenlik birimi personeli; şirketin kendi personeli olup şirket yetkililerince atanan güvenlik müdürüne bağlı olarak görev yaparlar ve ücretini bu kurumdan alırlar.
2. Kiralayan tarafından kontrol edilen ve yönetilen özel bir güvenlik şirketinden sağlanmış olan güvenlik personelleri, burada iş gücü kiralaması söz konusudur. Güvenlik hizmetlerinden yararlanmak isteyen şirket özel bir güvenlik şirketinden güvenlik personeli kiralar ve ihtiyacı olan güvenlik hizmetinin istediği şekilde yerine getirilmesini bekler.
3. Hizmet talep eden firmanın belli bir ücret karşılığında özel güvenlik firmasıyla anlaşmasıdır. Bu tip hizmet şeklinde kontrol ve yönetim özel güvenlik firmasının yönetimindedir. Hizmet talep eden firmanın güvenlik hizmetinin sağlanmasında özel güvenlik firması anlaşma ölçüleri içerisinde sorumludur.

Birçok özel güvenlik hizmetleri bu şekilde ve ayrı ayrı edilebileceği gibi değişik firmalardan değişik hizmetlerin alınması yolu ile kombine bir şekilde de sağlayabilir. Burada esas olan hangi çeşit güvenliğin daha etkili daha verimli daha ekonomik olacağına karar verilmesidir.¹¹⁴

Bu bilgiler doğrultusunda özel güvenlik sistemini ikiye ayırmak mümkündür.

1. Özel Güvenlik Birimleri

¹¹³Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması Hakkındaki Değişiklik Tasarısı 21. Dönem Gerekçesi 1999

¹¹⁴ Ortadoğu Güvenlik Sistemleri Merkezi, Rapor, 16 Nisan 1993, İstanbul, s.1

2. Özel Güvenlik Şirketleri

Özel güvenlik birimleri kamu ya da özel kuruluşların bünyelerinde özel güvenliği sağlamak amacıyla oluşturulan ünitelerdir.

Özel güvenlik şirketleri ise güvenlik hizmetleri üretmek amacıyla özel kişiler ve kuruluşlar tarafından kar amacına yönelik kurulan ve bu hizmetlere talep üzerine ihtiyaç duyanlara sunarlar.¹¹⁵

Özel güvenlik sistemlerinin yapısında belirli bir standart izlemek oldukça zordur. Çünkü ülkeden ülkeye değişiklik arz etmektedir. Ülke içerisinde dahi talep ve beklentiler farklılık arz etmekte ve bu taleplere karşılık vermek isteyen şirketlerin hizmetlerinde farklılık görülmektedir. Bu değişikliklerin yasal düzenlemeleri farklı olmasından kaynaklandığı da göz önünde tutulmalıdır.

3.2.Özel Güvenlik Sisteminin Yapılanması

1. Özel Güvenlik Birimler
2. Özel Güvenlik Şirketleri
 - a) Maddesel ve mekaniksel hizmetler sunan şirketler
 - b) Elektrik ve elektronik hizmetler sunan şirketler
 - c) İnsan gücüne dayanan hizmetler sunan şirketler

3.3.Özel Güvenlik Birimleri

Özel güvenlik birimleri kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma ve zorla işten alıkoyma gibi tehdit, tehlike veya tecavüzlere karşı korunmalarının ve güvenliklerinin daha etkin olarak sağlanması ve diğer fiziki önlemlerin kaldırılması amacıyla kendi bünyelerinde kurdukları birimlerdir.¹¹⁶

İstenilen bu amaçlar doğrultusunda çalışan kurum personelinin organize biçimde de genel zabıtaya destek olması gerekmektedir. Çünkü genel kolluğun diğer görevlerinin yanında önleyici görevleri de vardır. Özel güvenlik teşkilatı çalıştığı kurumda ve görev alanı içerisinde sınırlı olarak, kolluk kuvvetleri tarafından belirlenen tarzda görevleri de yerine getirmek zorundadır.¹¹⁷ Özel güvenlik birimi ülkemizde 2495 Sayılı Yasa çerçevesinde örgütlenmiş ve özel güvenlik birimleri tarafından korunacak yerlerin niteliğine göre iç örgütlenmesini bu yasa çerçevesinde sağlamıştır. Genel olarak merkezde koruma daire başkanlığına bağlı, özel güvenlik şube müdürlüğü yada taşrada il emniyet müdürlüğü özel güvenlik şube müdürlüğü, eğer bu şubenin yapılanmasına tamamladıysa hassas bölgeler şube müdürlüğü veya asayiş

¹¹⁵ Yılmaz, a.g.k., s.51

¹¹⁶ Çetin, Domaç; Özel Güvenlik Personeli Eğitimi, İstanbul. 1998, s.19

¹¹⁷ Domaç, a.g.e, s.20

şube müdürlüğü ile irtibatlı olarak Güvenlik ve Koruma Müdürü ile yeteri kadar müdür yardımcısı, grup şefleri ve koruma memurlarından oluşur.

Burada esas alınan kıstas kuruluşun yapısı, korunacak yeri büyüklüğü ve özelliğine göre belirlenir.

3.4.Özel Güvenlik Şirketleri

Özel güvenlik şirketleri ek güvenlik ihtiyacı olan kişi veya kuruluşlara sözleşme ile ücret karşılığında yasal düzenlemelere bağlı kalmak koşuluyla güvenlik hizmetleri sunan kuruluşlardır. Özel güvenlik şirketleri üç kategoride açıklanabilir.¹¹⁸ Bunlar:

3.4.1. Maddesel ve Mekaniksel Hizmetler Sunan Şirketler

Kilitler, kasalar, kuvvetli yapılar, ızgaralı çerçeveler, kepenkler, güvenlik camları, tel örgü araç güvenlik sistemleri gibi işlemleri sağlayan firmalar.

3.4.2.Elektrik ve Elektronik Hizmetleri Sunan Şirketler

Alarm takıcıları, detektörler, kapılı devre TV kontrol panelleri, hareketli video kameraları, giriş kodlu kart sistemi, elektronik açma kapama devreleri, duman ve yangın detektörleri gibi sistemleri pazarlayan ve ihtiyacı olan kuruluşlara monte eden firmalardır.

3.4.3.İnsan Gücüne Dayanan Hizmetleri Sunan Şirketler

Devriye sistemi, para nakil işlemleri, alarm durumunda ilk müdahale, uzaktan kumandalı sistemlerin kontrol mekanizmasının iyileştirilmesi, araştırma ve danışma servisleri gibi hizmetleri yerine getiren firmalar.¹¹⁹

Özel güvenlik şirketleri bu hizmetlerin hepsini yerine getirebildiği gibi birini yerine getiren şirketlerde vardır. Hepsini yerine getiren şirketler diğerlerine göre daha iyi hizmet yapmaktadırlar. Güvenlik hizmetlerinin tamamını yerine getiren şirketler genelde çok ortaklı olup piyasayı bu şirketler ellerinde tutmaktadır. Küçük firmalar ise sadece bu hizmetlerden birkaçını yerine getirmektedirler.

3.5. Özel Güvenlik Görev Alanları

Özel güvenlik şirketleri hizmet sundukları kişi ve kuruluşların isteği doğrultusunda insan kaynakları, doğal tehlikelere karşı her türlü tedbiri alırlar. Doğal tehlikeler; yangın, fırtına, su baskını, deprem, kazalar, bina çökmeleri gibi olaylardır. İnsan kaynaklı tehlikeler; sabotaj, kişilere karşı işlenen suçlar, zimmet, casusluk, bomba tehditleri gibi aleni saldırılardır.

Tehlikelere karşı alınan önlemler, hizmetin sunulduğu yerin özelliğine, yapılan faaliyetin türüne ve bu tehlikelere maruz kalma ihtimaline göre değişiklik gösterir. Örneğin;

¹¹⁸ Johnston, a.g.k., s.7

¹¹⁹ Yılmaz, a.g.k., s.52

silah üreten bir fabrikada yangın ve patlama tehlikesi çok daha fazladır. Perakende satış yapan bir süpermarkette ise hırsızlık söz konusudur. Dolayısıyla alınan tedbir ve güvenlik önlemleri ihtiyaca göre şekillenir.

Güvenlik faaliyetleri olabilecek bütün tehlikeleri azaltmak veya yok etmek için çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu alanlar ana hatlarıyla şöyle sıralanabilir;¹²⁰

a-Bina ve çevre koruması, engel, tel örgü, duvar, kapı korumalı girişler, aydınlatma ve bekçiler.

b-Parmaklı pencere, kilit ve anahtarlar, güvenlik dolapları, ziyaretçi ve çalışanları tanıttıcı kimlikler, paket kontrolü, izleme nöbet noktaları ve devriyeler, çeşitli vasıtalarla giriş ve çıkışların kontrolü

c-Alarm ve gözetim sistemleri.

d-Yangın kontrol ve korunması, yangın tahliye ve söndürme programlarını.

e-Acil durum ve tehlike programları

f-Personel gözlenmesi, geçmişlerinin araştırılması, işlem kontrolleri, psikolojik stres ölçümü ve poliygroph yardımları ile hırsızlık ve aşırımların önlenmesi

Temel koruma fonksiyonlarına ilaveten özel güvenlik servisleri bazı durumlarda;

1-Zırhlı araç ve kurye kullanımı

2-Yakın koruma

3-Güvenlik danışma

4-Özel araştırma gibi hizmetlerde sunmaktadır.

Günümüzde özel güvenlik sistemi sadece bankalarda para taşıyan ve alışveriş merkezleri ile büyük mağazalarda görev yapan kişilerden ibaret değildir. Özel güvenlik çok daha geniş yelpazede hizmetler sunmaktadır. Endüstri ticaret merkezleri ile özel binaların devriye görevleri, hırsızlık, dolandırıcılık, kundakçılık gibi olayların araştırılmasını da üstlenmektedir. Kısacası bu sektör artık profesyonel bir iş kolu haline gelmiştir.¹²¹

3.6. Özel Güvenlik Teşkilatının Hizmetleri

3.6.1. Koruma Servisleri

Özel güvenlik sektörünün hizmet alanlarından birisi olan koruma servisleri ile kişilerin can ve mal güvenlikleri korumaya çalışılır. Koruma görevleri güvenlik sisteminin en geniş bölümünü oluşturur. Bu tip görevler genelde endüstriyel, ticari ve müstakil binaların korunmasını içerir. Temel görevleri arasında trafiği idare etmek ve güvenliğini sağlamakla görevli kuruluşa girmek isteyenleri kontrol etmek ve genel olarak şirketin kurallarını

¹²⁰ Fischher, R.J., Introduction To Securit, USA, 1987

¹²¹ Yılmaz, a.g.k., s.56

uygulamaktır. Düzenleyici hizmetleri ifa etmekle beraber bir suçla karşılaştıklarında suçları önlemek ve teşebbüs edilen suçları resmi güvenlik güçlerine bildirmekle yükümlüdür.

Amerika’da yapılan bir araştırmaya göre kişiler ve şirketler psikolojik olarak teknik cihazların yeterli olmayacağı düşüncesi ile koruma personeli tercih etmektedir. Özel mülkiyetin korunmasında ise daha fazla teknoloji tercih edilmektedir.¹²²

Bir diğer koruma şeklide yakın koruma (Bodyguard) yani fedailiktir. Özel güvenlik sistemi içerisinde bu işi yapan birçok firma bulunmaktadır. Bu şirketlerin çoğu özel hava gücü memurlarını çalıştırır. Özel hava gücü personelinin % 40’nın hizmetleri sona erdikten sonra bu güvenlik şirketlerine belirlenmiştir.¹²³

Kısacası hangi çeşit koruma yaparsa yapsın özel korumaların görevi; İşverenin kontrol ve direktifi altında verilen görevleri yerine getirmek ve her türlü korumayı sağlamaktır. Ancak bilinmelidir ki sektörlerin ihtiyaç değişikliği sebebiyle verilen hizmetlerde değişiklik arz edecektir.

Örneğin, banka güvenliği, müze güvenliği, hastane güvenliği, özel şirketlerce sağlansa da beklenen taleplere karşılık verilen koruma hizmetlerinin teknik ve özellikleri de değişik olacaktır.

3.6.2. Devriye Servisleri

Özel devriye servisleri yaya veya araçlarla konut arazi ve iş yerinin kontrollerini periyodik bir şekilde yapmak suretiyle sağlanır. Burada yine talep ve beklenti doğrultusunda devriye hizmetlerinin zaman ve sıklığı müşteri ile yapılan anlaşma ile belirlenir.¹²⁴

Ancak burada bekçi ile devriye servislerinin karıştırmamak gerekir. Bekçi belirli bir noktada beklemek veya sınırlı bir bölgede yürümek zorunda iken devriyelerin birkaç yerleşim yerini içine alan bölgelerde tur yapmaktadır. Devriye servisleri daha ekonomiktir, ancak kontroller arasındaki süre içinde suçun işlenmesi veya hasara neden olunması söz konusudur.

1989 yılında İngiltere’de yapılan bir araştırmaya göre 504 polis olmayan devriyenin bölge yetkilileri, iş yeri ya da özel kişiler tarafından kurulduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunların 239’u yetkililerce, 223’ü iş yerlerince ve 2’si de özel kişiler tarafından görevlendirilmiştir.¹²⁵ Böyle gelişmeler toplumun sokaklarda üniformalı polis görme isteğine karşın polisin yeterli olmamalarından dolayı ortaya çıkmaktadır.¹²⁶

¹²² Fischher, a.g.k., s.49

¹²³ Johnston, a.g.k., s.96

¹²⁴ Yılmaz, a.g.k., s.57

¹²⁵ Johnston, a.g.k., s.103

¹²⁶ Yılmaz, a.g.k., s.58

3.6.3. Danışma Servisleri

Güvenlik danışmanları bireylere ya da şirketlere kendi mal varlıklarını veya şahısları korumak için tavsiyeler vermekte ve önerilerde bulunmaktadır.¹²⁷ Değerli mallarını korumak isteyen veya riskleri azaltmak için bilgi talep eden birçok firma polis yerine bu konuda uzmanlaşmış özel güvenlik sektörüne başvurmaktadır. Her meslekte olduğu gibi, burada da bir grup uzman görev yapmakta ve bilgilerini ücret karşılığında satmaktadır. Genel olarak bu kişilere “Güvenlik danışmanı” denilmektedir.

Bir şirketin güvenlik ihtiyacı doğduğunda, güvenlikten sorumlu yönetici kendisine yardım etmek üzere kime başvuracağına karar vermek zorundadır. Bu iş karşılığında, izlenecek en iyi yolun ne olduğunu gösterecek bir güvenlik danışmanına başvuracaktır. Böylece söz konusu danışmanlar da insan gücüne entegre sistemler veya eleman istihdamı ve eğitimi açısından bir takım önerileri sunabileceklerdir.¹²⁸

3.6.4. Araştırma Servisleri

Özel araştırmacı gerçek ve tüzel kişiler adına, gerçek ve tüzel kişilerin verdiği konu ile sınırlı kalarak araştırma, inceleme yapan, bilgi toplayıp değerlendiren, bu hizmetlerin yürütülmesi sırasında bir suç ile karşılaştığında görevli veya yetkili polis gelinceye kadar suça el koyan, şua kanıtlarını koruyan ve ilgili kanunun kendisine verdiği yetkileri kullanan kişidir.¹²⁹

Risk yönetimi; riskleri önceden tahmin etme, mümkün olduğunca risklerden kaçınmayı planlama ve kaçınmanın mümkün olunmadığıca da riskleri başka bölgeye alma (örneğin sigortacı) gibi konularla ilgili.¹³⁰ Bu stratejinin amacı suçu değil, kaybı önlemektir. 20. y.y. da özel güvenlik acentelerinin önceki suçu bulma fonksiyonlarını terk ederek daha çok malı korumaya yöneldikleri, aynı zamanda polis kuvvetlerinin de devriye fonksiyonlarını bırakarak suçun bulunmasına gittikçe daha çok önem verdikleri görülmektedir. Bununla beraber özel güvenlik acentelerinin gittikçe artan ölçüde araştırmaları ile daha çok ilgilendiği gerçeği gözlerden uzak tutulmamalıdır. Bu durum polis organizasyonlarının ve ilgili yasaların yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

¹²⁷ Grant, J., “Principal Of The Institute Of Professional Investipator” Report On The Discussion Paper On The Private Security Industry, England, 1992, s. 3

¹²⁸ Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1994, s. 59

¹²⁹ Özel Dedektiflik Kanun Tasarısı, 1994, m. 105

¹³⁰ Johnston, a.g.k. s.96

Örneğin; Hollanda’ da sigorta şirketleri, bankalar ve endüstri kuruluşları iç güvenlik ve çek sahtekârlığı için özel dedektifler tutmaktadırlar. Hatta özel güvenlik sektörü ticari sahtekârlık için ileri teknoloji “Databank” geliştirerek polis tarafından yapılan soruşturmalardan daha ileri teknik kullanmaktadır.

Özel sektördeki profesyonel araştırmacının hizmetlerini takip edilmesi çoğu kez bir iş düzenlenmesi veya oldukça özel koşullarda araştırma gerektiren hukuksal herhangi bir işten dolayı olmaktadır.¹³¹

Rutin araşılma yapan ve araştırmacılık alanında (yazılı belge, fotoğraf, film, ses bandı vb. çeşitli belgeler toplama) uzmanlığı olan ve bir takım genel çalışmalar yapan özel araştırmacılara ek olarak; müşterek araştırma, fotoğrafçılık, el yazısı analizi, bilimsel veya yargı gibi araştırmacılar özel alanlarında çalışan uzmanlarda bulunmaktadır. Ayrıca ürün korsanlığı endüstriyel casusluk gibi özel araştırma alanlarında uzmanlık kazanmış kişilerde vardır. Özel güvenlik şirketlerinin yanı sıra polis hizmetleri, Savunma Bakanlığı ve diğer resmi kuruluşlarca sürekli tam gün çalıştırılan profesyonel araştırmacılar bulunmaktadır.¹³²

Günümüzde polise destek olacak şekilde araştırmaların yapıldığı ve özel güvenliğin polisin çabalarına destek olduğu gözlenmektedir. Artan sayıdaki bu servisler dava araştırmaları ile de yakından ilgilenmekte, suçların aydınlatılmasına da yardımcı olmaktadır.

ABD’de Burns Ajansı’nın yıllık raporunda şirkete ait demirbaş kayıtları, birtakım malların çalınması, sahtekârlık, kayıtlarda oynama, taklit, makinelerin kasıtlı ihmali, zaman ve malzeme kaybı, araç-gerecin çalınması, izinsiz iş mahallinden ayrılma, denetim yemesizliği gibi konularda özel araştırma hizmetlerinden yararlandığı görülmektedir. Ayrıca işveren sendikalarının işçileri ile ilgili bilgi topladıkları, aşırı uçlarda yer alan yer alan işçilerini belirledikleri de bilinmektedir. ABD’nin özel araştırmacılarının çoğunluğunu eski FBI ajanlarının meydana getirdiği bilinmektedir.¹³³

3.7. Alarm Cevap Sistemleri

Alarm sistemleri korunması gereken yere ve bölgeye alarm cihazları yerleştirerek bölgenin güvenliğini sağlamaya yönelik önleyici tedbirler arasındadır. Alarm cihazları özel bir merkezi alarm tablosu vasıtasıyla takip edilir ve sevk edilir.¹³⁴

Merkezi istasyona bağlanan alarmlar esas olarak zorla içeri girmeye çalışanları belirlemek üzere planlanmıştır. Aynı zamanda bunlar endüstriyel işlemleri ekrandan kontrol

¹³¹ Yılmaz, a.g.k., s.59

¹³² Jones,P., The Real Profesyonel İntestigetor, Red Book, England, 1992, s. 88

¹³³ Johnston, L., a.g.k., s. 100

¹³⁴ Fischer, R., a.g.k., s.51

amacı ile de kullanılabilirler. Elektronik güvenlik sistemleri günümüzde o kadar gelişmiştir ki iyi bir şekilde programlandığında güvenlik görevlisinin görevde bulunmadığı zamanları veya görevde olduğu ve görevlinin görev mahallinde dolaştığı her noktayı kaydetmektedir.¹³⁵

Bazı durumlarda santral alarm sistemleri olay yerine özel güvenlik görevlileri göndermek yerine, olaya polis merkezlerince el konulmasını sağlamaktadır. Genellikle alarm aktarıcı sitemlerle polis uyarılmakta, böylece polisin olaya el koyması gerçekleştirilirken bir özel güvenlik görevlisi de bölgeye gönderilmektedir.

Alarm sistemlerinin en büyük sakıncası hâlâ yanlış alarm sayısının oldukça yüksek olmasıdır. Bu nedenle polis, polis merkezlerine direkt bağlantı yapılmasını istememektedir. Eğer santral sistem operatörleri polise haber vermeden önce alarmin doğruluğunu kontrol etme inisiyatifine sahip olursa bir dereceye kadar polise intikal eden yanlış alarm sayısı azaltılabilir. Nitekim Hollanda’da özel güvenlik şirketi NASEC, hırsız alarmına direkt olarak bağlanmıştır. Polis ise gerçekten binaya birisi girdiğinde çağrılmaktadır. Aynı şekilde Yeni Zelanda polisi alarma karşı ilk sorumluluğu üzerinden atmıştır.¹³⁶

3.8.Ulaşım Servisleri

Özel Güvenlik sisteminin geliştirdiği diğer bir alan ise taşımacılık sektörüdür. İngiltere’de Eylül 1990’da çıkan “Havacılık ve Denizcilik Güvenlik Kanunu” ile Terörizmin önlenmesi için özel güvenlik şirketlerine daha gelişmiş rol verme potansiyeli ortaya çıkmıştır. Kanun, liman otoritelerine liman bölgesini, gemileri, kişileri ve malları arama konusunda geniş bir yetki vermektedir. Özel güvenlik görevlileri, 1973 yılından beri çok yolcuları ve boğazlarını arama yetkisine sahiptir.¹³⁷

Yalnızca ABD’de 6000’den fazla özel güvenlik görevlisinin hava yolcularını arama yetkisi vardır. Bu personel mükemmel bir şekilde güvenlik araç ve gereçleri ile desteklenmektedir.¹³⁸

Genel kaide olarak hava alanlarının ve hava taşımacılığının güvenliği polis dışında özel güvenlik kuruluşlarınca sağlanmaktadır. Polisin, hava alanlarında sadece birer karakolu bulunmakta ve özel güvenlik kuruluş mensuplarının karşılaştıkları şüpheli ve suç işleme durumunda olayı anında el koyabilme amacı ile görev yapmaktadırlar. Hava alanlarında, yolcuların eşya ve valizlerinin kontrolü özel güvenlik personeli tarafından yapılmakta, hava

¹³⁵ Madden, K., “Guard Control System Of Austrian” Ted Book, Guarding Software England. 1992, s. 77

¹³⁶ Madden, K., a.g.k., s. 77

¹³⁷ Bu Yetki Uçağı Koruma Kanunu ile Aynı Yıl Çıkmıştır. Bu Yasa Önce “Havacılık Güvenlik Kanunu” (1982) ve Sonra da 1990’daki Yasa ile Desteklenmiştir.

¹³⁸ Johnston, a.g.k., s. 104

taşımacılığı yapan her şirket kendi yolcusunu ve yükünü kendisi kontrol etmektedir. Bu kontroller havayolu şirketleri ile özel güvenlik şirketleri arasında yapılan bir sözleşme ile sağlanmaktadır.

Aynı şekilde her hava yolu şirketi yolcu, bagaj ve yük kontrolleri için gerekli olan teknik donanımı kendileri sağlamak durumundadır. (Kapı detektörü, el detektörü vs.)

Ayrıca hava alanının içi ve çevresinin güvenliğinin sağlanması ise hava alanı idaresinin kendi sorumluluğu altındadır. Hava alanı idaresi kendi idaresi kendine bağlı olarak kurmuş olduğu güvenlik teşkilatı ile güvenliğini sağlamaktadır. Polisin fazlaca bir rolü bulunmamaktadır.¹³⁹

3.9.Zırhlı Araç Servisleri

Zırhlı araç servisleri para, değerli eşya ve işverence istenilen diğer malzemelerin bir yerden bir yere güvenlik içerisinde taşınmasını sağlar. Bugüne kadar bu servislerin en yaygın kullanımı para ve paraya çevrilebilir değerli evrakların taşınmasında kullanılmıştır. Kısaca maaşları hâsılatları ve diğer nakitler zırhlı araç servislerinin ana trafiğini oluşturmaktadır. Bu gibi servis personellerinin sorumluluğu müşterinin istediği malları güvenlik içerisinde taşımak olup, çalıştıkları yerin genel güvenliği ile bir ilgileri yoktur. Özel güvenlik yukarıda saydığımız hizmetlere ilaveten çeşitli güvenlik malzemelerinin satışı monte edilmesi ve periyodik olarak kontrolü, koruma aracı servisi, köpekli devriyeleri, idareci korunması, bilgisayar güvenliği, kargo güvenliği gibi özel sektörün kayıptan korunması konularında yardımcı hizmetler sunmaktadır.¹⁴⁰

¹³⁹ Erkan, M., Hava Güvenliği Semineri Raporu, Ankara, 1991, s. 3-4

¹⁴⁰ Yılmaz, a.g.e., s.64

IV. BÖLÜM

ÖZELGÜVENLİK PERSONELİ

4. Özel Güvenlik Personelinin Görevleri

Özel güvenlik teşkilatlarının görevleri daha çok idari (önleyici) görev türündendir. Bunun dışında korumakla, güvenliğini sağlamakla görevli oldukları kuruluş bünyesinde suç oluşmuşsa, erine getirecekleri görev süresi ancak genel kolluk görevlileri gelinceye kadardır. Genel kolluk görevlilerinin olay yerine intikal etmesinden itibaren özel güvenlik personelinin görevi biter ve genel kolluğa yardımcı olur. Özel güvenlik teşkilatının görev alanı, ilgili kuruluşun il dâhilindeki görev sahasıdır. Ancak, özel güvenlik teşkilatının görev alanı, İl Koordinasyon Kurulu tarafından gerekli görüldüğünde, görevinde devamlılığı ve maksadı dikkate alınarak genişletilebilir veya daraltılabilir.¹⁴¹

Özel güvenlik teşkilatının personeli ve kuruluşlarının kendilerine belirtilen görev alanları içerisinde belli başlı görevlerini yerine getirmek ve önlemlerini almak zorundadırlar. Bu çerçevede 2495 Sayılı Kanun'un ilgili yönetmeliğinin 30. maddesine göre özel güvenlik teşkilatının görevleri genel olarak şu alt başlıklarda toplanılabilir.

1. Milli ekonomiye veya Devletin asayiş gücüne önemli ölçüde katkıda bulunan kuruluş veya kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma, çalışanları zorla işten alı koyma, sağlıklarının ve vücuda bütünlüklerinin tehdit ve tehlikelere karşı vuku bulacak hareketlerin önlenmesi ve bütünlüklerinin sağlanması.

2. Yurda giriş ve çıkış yapılan yerlerde aranan ve giriş çıkışı yasaklanan T.C. vatandaşı veya yabancı uyruklu kişilerin genel kolluk görevlilerine tesliminin sağlanması.

3. Koruma ve güvenlik hizmetlerinin gerektirdiği diğer önlemleri almak (kuruluş sahasına giriş çıkışta kimlik kontrolü yapmak, bu aha içerisinde şüpheli şahısların

¹⁴¹ Domaç, Ç., Özel Güvenlik Personelinin Eğitimi, İstanbul, 1997, s. 21

dolaşmasına engel olmak, kuruluşa ait olan ve girilmesi kayda bağlı olan yerlere görevli ve yetkili olmayanların girmesini engellemek, görev alanı içerisinde vuku bulan her türlü kazada gerekli yardımları yapmak gibi).

4. Sivil savunma teşkilatında görevli personelin görevini yerine getirmesine yardımcı olmak.

5. Genel kolluğun talebi halinde aranmakta olan ve görev alanı içerisinde bulunan şahısları yakalamak, gözaltına almak.

6. Görev alanı içerisinde işlenmiş veya işlenmekte olan suçları genel kolluk kuvvetlerine bildirmekle beraber genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar sanıkları yakalamak ve gözaltına almak.¹⁴²

Genel olarak yukarıda ki gibi nitelendirebileceğimiz özel güvenlik teşkilatlarının görev ve alması gereken önlemleri bu çerçevede değerlendirdiğimiz de olay yeri ile ilgili, idari ve önleyici görevler olarak 3 ana başlıkta toplayabiliriz.

4.1. Olay Yeri ve Korunması İle İlgili Görevler

1. Olay yerini koruma altına almak.
2. Yaralılar olay yerinde ise hastaneye sevk edilmelerini sağlamak
3. Olayın safhaları hakkında amirlere bilgi vermek ve genel zabitanın bilgisinin olmasına yardım eder
4. Suçun işlendiği yer ve zamanın tespit edilmesine yardım eder
5. Görev alanında devam eden olaya el koyar, failleri gözetim altına alır, tanıkları belirler ve genel zabıtaya teslimini sağlar.
6. Suç faillerinin kim olduğunu araştırır, bu konuda bilgi toplar ve genel zabıtaya aktarır.
7. Suça hedef olan kişi ve ya kişileri belirler.
8. Suç faillerinin kaç kişi olduğu, nasıl ve ne ile geldiklerin, kullandıkları silahları, nereye ve nasıl kaçtıklarını ve eşkâllerini tespit eder.
9. Genel zabitanın soruşturma ekibi gelinceye kadar olay yerinde delil olabilecek hiçbir şeye dokunamaz ve dokunduramaz.

¹⁴² Akın, C., Kapalı Çarşı ve Benzeri Ticari, Turistik Tesislerde Özel Güvenlik Teşkilatı Kurulması İmkânı ve İlk Örneği Maliye ve Sigorta Yorumları, 1996, s. 37 - 42 - 231

10. Delillerin bozulması değiştirilmesi veya kaybolmasını önler.

11. Soruşturma ekibi gelinceye kadar şahitlerin olay yerinde beklemesini sağlar.¹⁴³

4.2. İdari Görevleri

Özel güvenlik personeli buldukları bölge dâhilinde yapmakla mükellef oldukları özelliklerine ve hizmet raporuna göre aşağıdaki özel güvenlik önlemlerinin alınmasını ve yapılmasını sağlar.

4.2.1. Mesleğine Karşı İdari Görevleri

Özel güvenlik personeli, görevi ile ilgili olarak üstüne düşeni öğrenmeye, öğrendiğini yapmaya, yaptığı da mesul olmakla sorumludur. Kendisinden beklenen görevleri yapabilmesi için mesleki bilgi, yüksek ahlak ve iradeye sahip olmalıdır. Bu çerçevede bir özel güvenlik için görevini yerine getirirken temsil etmek zorunda olduğu özellikleri şu şekilde sırlayabiliriz.

- a) Vatanına, milletine ve cumhuriyet ilkelerine bağlı olmalıdır.
- b) Amir ve üstlerine karşı itaatkâr olmalıdır.
- c) Cesaretli olmalıdır.
- d) Kudretli ve sabırlı olmalıdır.
- e) Görevini sevmeli, benimsemeli, gerektiğinde görevi uğruna canını vermesini bilmelidir.
- f) Ast, üst, rütbeli arkadaşlarını sevmeli, saymalı ve onlarla iyi geçinmelidir.
- g) İyi ahlak sahibi olmalıdır.
- h) Temiz ve intizamlı olmalıdır.
- i) Sağlam ve sağlıklı olmalıdır.
- j) Görev ciddiyeti içerisinde olmalıdır.
- k) Halkla ilişkilerde başarılı olmalıdır.
- l) Önsezi ve hareket kabiliyeti çok iyi olmalıdır.
- m) Sorumluluk duygusu taşımalıdır.
- n) Anlayışlı ve disiplinli olmalıdır.
- o) Karşılıklı ilişkilerde ölçülü ve nazik olmalıdır.¹⁴⁴

4.2.2. Güvenlik ve Emniyet Bakımından İdari Görevleri

1. Kuruluşun etrafına tel örgü, parmaklık veya duvar çevrilmesi

¹⁴³ Domaç, a.g.k., s. 24

¹⁴⁴ Domaç, a.g.k., s. 26

2. İç ve dış çevrenin aydınlatılması
3. Nokta ve devriye hizmetlerinin ihdası
4. Nokta görevi için nöbetçi kulübelerinin yaptırılması, buralarda telefon ve alarm tedbirlerinin bulunması
5. Kuruluşa giriş kapılarının fazla olmaması zaruri olanların dışındakilerin kilitli bulunması
6. Komşu binalardan kuruluşa girmek mümkün ise bu gibi yerlerin uygun araç ve gereçlerle donatılması
7. Kuruluşa yaklaşma istikametlerinin ve girişlerinin kontrolü için binaların gerekli ışık tertibatı, teknik ve modern ihbar ve alarm vasıtaları ile teçhiz edilmesi.
8. Banka ve benzeri yerlerin içerisinin geceleri yeterince aydınlatılması, içerisinin dışarıdan görülmesini engelleyen reklâm, afiş buna benzer engellerin kaldırılması
9. Yeni açılacak hassas kuruluşların yakında meyhane, bar, kahvehane, otopark gibi yerlerin bulunmasına dikkat edilmesi
10. Büyük ana kasalarda geciktirmeli ve alarm tertibatlı kilit sisteminin bulunması.

4.2.3. Kuruluştaki Çalışanlar veya İlgili Şahıslar Bakımından İdari Görevleri

- 1- Çalışma saati başlangıcı ve bitiminde çalışanların kuruluşa giriş ve çıkışında kontrole tabi tutulması.
- 2- Kuruluştaki çalışan tüm personelin fotoğraf, el yazısı ve parmak izlerinin elde bulundurulması.
- 3- Tatil günlerinde kuruluşa giriş ve çıkışın kontrol edilmesi.
- 4- Hassas kuruluşlar ve zamanlarda tüm personele giriş ve çıkışta göstermek üzere giriş kartı verilmesi, bu kartların zaman zaman değiştirilmesi, mühür, tarih veya şekillerin yenilenmesi.
- 5- Önemli yerlerde çalışanların iş ve özel durumları hakkında özel güvenlik teşkilatı amirinin bilgi sahibi olması ve bu bilgileri tetkik edecek durumda bulunması.
- 6- Personelden durumu şüpheli olanlar hakkında genel kolluğa bilgi verilmesi,
- 7- Kuruluştaki hayati önemi haiz yerlerde çalışanların kimliklerinin gizli kalmasının sağlanması.
- 8- Genel kolluk ve mülki amirlerle yapılacak temas ve haberleşmede gizliliğe önem verilmesi.
- 9- Çalışma saatleri dışında odaların kilitli bulundurulması, gizlilik dereceli veya önemli bilgi, belge ve dosyaların dolap, çekmece veya kasalarda saklanması, açıkta bırakılmaması.

4.2.4. Ziyaretçilerle Nakil Vasıtalarının Kontrolü Bakımından İdari Görevleri

- 1- Kuruluşun girilir ve girilmez yerlerinin tespit edilerek yalnız ilgili ve yetkilerin girebileceği yerlerin kontrol altında bulundurulması.
- 2- Kuruluşun uygun bir yerinde ziyaretçi kabulüne mahsus bir yer ayrılması ve refakat veya gözetleme usulü ile ziyaretçi kabulü esasının getirilmesi.
- 3- Kuruluş mensuplarına ziyaret edecekleri usulüne uygun olarak bir deftere kaydedilmesi ve bu kayıtların muhafaza edilmesi, zaman zaman kontrol edilerek şüpheli ziyaretlerin olup olmadığının araştırılması.
- 4- Kuruluşa girecek nakil vasıtalarının, gerek bu vasıtalarla gerek sair şekilde ithal edilecek eşyanın kontrol edilmesi.
- 5- Kuruluşa girecek veya çıkacak her türlü eşyanın ve bilhassa patlayıcı, yıkıcı, yakıcı ve yanıcı maddelerin yüklenmesi ve indirilmesinde gerekli tedbirlerin alınması

Bunun yanında Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun Kapsamına giren ve bünyelerinde Özel Güvenlik Teşkilatı bulunan kurum ve kuruluşlara ait olup inşa halinde bulunan tesislerin korunmasında da inşaatın başlangıcında, devamında ve bitiminde güvenlik ile ilgili sorumluluk ve yükümlülükler ihaleyi veren kuruluş ve inşaatı yapan müteahhit firma ve inşaatın bitiminde tesisi devralacak kuruluş arasında yapılacak bir protokol ile inşaatı yapan müteahhit firma kendi araç ve gereçleriyle inşaat sahasının güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.¹⁴⁵

4.3. Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Önleyici Hizmetlere İlişkin Görevleri

4.3.1. Genel Olarak

Özel güvenlik elemanı, bağlı olduğu kuruluşun malını ve kuruluşta çalışanların canını korumakla görevlidir. Bu genel tanımlamadan da anlaşılacağı üzere özel güvenlik personelinin temel görevi çalıştığı kurumun düzenini, güvenliğini sağlamak, görev sahasında huzuru bozanları ve saldırganca davrananları gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmek ve bu çerçevede çalıştıkları kurumların korunması, suç işleme fırsatlarının en aza indirilmesi amacıyla bazı özel güvenlik önlemlerinin alınması¹⁴⁶ için kuruluş sahasında kendisine belirtilen işlevlerini uygulayacağı bir takım önleyici hizmetlerle gerçekleştirir.

4.3.2. Devriye Görevi

Görev alanı içinde genel emniyeti ve caydırıcılığı sağlamak, suç işlenmesini önlemek, olay olduktan sonra işlenen suçları ve faillerini takip etmek, işlenmiş suçlarda şüphelileri yakalamak, delilleri korumak ve kolluk kuvvetlerine teslim etmek, yardıma

¹⁴⁵ Yılmaz, a.g.e., s.79

¹⁴⁶ Dalda, V., Karagöz, A., Suç Önleme Hizmetleri Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi, Ankara, 1998, s.11

ihtiyacı olanlara yardım etmek üzere sorumluluk bölgesinde amirlerince belirlenen bir güzergahta yaya veya araçlı olarak gezerek yapılan üniformalı ve tam teçhizatlı iki özel güvenlik elemanından oluşan bir güvenlik hizmetidir.¹⁴⁷

Özel güvenlik teşkilatında devriye, korumakla yükümlü olduğu bölgelerde kamu düzenini korumak, olabilecek olayları, suçlanmadan önce önlemek veya olay olduktan sonra görevli olduğu bölgede takip etmek, sanığını yakalamak, yardım isteyenlere yardım etmek üzere, yaya veya motorize, üniformalı görev bölgelerinde dolaşarak yapılan görevdir.¹⁴⁸ Devriye suça karşı ilk savunma hattını oluşturur. Bu hat ne kadar sağlam tutulursa kuruluş sahasında suç işleme oranı o derece düşük olur.

Özel güvenlik teşkilatı, kuruluş alanı itibariyle yaya olarak devriye hizmetini sürdürür. Ancak kuruluşun çok büyük ve çok geniş bir alanı varsa, motorlu devriye de çıkarılabilir. Buna rağmen yaya devriye bu hizmetin en iyi şekilde yürütülmesinde ideal olanıdır. Yaya devriyeler tam teçhizatlı olmalı ve bir mınıtkada en az iki görevliden oluşturulmalıdır. Kıdemli olan devriye amiridir ve sağda yürür. İstisnai durumlar dışında devriyeler üniformalı olarak görev yaparlar.

Özel güvenlik amirince bir devriye hizmet defteri tutulmalıdır. Bu deftere devriye görevlileri isim, saat ve gün olarak işlenmesi ve defterde devriyelerin buluşma noktaları belirtilerek görevlilerin görev dönüşü kendi el yazılarıyla devriye raporlarını yazabilecekleri bir kısım da açılmalıdır. Devriyeler görev sırasında amirleri tarafından sık sık denetlenmelidir. Bu çerçevede devriyeler önleyici, koruyucu ve yardım edici görevlerini yerine getirerek gerekli koruma işlevini yerine getirmektedirler.¹⁴⁹

4.3.3. Nokta Görevi

Görevli bulunduğu yerde mevcut düzenin korunması, sağlıklı bir şekilde devam etmesi mevcut düzeni etkileyebilecek suç sayılan fiillerin meydana gelmeden önce gerekli düzenlemeyi yapmak, yardım isteyenlere yardım etmek amacıyla sabit üniformalı olarak yapılan görevdir.¹⁵⁰

Önleyici nokta hizmeti, kuruluşun genel emniyetini korumak, suçu önlemek, suçun önlenmesine yardımcı olmak amacını taşır. Noktalardaki görevli sayısı kuruluşun büyüklüğüne ve personel sayısına göre Güvenlik Müdürü veya Amiri tarafından tespit edilir. Yine yetkili amir tarafından bir nokta görev defteri tanzim edilir. Defterde görev bitimi vukuat

¹⁴⁷ www.ozelguvenlik.gen.tr, 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Kapsamında Özel Güvenlik Temel Eğitimi Ders Notları, 22.09.2006

¹⁴⁸ Dalda, Karagöz, a.g.k., s. 12

¹⁴⁹ Domaç, a.g.k., s. 33

¹⁵⁰ Dalda, Karagöz, a.g.k., s. 14

raporlarını kendi el yazısı ile yazabilecekleri bir kısım olmalı ve defter sürekli denetlenmelidir.¹⁵¹

Önleyici nokta hizmeti, kuruluşun düzenini ve asayişinin sağlanmasında önemli bir sorumluluk taşır. Suçların önlenmesi - sanıkların yakalanması, giriş-çıkışların sürekli denetlenmesi genel zabıta ile ilk temasın kurulması gibi konularda kurumun ilk ve en önemli savunma hattını oluşturması nedeniyle nokta hizmetinin yapılacağı yerin çok iyi düzenlenmesi, teçhizat ile teknolojik araç ve gereçle donatılması gerektiği gibi iş bölümü yapacak yeter sayıda güvenlik personeli de bulundurulmalıdır.¹⁵²

4.4. Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Yetkileri

4.4.1. Genel Olarak

Genel olarak sözlükle "bir vazifeyi, bir işi belli şartlar altında yapıp yapmama veya bir karara bağlama konusunda sahip olunan kanuni hak, selahiyet" olarak belirtilen yetki "bir işi yapma gücünü sağlayan veya göreve dayanan kudret olarak" yada "Anayasa ve Kanunların idari makam ve organlara tanıdığı karar alabilme ve muamele yapabilme güç ve yeteneğini ifade eder" şeklinde tanımlanabilmektedir.¹⁵³

Özel güvenlik personeli açısından yetki çalıştığı kurumun işletmesine, konumlanmasına, idari yapılanmasına bağlı olarak kaynağını yasalardan alan hizmetlerden yap denilenlerin yapılması, yapma denilenlerin de yapılmaması şeklinde de tanımlanabilir. Yetki Anayasa ve yasalardan güç alır dolayısıyla yetkinin yasal kaynağı ve yasal sınırları vardır. Yetkili görevlinin göreve ilişkin işi yapmaması veya gereğinden fazla aşırıya kaçarak yapması onun sorumlu duruma düşmesine sebep olur. Bu yüzden yerine getirilen görev yetki sınırlan çerçevesinde kalarak yetkili kişi tarafından gerektiği şekilde yerine getirilmelidir.

4.4.2. Zor Kullanma Yetkisi

Özel Güvenlik Teşkilatı personelinin, zor kullanma yetkisi kanun ve yönetmeliklerle verilen görevlerin yapılması sırasında meydana gelen cebir, şiddet veya tehdit veya taarruz veya mukavemetin derecesine ve gereğine göre kademeli şekilde artan nispette bedeni kuvvet ve maddi güç kullanmak suretiyle şahıs veya şahısların etkisiz duruma getirilmesini ifade eder. Yakalanan kişilerin kaçması, saldırı veya intihar etmesi tehlikesinin söz konusu olduğu durumlarda gerektiğinde bu kişiler uygun araç ve gereçlerle bağlanabilirler hükmü getirilerek özel güvenlik personeline zor

¹⁵¹ Domaç, a.g.k., s. 33

¹⁵² Domaç, a.g.k., s. 34

¹⁵³ Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 13. Basım, Ankara, 2001, s. 156

kullanma yetkisi tanınmıştır. Ancak özel güvenlik personelinin bu yetkiyi kullanabileceği yer ancak görev alanı ile veya bu görev dışarıda da devam ediyorsa görevi süresince sınırlıdır. Bu çerçevede özel güvenlik elemanı bir tehlikenin veya bir ihmalin ortadan kaldırılması için ya da bir saldırıya karşı kişi ya da eşyalar üzerinde maddi güç uygulaması zor kullanmadır. Bu sırada vücut kuvvetine yardımcı araçlardan da faydalanabilir. Yani özel güvenlik görevlisi işe el koymadığı takdirde bir zarar oluşacaktır ya da meşru müdafaa halidir. Dolayısıyla özel güvenlik görevlisinin işe bazen silah dahi kullanarak el koyması gerekir. Ancak saldırıya karşı zor kullanmada kullanılacak araçların neler olacağını güvenlik müdürü veya amiri tayin eder bunun yanında zor kullanma (maddi güç) saldırının şekline ve dozuna bağlı olarak saldırıya karşı olarak kademeli bir şekilde artan şekilde uygulanmalıdır.¹⁵⁴

Zor kullanma TCK 245'te "Kuvve-i cebriye imaline memur olanlar ve bilumum zabıta ve ihzar memurları memuriyeti erini icrada ve mafevkinde bulunan amirinin emrini infazda kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalde başka surene bir kimse hakkında suimuamele veya cismen eza verecek hale cüret eder yahut o kimseyi darp ve cerh eylerse..." şeklinde belirtilmiş ancak zor kullanmaya memur olanlar denilerek kimin zor kullanabileceği açıkça belirtilmemiştir ancak bu çerçevede zor kullanma yetkisine sahip özel güvenlik personelinin bu yasa çerçevesinde zor kullanma yetkisini haiz olduğu anlaşılmakta ve yukarıdaki kanun metninde de belirtildiği gibi görevini icrada veya yetkili amirin yasalara uygun emrini ifade yasalarla öngörülmüş olan zor kullanma sınırlarını aştıkları veya kötü muamelede buldukları takdirde 3 aydan 3 seneye kadar hapis ve geçici olarak memuriyetten mahrumiyet cezaları ile cezalandırılacakları belirtilmektedir.

4.4.3. Silah Taşıma Yetkisi

Özel güvenlik teşkilatı personeli 2495 Sayılı Kanun'un 10. Maddesine göre kendilerine mülki amirler tarafından tanzim edilen özel kimlik belgesi ve silah taşıma belgesi ile verilen silahlarını görev alanları içerisinde ve görev süresince taşıyabilirler.

Bir silahın, adına özel kimlik belgesi ve silah taşıma belgesi düzenlenen kişi dışında başkası tarafından taşınması veya belge sahibi kişinin belgede kayıtlı silahı dışında başka silah taşınması yasaktır.

¹⁵⁴ Yaşar, a.g.k., s. 296

Ancak, azami tasarrufa riayet edilmek üzere personel kadrosu silah kadrosundan fazla olan kuruluşlarda bir silah için en fazla 3 kişi adına silah taşıma belgesi düzenlenebilir. Bu durumda silah, kuruluşlardaki mevcut hizmet içi zimmet defteriyle, nöbetçi veya görevli personele, görev yeri ve saati belirtilecek şekilde zimmeti enir.

"Özel Kimlik Belgesi" ve "Silah Taşıma Belgesi" personelin görevinin devamı süresince geçerli olup, o kuruluştaki görevi sona erdiğinde silahı ile birlikte belgeler derhal geri alınır.

Özel güvenlik teşkilatı bulunan kuruluş ihtiyacı olan silahları, özel güvenlik teşkilatı kaldırılan kurum ya da kuruluşlardan. Emniyet Genel Müdürlüğünden, zor alım silahı Milli Savunma Bakanlığı'ndan veya Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'ndan satın alabilirler.¹⁵⁵

Ancak genel kolluk emrine ve sıkıyönetim emrine verilen özel güvenlik teşkilatı personeli silahlarını bu görevlerinin devamı süresince görev alanlarının dışında da taşıyabilirler.

4.4.4. Silah Kullanma Yetkisi

"Silah Kullanma Yetkisi" belli bir bölgenin korumasında görevli ve silah taşıma yetkisine sahip özel güvenlik personelinin görevleriyle ilgili olarak bu yetkiye sahip olmamaları düşünülemez ancak bu yetkiye sahip olunması karşılıkine mutlaka ateş edilmesi, o kişinin öldürülmesi veya vurulması anlamına gelmez. Saldırı ile savunma arasında bir ölçünün olması, meşru müdafaa'nın şartlarından olduğundan, özel güvenlik elemanının silah kullanma yetkisini, saldırıyı önleyecek ölçüde uygulaması gerekir. Özel güvenlik teşkilatı personeli silah kullanma yetkisini her zaman, rasgele ve istediği zaman kullanamayacaktır.

Yasalar çerçevesinde en son çare olarak ve korunmakta olan kurum ve kuruluşun düzenini bozan kişiyi kaçamaz veya saldıramaz hale getirmek amacıyla kullanılmalıdır. Kendisine verilen görevleri yerine getirirken özel güvenlik personelinin diğer zorlama tedbirlerinin yetersiz kalmış ve silah kullanılma zorunluluğu ortaya çıkmış ise en son çare olarak silaha başvurulmalıdır.

Silah kullanma koruması gerçekleştirilen alanın güvenliği için güvenlik personelinin zor kullanarak yapacağı ve fakat esasları önceden belirtilmiş tamamıyla hukuki bir müdahaledir.

¹⁵⁵ Pelit, a.g.e., s. 76

Böyle olmakla birlikte bu önlem düzenin yerine getirilmesi için en son bir çare ve sonuçları itibarıyla "ZOR" un sınırlarını da aşabilen bir nitelik taşır.¹⁵⁶

Bunun içindir ki her ne kadar gerektiğinde silah kullanma yasal bir müdahale de olsa alınacak sonucun "TENBİH", "İHTAR", "İKAZ" ya da daha hafif vasıtalarla gerçekleştirilmesine çalışılmalıdır.

Bu çerçevede özel güvenlik personeli silah kullanma yetkisini kullanırken her durumda aşağıdaki bir takım genel şartlara uymak durumunda olacaktır.

1-Taarruz ve tecavüzü başka bir şekilde defetmeye imkân olmamış ise.

2-Silah kullanılması gereken failin başka bir şekilde ele geçirilmesine imkân bulunmamış ise.

3-Taarruza karşı gelinmiş ise.

4- Silahlı olarak karşı gelinmesi hallerinde silah kullanma yetkisine sahip olacak kanunların uygun gördüğü çerçevede hareket edecektir".¹⁵⁷

Özel güvenlik teşkilatı personeli görev alanları içinde görevlerini ifa ederken 2495 Sayılı Kanun'un 10. Maddesi belirtilen 2559 sayılı PVSK'nın 16. Maddesine göre silah kullanmaya yetkilidirler yani özel güvenlik mensupları da görevleriyle ilgili olarak polis gibi silah kullanma yetkisine sahiptirler.

Mevcut Türk Ceza Kanunu ve PVSK çerçevesinde değerlendirildiğinde aşağıdaki durumlarda özel güvenlik personeli silah kullanabilecektir.

1- Genel olarak Türk Ceza Kanunu'nun 49. maddesi gerek kendisinin gerekse başkasının nefesine veya ırzına yönelik haksız bir saldırıyı önlemek zorunluluğu içinde işlenen eylemlerinden dolayı faile ceza verilmez hükmünü getirmiştir. Yani meşru müdafaa denilen bu durumda kendisini veya başkasını savunan kişiye eylemin hukuka aykırı vurgulanan haklı savunmanın temel özelliği, nefse ve ırza yönelik saldırılarla sınırlandırılmış olmasıdır.¹⁵⁸

2- Korumakla görevli olduğu mevkie veya elindeki silaha veya güvenliğini sağlamakla görevli olduğu kuruluşa veya çalışan şahıslara karşı yöneltilecek saldırıyı başka şekilde defa imkân kalmadığı durumlarda. Örnek olarak anarşik veya toplumsal bir olaya bağlı olarak, özel güvenlik elemanının çalıştığı kurumun bina veya tesislerine, taş, sopa ve benzeri araçlarla saldırılması halinde, görevli özel güvenlik elemanı, saldırıda kullanılan bu vasıtaların bina ve tesislerde çok tehlikeli sonuçlar doğurtmayacağı nedeniyle, böyle durumlarda silah

¹⁵⁶ Yaşar, a.g.k., s. 314

¹⁵⁷ Yaşar, a.g.k., s. 315

¹⁵⁸ Pelit, a.g.e., s. 66

kullanmamalıdır. Ancak varsayılan aynı olayda, saldırganlar, yanıcı, yakıcı, tahrip gücü yüksek patlayıcı, yaralayıcı ve öldürücü gücü olan aletlerle hareket ediyorlarsa özel güvenlikçi silah kullanabilecektir.¹⁵⁹

3- Görev yapmasına engel olmak için tek veya toplu olarak fiili mukavemet gösterilmiş veya saldırıya karşı konulmuşsa. Bunun gibi görev esnasında tecavüze veya karşı koymaya elverişli aletlerin ve silahların teslimi emredildiği halde emrin derhal yerine getirilmeyerek karşı gelinmesi veya teslim edilmesi silah veya aletlerin zorla tekrar alınmasına kalkışılması durumlarında silah kullanabilecektir.

Saldırıya elverişli silahlardan 6136 Sayılı Ateşli Silah ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun'un yasakladığı, ateşli ve ateşsiz silahlar anlaşılmalıdır. Örneğin: bütün ateşsiz silahlar ifadesinden kama, orak, çekiç, saldırı aletleri ifadesinden ise hançer, kama, saldırma ok, gibi malzemeler kastedilmektedir.

Burada iki farklı durum vardır. Birincisi: saldırganın teslim et emrine rağmen, silah ve aletleri teslim etmeyerek karşı gelinmesi ve zora başvurulması, ikincisi ise: önce teslim ettiği alet ve silahını bu defa, geri almak yolunda zora başvurusudur. Burada dikkat edilmesi gereken durum zaten silahı direk olarak doğrultmuşsa saldırı mevcut demektir ve gerekli müdafaa yapılır ancak geri alma durumunda takdir iyi yapılmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Mesela silahım aldığı ve mermilerini boşalttığı silahın saldırganca geri alınma teşebbüsünde özel güvenlik görevlisi artık silahını kullanamayacak ve kullanırsa haklı savunma sayılmayacaktır.

4- Ağır hapsi gerektiren bir suçtan dolayı veya sanık hükümlü olup ta aranmakta olan bir şahsın, genel kolluğun talebi üzerine yakalanmasına teşebbüs edildiği sırada kaçır ve dur emrine kulak asmayarak, başka türlü ele geçirilmesi mümkün olmadığı zaman silah kullanmak mümkün olabilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken işlenmekte olan bir suçun suçlusunun yakalanması veya aranmakta olan bir şahsın yakalanması amacı aranmalıdır. Bundan dolayı aranmakta olan şahsın yakalanması yolunda genel kolluğun özel güvenlik elemanından taleple bulunması silah kullanma yetkisinin doğmasında ön koşuldur.

5- Herhangi bir suçtan hükümlü veya tutuklu olup ta tutulması genel kolluk tarafından talep edilen şahısların kaçmadan veya bu maksatla Özel güvenlik zabıtası görevlisine saldırmaları halinde yapılacak uyanlara uyulmamış ve kaçmaya ve saldırıya mani olmak için başka çare kalmamışsa silah kullanmak yetkisi doğacaktır ancak burada şahsın

¹⁵⁹ Domaç, a.g.k., s. 43

yakalanmasını genel kolluktan mahkeme kararına dayanarak cumhuriyet savcısının yazılı olarak istemiş olması zorunludur eğer böyle bir karar yoksa genel kolluk, özel güvenlikten herhangi bir kişinin yakalanmasını talep edemez dolayısıyla özel güvenliğin silah kullanma şart ve yetkilen oluşamaz.¹⁶⁰

Silahla müdahalede bulunulacak ancak yine de aşağıdaki prensiplere bağlı kalacaktır.

1-Yani güvenlik personeli önce her imkânı kullanacak ve sonunda havaya ateş ederek (İmkânlar ölçüsünde) şahsın mukavemetini ve maneviyatını keserek sonuca ulaşmaya çalışacaktır. Ancak bazı durumlarda buna imkân olmayabilir. Örneğin karşısına elinde silahla çıkan ve ateş eden veya namluyu çevirmiş durumda ateşe hazır durumda olan kişiye karşı beklenilmesi düşünülemez ve özel güvenlik personelinin gizleneceği bir yer de yoksa olayda nefsi müdafaa ve taarruz hali mevcuttur ve silah kullanılacaktır.

2-Özel güvenlik personeli silah kullanırken "MÜMKÜN OLDUĞU KADAR" suçlunun öldürülmesinden ziyade yaralı olarak yakalanmasına dikkat edecektir. Silah kullanmaktan amaç, adam öldürmek olmayıp temel esas görevin yerine getirilmesidir. Bu nedenle de mümkün olduğunca kişinin yaralayıcı yerlerine ateş edilmelidir (Ayak kısmı, vücudun sağ tarafı ya da koşarken zorunlu olmadıkça ateş edilmemesi gibi).

3-Güvenlik personeline karşı silah kullanılması veya yeltenilmesi halinde doğrudan ve duraksamadan silah kullanılmalıdır.

4-Toplu olarak karşı koyulan olaylarda özel güvenlik personelinin kanunlardaki silah kullanma yetkileri saklı kalmak üzere, toplu kuvvetin başındaki amirin emri olmadıkça kendiliğinden silah kullanmamaya özen gösterilmelidir.

5-Kalabalık yerlerde silah kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Özel güvenlik personelinin toplu halde bulunan insanlar arasında silah kullanması, orada olan ve suçsuz olan kişiler içinde tehlike doğuracağı unutulmamalıdır. Bu nedenle topluluk içinde silah kullanılmaması prensip olarak kabul edilmemelidir.¹⁶¹

Sonuç itibarıyla silah kullanabilme yetkisi ancak PVSK. 16. Maddedeki belirtilen durumlarda, silah kullanmaktan başka bir çare kalmadığı hallerde geçerlidir. Böyle bir halde mümkün olduğu kadar suçlu veya sanığın yaralı olarak yakalanmasına dikkat edilmelidir.

4.4.5. Kimlik Sorma ve Kimlik Tespit Etme Yetkisi

Kimlik kişiliğe taalluk eden unsurların durum ve şanların tümünü gösteren, yani şahısları ayıran niteliklerdir. Bu çerçevede "Kimlik Sorma Yetkisi" ile "Kimlik Tespit Etmesi"

¹⁶⁰ Domaç, a.g.k., s. 45 – 50

¹⁶¹ Yaşar, a.g.k., s. 315

ayrı ayrı şeylerdir. Zira kimlik tespitinde daha sonraki korumalar için ilgili kişinin kayıtlara alınması söz konusu olduğu halde kimlik sormada kayıtlara alınması söz konusu değildir.

Özel güvenlik personeli 1774 Sayılı Kimlik Bildirme Kanununa dayanarak önleme amacıyla kimlik sorar ve tespit eder. Görev alanından mevcut bir tehlikenin uzaklaştırılması veya işlenmiş bir suçun aydınlatılması amacıyla yönelik olarak, özel güvenlik personeli kimlik sorabilir ve tespit yapabilir. Kimliğini ibraz edemeyen kişiyi kuruluş sahasına sokmayarak, en yakın genel zabıtaya bildirerek şahsın genel zabıta gelene kadar gözetiminde tutmalı ve teslim etmelidir.¹⁶²

4.5.Özel Güvenliğin Sorunları ve Geleceği

4.5.1. Özel Güvenliğin Sorunları

4.5.1.1. Genel Olarak

Güvenlik hizmetlerine olan ihtiyaç insanların daha ileri teknoloji ve modernizeye sahip olmalarıyla azalmamakta aksine artış göstermektedir. Bu ihtiyaçla beraber hizmet veren özel güvenliklerde bir takım çözümleri olan fakat sıkıntı veren sorunları beraberinde getirmektedirler. Genel çerçevede özel güvenliklerin sorunlarını incelediğimizde şunlar ortaya çıkmaktadır.¹⁶³

1- Her ne kadar verilen hizmet güvenlik hizmeti de olsa ve bu hizmetin aksaması sonucunda can veya mala direk zarar gelmesi gibi bir sonuç oluştursa da özel güvenlik hizmetleri sonuç olarak kar amacıyla kurulmuş şirketlerden oluştukları için ya da kurum güvenliğini sağlamak amaçlı oldukları için genel olarak az parayla çok kar ya da hizmet elde etmek amacıyla oldukları için genellikle az masrafla düşük kalite de hizmet verme arayışı içerisinde olduklarıdır. Bunun içerisinde rekabet ortamı da girince elde edilen verim oldukça düşmektedir.

2- Özel güvenlik hizmetleri genellikle bir şekilde güvenlik hizmetlerinden ayrılan ya da emekli olan personel tarafından (Sadece Türkiye'de değil birçok ülkede bu durum böyledir) yerine getirilmektedir. Dolayısıyla hizmet hedefinden daha çok kar amaçlı görev yapan bu

¹⁶² Köprülü, a.g.e., s. 88

¹⁶³ Köprülü, a.g.e., s. 120

kişiler özel güvenliğin ilerlemesini yavaşlatmakta ayrıca bu personelin yeterli eğitim almaması ve geçmişinin temiz olmaması durumunda sektöre olan güven zedelenmektedir.

3- Özel güvenlik personeli düşük ücret politikaları sebebiyle genellikle belli bir vasfi olmayan, sadece yeterli yaş sınırını doldurmuş ve fiziki yeterliliğe sahip personel tarafından yerine getirilmektedir. Zaten standart olarak fazla bir eğitim ve yeterlilik istemeyen özel güvenlik sektörü daha çok polisler tarafından ikinci bir iş ya da emeklilik sonrası ek gelir elde etme yolu olarak görülmektedir. Bu çerçevede ABD'de yapılan bir araştırmada boş zamanlarında özel güvenlik işinde çalışan polislerin yeterli performans gösteremediklerini ortaya koymaktadır.

4- Bazı özel güvenlik personelinin cazip fiyatlarla hukuki düzenlemelerin dışına çıkarak mafyalaşma tarzında görev yaptıkları görülmüş hatta yakın bir zamanda Rusya'da eski KGB'li bir özel güvenlik şirketi yöneticisi ve şoförü alacak-verecek yüzünden banka sahibini darp ettikten sonra kayıplara karışmış ancak daha sonra tutuklanmıştır.¹⁶⁴ ABD'de bile bir takım grupların özel güvenlik hizmeti verir gibi yapılanmaya gittikleri ve halk tarafından dahi suç korkusundan arandığı ve güvenlik için kullanıldığı görülmüştür.¹⁶⁵

5- Özel güvenlik personeli ile polis arasındaki ilişki görev ortaklığından dolayı bir samimiyet oluşturmuşsa da çoğu kez yasal boşlukların getirdiği görev paylaşımı ve yetki hiyerarşisinden kaynaklanan problemler çıkmaktadır.

6- Korunan şirket veya yerdeki yöneticiler özel güvenlik şirketinin kurum dışı olmasından dolayı güven duymadıklarından ve para vererek hizmetimizi gören kişi olarak baktıklarından çoğu kez güvenlik yöneticisine istenilen yetki ve sorumluluğu vermekten kaçınmaktadırlar.

7- Bütün ülkelerde özel güvenlik hizmetlerinin denetiminde problemler çıkmaktadır. Çoğu ülkede özel girişim olduğu için kurulmaları kolaylaştırılmakta ve denetimleri yeterli seviyede yapılmamakta kurum hizmet kalitesini arttırmak amacındaysa ancak kendi çabalarıyla özdenetim ve kalite yükseltilmesine gitmektedir.¹⁶⁶

4.5.1.2. Türkiye'de Özel Güvenliğin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Özel güvenlik sisteminin incelerken yukarıda bazı bölümlerde de ele aldığımız gibi sorunlarıyla ve eksiklikleriyle birlikte ele almamız gereklidir. Çünkü ülkemizde yeni yapılanmaya başlayan Özel güvenlik sektörünün gerek kanuni açıdan gerekse hizmet açısından birçok sorunları bulunmaktadır. Bu çerçevede özel güvenlik hizmetlerinin sorunlarını ele alırken iki

¹⁶⁴ Volkov, a.g.e., s. 494

¹⁶⁵ The Strategic Management Of Police Department.vy.ty. s. 40

¹⁶⁶ Köprülü, a.g.e., s. 122

açından incelemek gereklidir. Özel güvenlik teşkilatları ve özel güvenlik şirketleri açısından birçok sorun ortak sorun ortak özellik gösterse de henüz kanuni yapısı oluşturulmadığı için özel güvenlik şirketlerinin kendisine ait sorunları ayrıca aşağıda incelenecektir. Ancak genel olarak özellikle de özel güvenlik teşkilatlarının sorunlarını ele aldığımızda aşağıdaki sonuçlara ulaşmamız mümkün olabilecektir.

4.5.1.3. Özel Güvenlik Teşkilatlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri

1- Ülkemizde son zamanlarda 120.000 kadar Özel güvenlik teşkilatı personeli 14651 kamu kurum ve kuruluşu ile bankayı koruma altına almış durumdadır.¹⁶⁷ Bu konuda 14.01.2000 tarihinde yapılan bir istatistiğe göre ise 4093 kamu veya özel kurum ve kuruluş ile 7754 banka merkez ve şubesinde 103.669 özel güvenlik teşkilatı personeli çalıştırılmaktadır.¹⁶⁸ Ekonomik kriz ve özellikle özel kurumların mali külfet anlayışı özel güvenlik personelinin artmasını yavaşlatmasına ve aradan 1 – 1,5 yıllık kısa bir süre geçmesine rağmen özel güvenlikler çok hızlı bir şekilde artmışlardır ancak gerek nitelik gerekse sayısal yönden özel güvenlik personelinin sayısı Batı ve ABD ile karşılaştırıldığında oldukça düşük standartlarda kalmaktadır.

2- 1980 öncesi yaşanan terör olaylarının artması üzerine 1981 yılında ihtiyaç üzerine 2495 sayılı kanun çıkarılmıştır. Nitekim bu kanunu değiştiren 02.07.1992 tarih ve 3832 Sayılı Kanun ile de bu açıkça aşağıdaki gibi ifade edilmiştir. “Kamu veya özel kurum ve kuruluşlarının güvenliğinin sağlanması da asayiş polisinin görevi kapsamındadır. Ancak sayısal verilere göre asayiş polisinin her kamu veya özel kurum kuruluşunda birebir görev alması imkânsızdır”. şeklinde belirtilerek 24.07.1981 tarihinde özellikle bankalar amaç edinilerek özel güvenlik teşkilatları kurulmuştur. Ancak zaman içerisinde bankalar tarafından dahi bu personel gereksiz görülmeye başlanılarak asli görevleri dışında başka hizmetlerde çalıştırılmaya başlandıkları ve gerekli hassasiyetin gösterilmediği tespit edilmiştir.¹⁶⁹ Ancak son yıllarda artan ve gazetelerde sıkça görmeye başladığımız banka soygunlarından sonra, önceleri gişenin arkasında memur gibi çalışan özel güvenlik teşkilatı personeli artık bankanın güvenliğini sağlayabileceği en hassas noktada beklemeye başlamıştır.¹⁷⁰

3- İçişleri Bakanlığı artan terör olaylarıyla mücadele edebilmek ve genel kolluktan daha fazla faydalanabilmek için özel güvenlik teşkilatları kurduklarını istemesine rağmen birçok kuruluş 2495 Sayılı Kanun kapsamından çıkarak koruma ve güvenliklerini ya sadece özel

¹⁶⁷ Koruma Daire Başkanlığı Özel Güvenlik Şubesi Başkomiser Selim Özer ile Mülakat 16 Ağustos 2005

¹⁶⁸ Şafak, A., "Türkiye'de Öze! Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu" .Polis Bilimleri Dergisi, Ankara, Cilt:2, Sayı:7, s. 3

¹⁶⁹ 04.10.1996 tarih 2174 – 203 Sayılı Genelgelerin Tek Metin Haline Getirilmesi Hakkındaki Genelge

¹⁷⁰ Köprülü, a.g.e., s. 123

güvenlik önlemleri almak suretiyle sağlamak ya da koruma ve güvenlik hizmetlerini tamamen güvenlik güçlerine yaptırmak istemektedirler ve bunun içinde valiliklere başvurup il koordinasyon kurulu kararı aldirarak Özel güvenlik teşkilatı için gerekli personel alımının gerçekleştiremediklerini gerekçe göstererek mali bir külfetin altına girmekten çekinmektedirler. Burada en önemli etken bu konudaki ceza yetersizliğidir. Mevcut 2495 Sayılı Kanun'un 24. Maddesine göre özel güvenlik önlemleri konusundaki tebligata uymayan kuruluş ve yetkilileri 30.000 liradan 100.000 liraya ağır para cezası ile cezalandırılırken yeni hazırlanan ve Haziran 2002 tarihi itibariyle TBMM'de 50. sırada bulunan kanun tasarısıyla bu para cezaları yükseltilmiş ve 500 milyon TL ile 1,5 milyar TL arasında değişen miktarlar arasında cezalar getirilmiştir. Elbette ki bu para cezalarının arttırılması bu konudaki hassasiyetin artmasına ve itina gösterilmesini sağlayacağından yerinde yapılan gerekli değişikliklerdir.

4- Özel güvenlik teşkilatı personelinde 64.821 tabanca ve 8936 adet uzun menzilli silah bulunmaktadır. Dolayısıyla özel güvenlik personelinin çok iyi bir eğitimden geçirilmesi gerekmektedir. Eskiden yılda bir veya iki gün atış eğitimi yapılırken son zamanlarda bir gün atış olmak üzere toplam 5 gün (30 saat) eğitim Özel Güvenlik Şube Müdürlüklerince verilmektedir. Ancak yine de Batı'da bunun en az 70 saatin üzerinde olduğu göz önüne alınırsa ve sadece bir günlük atış eğitimiyle silah kullanılmasının mümkün olmadığı ortadadır. Zaten 1998 – 2001 yılları arasında İstanbul Etiler Polis Eğitim Merkezi'nde yapılan ve 20.000 kadar özel güvenlik personelinin eğitildiği kursa kadar bu eğitim programları kısıtlı zamanda ve kısıtlı imkânlarla yapıldığından yetersiz kalmış ve istenilen verim alınmamıştır. Çünkü özel güvenlik personeli hafta içi kendi kurumlarında olduklarından ancak hafta sonu eğitime alınmaktadırlar bu ise izin zamanından olduğu için verimliliği etkilemektedir.¹⁷¹ Özel Güvenlik Personelinin yakalama ve arama eğitimleri ortak bir temele dayansa da kuruluşun faaliyet türüne göre farklılık taşır. Banka, demiryolu, şehir hatları vapuru, nükleer tesis: işlenebilecek suçlar, failerin yakalanması, nelerin nasıl aranabileceği bakımından değişik özelliklere sahiptir. Bu yüzden eğitim programları sektörlere göre de değişmelidir.¹⁷²

5- Özel güvenlik teşkilatı personeli görev alanı yasa ile tanınan sınırlar çerçevesinde olmasına rağmen bu personelin kuruluşa görev yapan herhangi bir kişinin örneğin şirketin yönetim kurulu başkanının güvenliğini sağlayabildikleri tespit edilmiştir. Bu çerçevede Özel detektiflik kanununun yürürlüğe girmesi yararlı olacaktır. Çünkü kanunda “Gerçek ve tüzel kişiler

¹⁷¹ Başkomiser Selim Özdemir ile 04.10.1996 Tarihli Mülakat, Ankara

¹⁷² Gülcü, M., Dana Kaliteli Polis Eğitimi İçin Emniyet Genel Müdürlüğüne Verilen 14.02.2001 Tarihli Rapor: “Emniyet Müdürü APK Uzmanlarının Gözüyle Emniyet Teşkilatının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Ankara, APK Daire Bşk. Yay., 2001, s. 75 - 76

adına talep edilen konu ile sınırlı olarak mevcut kanunlar çerçevesinde her türlü bilgileri toplayıp değerlendiren, araştırma ve inceleme yapan, gerçek ve tüzel kişilere karşı her türlü tecavüzleri engelleyen ve defeden kuruluş, bina, mal ve eşyanın korunmasını sağlayan... ve bu kanunla verilen sınırlı yetkileri kullanan görevlidir.” denilerek özel dedektiflere bu koruma görevini vererek bu soruna farklı bir çözüm yolu getirilmektedir.¹⁷³

6- Özel güvenlik teşkilatlarının 2495 Sayılı Kanun kapsamında her türlü eğitim, denetim, personel vb. gereksinimleri genel kolluk tarafından tespit ve denetim altındadır. 2495 Sayılı Kanun kapsamında özel güvenlik teşkilatları tamamen genel kolluğa bağımlı olduğundan ve özel güvenlik şirketlerinin de yasada dayanağı olmadığı için özel güvenlik hizmetleri adına fazla bir gelişme sağlanamamaktadır. Bu konuda zaten polis ve jandarma tarafından yeterli eğitim ve denetim imkânsızlıklar yüzünden yeteri kadar yapılamamaktadır. Her ne kadar Asayiş Daire Başkanlığınca ortak denetim amaçlı olarak taşraya denetim formları gönderilse de bu konudaki çözüm ancak İçişleri Bakanlığınca kurulacak ve özel güvenlikler konusunda uzman olan bir kadroca sağlanabilecektir.

7- Kanunun kapsamında da belirtildiği gibi özel güvenlik personeli olabilmek için ortaokul mezunu olmak yeterlidir. Ancak güvenlik hizmeti veren insanların bunu etkin olarak yapabilmeleri için belli bir eğitim seviyelerinin olması gereklidir. Dolayısıyla yeni kanun tasarısıyla en az lise mezunu olması ve özel güvenlik eğitiminden geçmiş olması şartları getirilerek daha nitelikli personel alınması yoluna gidilmelidir.

8- Yasalarımız incelendiğinde üst aramasının koşullarını düzenleyen iki yasanın var olduğu görülmektedir. Bunlardan birisi CMK’ dır. CMK’nın 116, 117, 118 ve 119’uncu maddelerine baktığımızda üst aramasının yapılabilmesi için yasanın emrettiği koşulların oluşması yanında hâkimin kararına gerek olduğunu görmekteyiz. Yasa acil ve ağırlaştırılmış hallerde bu kararın savcılar ve savcılara yardımcı olan kolluk kuvvetleri tarafından da yapılabileceğini hükme bağlamıştır. Diğer yasanın ise PYSK’ dır. Bu kanunun 9. maddesi ise mülki idare amirine somut olayı ve gereksinimini belirtmek ve her olay için ayrı ayrı olmak koşulu ile genel arama emri verebileceğini hükme bağlamıştır.

Yasaların bu açık hükümlerine rağmen bazı özel güvenlikçilerce üst aramasının yapılabildiği görülebilmektedir. Ancak yapılan bu eylem yasalara aykırı ve suç oluşturan bir eylem olduğu gibi güvenliğin temeli olan kolluk kuvvetlerine tanınmamış bir yetkinin kullanılmasıdır. Buna rağmen bu tür olaylara oldukça fazla rastlanılmaktadır, hatta aranması özel koşullara bağlanmış kişilerin genel kolluk kuvvetleri tarafından aranmasında buna

¹⁷³ Köprülü, a.g.e., s. 125

uyulurken, özel güvenlik teşkilatı tarafından böyle bir zorunluluk yokmuşçasına davranılmaktadır. Özel güvenlikçilere ve özellikle yöneticilerine CMK ve Ceza Hukuku konusunda ders ve seminerlerle bilgilendirme yapılmalıdır.¹⁷⁴

Ancak özel güvenlikler nasıl güvenliği sağlayacaklardır sorusu ise ayrı bir sorundur. Burada kesinlikle yasalar çiğnenmeden en iyi uygulamasını Atatürk Havalimanında gördüğümüz şekilde elektronik cihazlardan en azami derecede faydalanarak sakıncalı bir şey taşıyanların tespit ve bunların kendilerinin sakıncalı eşyaları tesliminin sağlanması yoluna gidilecektir.

9- Özel güvenlik personeli tarafından üzerinde sakıncalı eşya bulunan birinin eşyalarının alınması ayrı bir sakınca teşkil etmektedir. Özel güvenlik personeli mesela bir bidon benzinle kuruluşa girmek isteyen şahsa izin mi verecektir? Burada müsadere mi. zapt etme mi yoksa geçici olarak el koyma mı yapacaktır? Burada yapılması en doğru olan yol genel kollukça da yapıldığı gibi sakıncalı eşyalar geçici olarak el konulacaktır.¹⁷⁵ Ancak taşıma ruhsatı bulunan silahınızla özel güvenlik teşkilatı tarafından korunan bir kuruluşa girmek istediğinizde silahınızın teslimi istendiğinde silahınızı teslim almak isteyen kişinin silah taşımaya yetkisi yoksa silahın bu kişiye teslimi alan içinde veren içinde suç oluşturacaktır. Dolayısıyla özel güvenlik personeli burada ne yapacaktır gibi sorunların yasal düzenlemelerle açıklığa kavuşturulması gerekir.

10- Özel güvenlik teşkilatı personeli silah taşıma ve kullanma yetkisine sahiptir. Ancak yasa onlara bu yetkiyi görev alanları içerisinde ve 2559 Sayılı PVSK'nın 16. Maddesine göre bu yetkiyi vermektedir. Ancak 2495 Sayılı Kanun'un 12. maddesine muhalif olarak özel güvenlik personelinin silah taşıdığı toplum içerisinde oldukça fazla gözlemlenmektedir. Hatta son zamanlardaki banka soygunlarında olduğu gibi yeterli eğitim alamamış bazı özel güvenlik personeli tarafından yetkisi dışında silah kullanmaya kadar varan ve ölümlerle sonuçlanan yetki aşımalarına rastlamaktayız. Bunun yanında yasaya uygun şekilde kurulmuş bulunan bir özel güvenlik teşkilatının izin dışı silah ya da silah sayılan şeyleri taşıması suç oluşturmaktadır.

11- Bazı fabrika türü korunması gereken yerlerin özel güvenlik personelinin grev, sendika kurma hakkı vb. hakları bulunmadığı için fabrikasına alacağı işçilerin mesela 300 kişinin 100'ü özel güvenlik personeli olarak almakta dolayısıyla bu kişiler grev yapamayınca

¹⁷⁴ Dedeoğaç, E., "Özel Güvenlik Teşkilatı ve Düşündürdükleri", Türk Hukuk Dünyası, Ankara, Sayı 1, s.182

¹⁷⁵ EGM Koruma Daire Başkanlığı Özel Güvenlik Şube Müdürü Ahmet KARAGÖZ ile Mülakat Haziran 2002, Ankara

geriye kalan diğer işçilerde grev yapamamaktadırlar.¹⁷⁶ Dolayısıyla il koordinasyon kurulu korunması gereken yerlerin personel ihtiyacını tespitinde hassas davranması gerekmektedir.¹⁷⁷

12- Özel güvenlik teşkilatlarının eğitim, denetim, personel vb. her türlü alanında birçok kanuni düzenleme ihtiyacı bulunmaktadır. Fakat bu düzenlemeler kanun ve yönetmeliklerle değil, geçici olarak genelgeler yoluyla giderilmeye çalışılmaktadır. Bunun için en kısa zamanda TBMM'de olan yasa tasarısının yürürlüğe girmesi gerekmektedir. Böylece özel güvenlikçilerin de belli bir okulunun olması sağlanacaktır. Her ne kadar banka gibi kuruluşların bunu kendi hizmet içi eğilimleriyle telafi ettikleri söylene de bunun ne kadar yeterli olacağı tartışmaya açıktır.¹⁷⁸

13- İl koordinasyon kurulunda görevli personel bu görevden dolayı ek ücret alamamaktadırlar. Bundan dolayı bu görev fazladan iş yükü getiren bir görev olarak ortaya çıkmaktadır. Komisyondaki kişilerin ek görevlerinden dolayı ek ücret almaları verimliliği arttıracaktır.¹⁷⁹

14- Gelişmekte olan bir ülke olduğumuz için güvenlik teknolojileri üretmede ve bilgisinde mevcut olan eksiklikler bu hizmette de kendisini hissettirmiş dolayısıyla bu eksiklikler bu konuda en etkin olan İngiliz ve İsrail firmalarınca giderilmeye çalışılmıştır.¹⁸⁰

15- Özel güvenlik teşkilatlarından kapatılanların yasa çerçevesinde silahlarını EGM ya da MKE'ye teslim etmeleri istenilmektedir. Ancak kendi imkânlarıyla bu silahları alan kuruluşların zaten birtakım imkânsızlıklar üzerine kapanmasıyla beraber silahlarında teslim etmeleri kurumları zor durumda bırakmaktadır. Bundan dolayı kapatılan özel güvenlikçilerin silahlarının fiyatı değerlendirilince MKE'ye satılması ya da özel şahıslara hibe etme yolunun açılması gereklidir.¹⁸¹

16- Özel güvenlik teşkilatı personeli sonuç olarak özeline yanında kamu kurum ve kuruluşlarının da güvenliğini sağladıklarından devletin ekonomik yetersizlikleri ve bütçe ayrılmamasından dolayı bu yapılanmasının tamamlanamadığı olmaktadır.¹⁸²

17- Son olarak taslak halinde TBMM'de bulunan yasa daha çok özel güvenlik şirketlerinin yasallaşması için çıkartılan bir kanun görünümündedir çünkü bunun dışındaki özel güvenliğin sorunlarına pek değinilmemiştir. Özel güvenlik teşkilatları memur ve işçi olarak personel çalıştırmaktadır. Ancak özel sektör işçi olarak çalıştırarak kendi kriterlerini kendisi

¹⁷⁶ Şafak, A., Türkiye'de Özel Güvenlik Şirketi Kurma, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 7-8 2000, s. 8

¹⁷⁷ Köprülü, a.g.e., s. 127

¹⁷⁸ Finansbank Güvenlik Müdürü Em. Alb. Cafer Çalışkan ile Mülakat, 15 Haziran 2002, İstanbul

¹⁷⁹ Köprülü, a.g.e., s. 127

¹⁸⁰ Pelit, K., Özel Güvenlik Teşkilatları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 1998, s. 84

¹⁸¹ Köprülü, a.g.e., s. 128

¹⁸² Arda, T., 21.Yüzyılda Türkiye'de Özel Güvenlik, Polis Dergisi, Yıl.5, Sayı.19, s.7

koymakta, kamu da ise memur olarak çalışan personel Genel İdari Hizmetli sınıfında çalıştırılarak normal masa başı personeli gibi değerlendirilmekte hiçbir görev riski ya da silah tazminatı verilmemektedir, bunun için bu personelin mağduriyetinin önlenmesi amacıyla kanun taslağının tekrar gözden geçirilmesinde fayda olacaktır.¹⁸³

18- Özel kurumlarda işçi olarak çalışan özel güvenlikçiler olmasa bile 657'ye tabi memur olarak çalışanların her hangi bir görevleriyle ilgili olarak karıştıkları olayda her türlü avukat veya adli desteğin sağlanması gereklidir. Özel sektörde en son Finansbank Kozyatağı (Mart – 2001) şubesinde bankayı soymaya çalışanların özel güvenlik görevlisince vurulmasından sonra Özel güvenlik personeli banka tarafından her türlü hukuki yardımını almıştır. Bunun sadece özelle sınırlı kalmayıp devlet sektöründe de bu yardımın sağlanabilmesi gereklidir.¹⁸⁴

4.5.1.4. Özel Güvenlik Şirketlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri

1- Özel güvenlik şirketlerini değerlendirdiğimizde her ne kadar 2495'e dâhil olmasalar da en azından İstanbul'da 800 – 900 kadar şirket olduğu düşünülürse özel güvenlik şirketlerinin artık kaçınılmaz olarak hayatımızın içine girdiği ortadadır. Nitekim anan terör ve asayiş olaylarıyla beraber bu doğrultuda yayımlanan genelgelerle de özel güvenlik şirketlerine belli kolaylıklar tanınmaktadır. Ancak kanuni yapısı tam olmayan bu kuruluşların 2495'te anılan yetkilere sahip olmadıklarından etkin olarak görev yapabildiklerinden söz etmek henüz mümkün değildir sadece gözlemci sıfatıyla görev yapabilmektedirler.¹⁸⁵

2- Özel güvenlik şirketi personelinin silah ve teçhizat taşıma yetkisi olmadığından etkin olarak görev yapamadıklarından sorunlar yaşamaktadırlar. Bunun yanında yetki olarak ta yakalama, kimlik sorma, arama gibi yetkileri yoktur. Hatta bu yüzden kolluk kuvvetleriyle kimi zaman arama ya da kimlik sorma gibi kanuni olmayan yetkiler kullandıklarından ve bunu da kolluk kuvvetleri de bildiği için sıkıntılar yaşanabilmektedir.¹⁸⁶ Burada elbette şirket personeli sahip olmadığı yetkileri kullanmayacaktır ama bunun yanında artan terör ve asayiş olayları düşünülürse önleyici bir tedbir görevini yerine getirdikleri için yardımcı olunması kamu menfaati açısından yerinde olacaktır.

¹⁸³ Yıldız Teknik Üniversitesi Özel Güvenlik Müdürü Emekli Emn. Müd. Şakir ERTEN ile Mülakat, 14 Mayıs 2002, İstanbul

¹⁸⁴ Başkomiser Selim Özdemir ile Aynı Tarihli Mülakat

¹⁸⁵ Köprülü, a.g.e., s. 129

¹⁸⁶ Akmerkez Adres Güvenlik Şirketi Müd. Yrd. Bekir DİNÇ ile Mülakat, Haziran 2002, İstanbul, s. 5

3- Özel güvenlik şirketi personeli çok ucuz maaşlarla görev yapmaktadır bundan dolayı yeni kanun tasarısında bu personelin maaşının asgari ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanarak bir standart oluşturulmaya çalışılmıştır.¹⁸⁷

4- Bu görevin yerine getirilmesi açısından özel güvenlik bölgesinde yetkilerinin kullanımında özel güvenlik dikkatli olmalıdır. Örneğin. ABD'de yaşlı bir vatandaş her gün belli bir yere spor yapmak için gelmektedir ve oradaki özel güvenlikte her gün o şahsa kimliğini sormaktadır bunun üzerine vatandaş kendisine kasıtlı olarak terslik amacıyla kimliğinin sorulduğu iddiasıyla mahkemeye başvurmuş ve mahkemece haklı bulunmuştur. Bu noktada özel güvenlik yasal yetkisini çok iyi tespit etmeli ve sınırlarını aşmamalıdır. Çünkü bu tür yaklaşımlar genel kolluğun görev alanına müdahale olarak ta anlaşılabilir.

5- Bir takım yerlerde özel güvenlik teşkilatı kurulurken belli özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alınabilmektedir. Ancak özellikle havaalanı ve liman gibi yerlerde ister şirketten hizmet satın alarak özel güvenlik teşkilatı kurulmuş olarak isterse ileride yasallaşırsa öze, güvenlik şirketleri açısından çok hassas davranılmalıdır. Örneğin Atatürk Havalimanı yer hizmetlerinin özelleştirilmesi ihalesinde kamuoyunda karanlık ve kumar işleriyle tanınan bir iş adamı talip olmuş, gerekli şahsi ve ticari özellikleri taşımadığı gerekçesiyle ihale kendisine verilmemiştir.¹⁸⁸ Karanlık geçmişi olan bu şahsın havalimanını kendi şahsi menfaatleri çerçevesinde kullanabileceği ihtimali büyüktür. Her ne kadar yeni kanun tasarısında şirket yönetim kurulunun en az yansının emniyet, asker ya da MİT kökenli olması öngörülmüşse de şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin temiz bir geçmişlerinin olmasına dikkat edilmelidir.¹⁸⁹

6- Yeni kanun tasarısında şirketlerin yarısının kamu sektörü kaynaklı olmalarından dolayı zaten emekli olan ve gelecek için fazla bir beklentisi olmayan kişiler özel güvenlik sektörünün gelişmesine pek katkıları olamayacaktır. Muhakkak mevcut tecrübeleri çok önemlidir ama özel güvenlik devamlı gelişen bir sektördür ve serbest piyasa şartlarında devamlı atılım gereklidir. Bundan dolayı özel güvenlik şirketlerinde özel güvenliğin kendi içerisinde yetişmiş ve kendini devamlı geliştiren kişilerin çoğunluğu oluşturması daha iyi olacaktır.¹⁹⁰

7- Kaliteli hizmet veren özel güvenlik şirketleri yasanın en kısa zamanda çıkmasını istemektedirler. Çünkü çevresine kalitesiz ve sokaktan gelme adam bulan birçok kişi özel güvenlik şirketi kurarak kalitesiz ama ucuz güvenlik hizmeti verebilmektedirler. Dolayısıyla

¹⁸⁷ Köprülü, a.g.e., s. 129

¹⁸⁸ Pelit, a.g.e., s. 86

¹⁸⁹ Yapıkredi Güvenlik Müd. Emk. Binbaşı Hakan ACAR ile Mülakat, 15 Haziran 2002, İstanbul, s. 6

¹⁹⁰ Köprülü, a.g.e., s. 131

bu kaliteli hizmet veren şirketlerin direncini kırabilmektedir. Yeni yasayla her türlü maaş ve diğer ödemeler bir standarda bağlanacağından şirketlerin ucuz işgücü ile sektörü zora sokmaları mümkün olamayacaktır.¹⁹¹

8- Özel güvenlik teşkilatları özel kolluk statüsünde ve görev alanları içinde genel kolluğun yetkilerine sahiptirler ancak özel güvenlik şirketlerinin yasallaşmasıyla bu güvenlik şirketlerinin konumu ne olacaktır. Bunlar da özel güvenlik teşkilatları gibi silah kullanma yetkisine sahip olacaklar mıdır? Eğer aynı yetkilere sahip olurlarsa bir takım mafya ve çete türü yapılanmaların önüne nasıl geçilecektir. Çünkü özel şahıs ve sektöre hizmet verecek olan bu şirketlerin denetimi zorlaşacak dolayısıyla bir takım suçların artması sonucunu verebilecektir.

Bundan dolayı özellikle taslak kanunda özel güvenlik şirketleri özel güvenlik teşkilatlarından ayırtılarak ayrı bir yetkilendirme ve denetime tabii tutulmalıdırlar.¹⁹²

4.5.1.5. Özel Güvenliğin Denetimi Sorunu ve Türkiye'deki Uygulaması

Özel güvenlik sistemlerinin denetimi konusunda gelişmiş ülkelerde tartışmalar sürdürülmekte ve bu konuda çeşitli görüşler ortaya atılmaktadır. Bu görüşleri genel olarak üç çerçevede toplamamız mümkündür.

Birinci olarak, otokontrol sistemi dediğimiz özel güvenlik şirketlerinin kendi aralarına kuracakları komisyonlarla denetim ve kontrolün sağlanmasıdır. Buna kendini düzenleme ve kontrol etmede diyebiliriz.

İkinci olarak, özel güvenlik şirketleri parlamento tarafından finansmanı sağlanan, kar amacı gütmeyen bir "Gözlem ve Tescil Komitesi" aracılığıyla düzenlenmeli ve kontrol edilmelidir.

Üçüncü görüşe göre ise, özel güvenlik konusu ile ilgili hukuki düzenlemeler ayrıntılı bir şekilde ele alınmalı, izin ve kontrol işlemleri İçişleri Bakanlığınca ya da bazı ülkelerde (Hollanda) olduğu gibi Adalet Bakanlığınca yerine getirilmelidir.

Genel olarak bu görüşleri değerlendirdiğimizde şirketlerin parlamento tarafından oluşturulan bir kurulca denetlenmesini esas alan denetim yöntemi bu görüşün ortaya çıktığı İngiltere'de bile taraftar bulamamıştır.

Şirketlerin kendi aralarında oluşturacakları bir komisyon tarafından denetlenmesi fikri ise mevcut yasal boşluklar hatta İngiltere'de bu konuda yasal bir düzenlemenin bile olmadığı düşünülürse, pek taraftar bulmamıştır. Çünkü genel olarak şirketler kar amaçlı

¹⁹¹ Bekir DİNÇ ile Aynı Tarihli Mülakat

¹⁹² Ahmet KARAGÖZ ile Aynı Tarihli Mülakat

oldukları için kamu güvenlik görevlileri gibi belli bir etik anlayışı ile görev yapmadıklarından bu denetleme sistemi de pek taraftar bulmamaktadır.

Bu konudaki en ideal sistem olarak özel güvenlik şirketleri ile ilgili hukuki düzenlemelerin ayrıntılı olarak ele alındığı ülkelerde görülmüştür. Bu konuda kontrolünü de hükümetçe yapan Belçika, Hollanda ve Yeni Zelanda gibi ülkeler büyük gelişmeler kaydetmişlerdir.¹⁹³

Ülkemiz açısından özel güvenlik hizmetlerinin denetlenmesini ele alırken Özel güvenlik birimleri (teşkilatları) ve özel güvenlik şirketleri olarak iki açıdan ele almak gerekir. İkinci bölümde de ele alındığı gibi, 2495 Sayılı Yasa'ya göre İçişleri Bakanı adına Valiler, İl Emniyet Müdürlükleri ve İl Jandarma Komutanlıkları kendi bölgeleri içerisine giren özel güvenlik teşkilatlarını çalışma, işleyiş ve eğitim durumlarını denetleyebilmektedirler (Ek 8). Bu denetim sonucunda ilgili kuruluşa ve personel de görülen aksaklıkların tamamlanması istenebilir ve kuruluş yetkililerinden hatalı personel hakkında işlem yapması istenebilir.

Özel güvenlik şirketleri ise Anonim Şirket ve Limitet Şirket olarak kurulduklardan ve 2495 Sayılı Kanun'da özel güvenlik şirketlerinin yasal bir statüsü bulunmamakla beraber temizlik ya da benzeri hizmetler sunan şirketler olarak kuruldukları için hizmet, eğitim, nitelik ya da personel açısından herhangi bir denetimin yapılması mümkün görülmemektedir ancak ticari esaslara uymaları yeterli olabilmektedir.

Sonuç olarak ülkemizde kanuni yapısı oluşturulmadığı için özel güvenlik şirketleri henüz denetlenememekte, özel güvenlik teşkilatları ise etkin olarak denetlenmemektedir. Farklı uygulamaların kalkması denetimin tek elden yapılması ile mümkün olabilecektir bunun yanında denetlemede denetleme mekanizmasının cezai müeyyideleri işletebilme yetkisinin ve etkinliğinin olması da çok önemli bir faktördür.

4.5.1.6. Özel Güvenliğin Geleceği

Dünyanın ve ülkemizin nüfusunun hızla artmaya başlamış olması, yerleşim alanlarının hızla ve düzensiz bir şekilde çoğalması, büyük oranlarda ki işsizlik oluşması, aile ve ahlak yapılarının bozulmasıyla birlikte ticaret ve alışveriş merkezlerinin, çok katlı plaza ve turizm merkezlerinin artması da beraberinde bir takım sorunların çıkması sonucunu vermiştir.¹⁹⁴

Bu her alandaki gelişmeyle birlikte güvenlik alanında da beklenmedik gelişmeler olmakla, can ve mal güvenliğini tehdit edici girişimlere müdahale artık bir gecikme, telafisi çok zor ağır zararlara neden olmaktadır. O nedenle ki, kalkınmış birçok ülkede, kişi ve kurumların güvenlikleri ve yakın güvenlik için merkezi hükümetler özel güvenlik kuruluşları

¹⁹³ Yılmaz, a.g.k., s. 75

¹⁹⁴ Köprülü, a.g.e., s. 133

kurmaya ya da bu amaçlarda faaliyet gösteren özel güvenlik şirketlerinden hizmet alımlarına izin vermeye başlamışlardır.¹⁹⁵

Avrupa ülkelerinde özellikle Fransa'da yerel polis olarak nitelendirilen Belediye Kolluğu ile merkezi hükümetin polisi kavramı ve kurumların işlevleri etrafında çok mücadeleler olmuştur. Merkezîyetçi yaklaşım yerel ve özel kolluğu yetki tanımak istemezken, tarihi süreçte olayların gelişmesi doğrultusunda özel kolluğun alanı da bir hayli genişletilmiştir. Yerel polis ya da Belediye Kolluğu olarak adlandırılan polise bir asırdan fazladır silah verilmektedir. Çoğu alanda suç öncesi kolluk görevi ifa etmektedirler. Bunun yanında birçok batı ülkesinde de özel güvenlik hizmetleri bu alanda hizmet sunan firmalarca sağlanılmaktadır. Bu uygulamayla nerede ise suç öncesi kolluk hizmetleri tümüyle bu özel polise verilmiştir.¹⁹⁶

Ülkemiz açısından değerlendirildiğinde emniyet hizmetlerinde 171585 kişi görev yapmakta olduğu ve polis bölgesi esas olarak alındığında 304114 asayiş olayının meydana geldiği göz önüne alınırsa 100.000 kişiye 748 adet gibi yüksek asayiş suç oranı düşmektedir. Bu değerlendirmenin sonucunda ise her asayiş polisine İstanbul gibi illerde 12,4 diğer illerde ise 6,1 tane asayiş suçu düşmektedir.¹⁹⁷

İşte tüm bu gelişmeler rahat ve huzur içerisinde yaşamak isteyen insanların başka arayışlara girmelerine neden olmaktadır. Her ne kadar hırsızlık veya diğer bir takım suç çeşitleri çok hızlı değişimler geçirirse de özel güvenlik hizmetleri de karşı tedbirler olarak çok hızlı gelişmektedir. Zaten hiçbir zaman en yüksek teknolojilerde dahi tam bir güvenlik sağlanamamıştır. Ancak özel güvenlik yöneticileri her zaman daha iyi hizmet verme anlayışında olmalıdırlar. Yani güvenlik konusu bir ürünmüş gibi pazarlanmaya başlanmalıdır. Her ne kadar kar amaçlı hareket edilse de güvenlik konusundaki bu yatırım amaçlı hareket etme güvenlik teknolojilerinin bu sektöre girmesini kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır.

Firmalar gelen taleplerle birlikte özel güvenlik çalışanlarının da çalışma alanları gittikçe genişlemekte ve özellikle ülkemiz için daha büyük iş sahaları oluşturmaktadır. Önceleri sadece banka amaçlı hizmet veren özel güvenlikler artık Avrupa'da olduğu gibi fabrikalarda, işyerlerinde, havaalanlarında belki yakın bir gelecekte statlarda, siyasi parti ve derneklerin binalarında hatta resmi dairelerin binalarında dahi görülmeye başlanılacaktır.

¹⁹⁵ Şafak, a.g.e., s. 2

¹⁹⁶ Şafak, A., Bıçak, V., Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı, Şafak Yayınları, 2003, İstanbul, s. 490

¹⁹⁷ EGM Asayiş Daire Başkanlığı, 1997 – 1998 Yılları Asayiş Olayları Değerlendirmesi İstatistikleri

Önümüzdeki 10 yıl içerisinde hayatımızın her alanına girecek olan özel güvenlik hizmetleri şu anda dahi sayısal olarak polis ve jandarmadan sonra üçüncü büyük güvenlik hizmetini oluşturmaktadır. Ve son zamanlarda medyada da yer aldığı gibi bu şirketler zamanın şartlarına uygun olarak alarm sistemlerini, kurşungeçirmez camlan, görüntülü kapı telefonlarını, X-Ray cihazlarını, turnike geçiş sistemlerini, kartlı giriş çıkış kontrol sistemlerini, kapanları ve diğer teknolojik ve fiziki güvenlik sistemlerini hayatımıza sokmuşlardır.¹⁹⁸

4.5.1.7. 2495 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ve Süreçleri

12 Eylül olayları ile Türkiye gündemine giren özel güvenlik anlayışı, aradan geçen yıllarla orantılı olarak sürekli bir değişim ve gelişim göstermiştir. Emniyet teşkilatındaki polis sayısını da geride bırakan özel güvenlikçiler, ülkede yaşanan güvenlik sendromlarına çözüm olmada önemli bir katkı sağlamıştır. 12 Eylülün ardından her alanda yeniden düzenlemelere gidildiği gibi özel güvenlik konusunda da 22.07.1981 tarihli ve 2495 sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkında kanun yürürlüğe konmuştur.

Toplumsal gereksinimlerin paralelinde ülkemizde daha önce çıkarılan bu yasa ile kurumlar için özel güvenlik teşkilatı kurulması imkânı sağlanmıştı.

Kamu güvenliğini sağlamak devletlerin asli anayasal yetki ve sorumluluğunda olduğu için, devlet aynı zamanda kendisinin varlık nedeni olan güvenlik hizmetlerini her koşulda en iyi şekilde yerine getirmek durumundadır.

Günümüz dünyasında genel kabul gören liberal siyaset ve liberal ekonomi anlayışı ile birlikte devlet, genel vazifesi ve yükümlülüğünde olan eğitim, sağlık ve adalet gibi kamu hizmetlerinin yanında güvenlik alanını da özelleştirme yoluna gitmiştir. Bunun da en sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için, hukuksal çerçevesinin ve sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Kolluk alanının özel sektöre açılması konusu son yıllarda tartışılırken haklı olarak öğretiler ve uygulamacılar arasında birtakım çekince ve kaygılar dile getirilmiştir.¹⁹⁹ Devlet bu amaç doğrultusunda güvenlik alanındaki sorumluluğunu ve yükünü azaltmayı amaçlamış, ancak bu yükün artmasının önüne geçememiştir. Nitekim özel güvenlik hizmetlerinin sunulmasında gerek yasal dayanaklar yönünden gerekse uygulamada önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu aksaklıkların ve sıkıntıların muhatabı ise yine devlet olmaktadır.

2495 Sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkında kanunla birlikte ekonomik, stratejik ve toplumsal olarak duyarlılık içeren belli

¹⁹⁸ Köprülü, a.g.e., s. 135

¹⁹⁹ Aydın, H., Özel Güvenlik Teşkilatı, Polis Bilimleri Dergisi, Polis Akademisi Başkanlığı, Cilt 4, Sayı 1-4, Ankara, 2002, s. 135

yerlerin güvenliklerinin (bu önleyici güvenlik hizmeti ağırlıklı bir yaklaşım içermekte) sağlanması işi özel güvenlik teşkilatına bırakılmıştır. Bu örgüt bağlı olduğu kuruluşu bu kanun hükümleri dairesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı özel bir kolluk kuvveti olarak tanımlanmıştır. (2495/8.madde)

10.06.2004 yılına kadar yürürlükte bulunan 2495 sayılı yasa, uygulamada karşılaşılan sıkıntıları gidermede ve ihtiyaçlara cevap vermede yetersiz kalmıştır. Örneğin 2495 sayılı yasa kişilerin özel korunması ile ilgili bir düzenleme içermektedir. Yasada sayılanlar dışındaki kurum ve kuruluşların ise özel güvenlik örgütünü kurmalarının zorunlu olması; bu zorunluluğa uymayanların yaptırımla karşılaşmaları vb. gibi konular yüzünden yeni düzenleme yapma gereği doğmuştur. Özel girişim gücünün şirketleşerek Ya da başka yapı görüntüsünde piyasadaki güvenlik talebini karşılamaya çalışması “de facto“ bir durum ve gerçeklik olarak ortaya çıkmıştır.²⁰⁰

Bu taleplerin karşılanması ve sunulan hizmetin çağın gerekleri doğrultusunda gerçekleştirilmesi için birtakım hukuki çabalarla 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun çıkarılmış oldu.

2495 Sayılı Yasa, temelindeki felsefi dayanağı son derece net olarak yansıtamamıştır. Bu durum yargı kararlarında da işin felsefesine aykırı yorumların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Ne kadar çok güvenlikçi çalıştırılırsa, güvenlikçilere ne kadar çok yetki verilirse işlerin de o kadar yoluna gireceği düşüncesi, özel güvenlik felsefesinin temellerinden olan liberal demokrasi bakımından kabul edilemez niteliktedir.²⁰¹

Böyle bir teşebbüs, kamu özgürlüklerini ağır bir baskı altına alır, hatta kullanılmalarını büsbütün etkileyebilir. İşin sonu demokrasinin askıya alındığı baskıcı bir rejime kadar gidebilir. Devlet, “Güvenlik devleti” ne dönüşebilir. Mesleğin bir ilkesi olarak şunu asla unutmayalım ki yüzde yüz güvenlik mümkün değildir, üstelik bu uğurda feda edilecekler bakarsak, gerekli de değildir. Kolluğun yetkilerinin son derece net ve olabildiğince sınırlı olması liberal demokrasinin gereğidir. Yetkilerimizin sınırlı olmasından yakınmak yerine, bu yetkileri sınırları içerisinde etkili olarak kullanmaya çalışmalıyız.²⁰²

Özel güvenlik ihtiyacının dile getirilmesi, yasanın çıkmasından 15 yıl önce olmuştur. Başlangıçta kamuya ait hizmet kolluğu ile kamuya ait olmayan özel güvenlik kavramları ayırt edilmemiş, daha çok da kamu ağırlıklı düşünülmüştür. Bu yıllarda Türkiye'nin sanayileşme ve

²⁰⁰ <http://www.egm.gov.tr/stratejigelistirme/dergi/43/web/makaleler/yrd.doc.dr.müslümakinci> 23.09.2006

²⁰¹ Gülcü, M., Özel Güvenliğin Felsefesi II, Özel Güvenlik Hukuku, 1.baskı, İstanbul, Kasım 2004, s. 34

²⁰² Meriçli, A., İşletmelerin Güvenlik İhtiyaçları Nasıl Belirlenmelidir?, sayı. 12./ 2000, s. 88

kentleşme yolunda kabuğunu çatlatan önemli gelişmeler yaşanmakta ve bunlar özel güvenliğe olan talebi beslemektedir.²⁰³

2495 Sayılı Yasa hazırlanırken özel güvenlik görevlileri işin içine dâhil edilmemiş ve örgütlenmelerine olanak tanınmamıştır. Çünkü yasaya göre özel güvenlik görevlilerinin örgütlenme özgürlüğü yoktur, aksi şekilde davranmak ise suç teşkil etmektedir. On binlerce kişiyi ilgilendiren ve bunları ihlal eden yasa, demokratikleşme açısından olumsuz bir etki yaratmış ve nitekim 5188 Sayılı Yasa ile bu durum giderilmiştir. Yeni yasada kamuoyu desteği alınması itibarıyla hem özel güvenlik felsefesine hem de hukuka uygunluk söz konusudur. Ancak yine de bazı eksiklikler göze çarpmaktadır.

Özel güvenlik teşkilatlarında bulunan personel sayısının artması, 2495 Sayılı Kanun'un uygulamaya başlandığı tarihten bu güne geçen süre içerisinde uygulamada ortaya çıkan bazı aksaklıkların giderilebilmesi ve 2495 Sayılı Kanun kapsamına alınmayan ancak duyulan güvenlik ihtiyacı nedeniyle bazı kamu ve özel kurum ve kuruluşların, sadece koruma ve gözetleme hizmeti yapmak üzere özel hukuk hükümlerinden yararlanmak süratıyla kurulan şirketlere güvenliklerini sağlatması, ülke genel güvenliğinden sorumlu İçişleri Bakanlığının kontrolü dışında, ihtiyaç nedeniyle gelişen bu fiili duruma bir çözüm bulmak ve bu alanda çalışanların denetim ve eğitimlerinin daha sağlıklı bir şekilde yapılması için 2495 sayılı kanunun genişletilmesi ve yeni bir yasal çerçevenin çizilmesine ihtiyaç hâsıl olmuştur. Ancak bu ihtiyacın giderilmesi için devlet kendi kurumları içerisinde özel güvenlik birimleri oluşturup hizmeti en iyi şekilde vermeyi düşünürken, hukuki boşluğun bulunması ve bazı kesimlerin uyanıklık yapması nedeniyle birtakım ne olduğu belirsiz, belli bir statüsü ve yasallığı olmayan şirketlerin kurulmasının önüne geçememiştir. Bununla beraber bazı yetiştirilen güvenlikçilerin eğitim şartlarının tam olarak yerine getirilememesi de uygulamada birtakım sorunlara neden olabilmektedir. İşte tüm bu ve benzeri çarpık uygulamaların yürürlükteki kuralları ihlal sayıldığından, bunların önünü almak için İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde bir "Önleyici Hizmetler Şube Müdürlüğü" kurduğu gibi, taşrada da buna paralel olarak özel güvenlik büroları oluşturmuş, sık sık genelgeler çıkarmış, yasal boşlukları doldurmaya, kurallara açıklık kazandırmaya çalışmıştır.²⁰⁴ Nitekim bu çalışmalar da günün ihtiyacını karşılamaktan uzak kalmış ve yeni bir yasal düzenlemeye geçilmiştir. Böylelikle 2495 sayılı yasa yürürlükten kaldırılmış ve 5188 Sayılı Yasa yürürlüğe konmuştur. Yeni kanunun yürürlüğe konmasıyla birlikte merkezi idare tarafından yürütülen özel güvenlik teşkilatının faaliyetleri yerel idarelerce yürütülmeye başlamıştır. İllerde valinin yetki ve

²⁰³ Gülcü, a.g.k., s. 132

²⁰⁴ Şafak, a.g.k., s. 1 - 12

sorumluluğuna verilen özel güvenlik teşkilatı faaliyetleri ile birlikte yasallaşma yolunda da önemli adımlar atılmış ve sınırları belirlenmiştir.

Hâlihazırdaki kentleşme, nüfus artışı ve işsizlik gibi olgular dünya genelinde güvenlik açısından önemli zafiyetlere dönüşebilme potansiyeline sahiptir. Bu durum karşısında geçmişteki tecrübelerden yararlanarak günün koşullarına uygun ve geleceği öngörerek mevcut yasalarda değişiklikler ve eklemeler yapılabileceği gibi tamamen yeni bir yasa oluşturmak da mümkün olmaktadır.

Kamu hürriyetleri bakımından daha tehlikeli olan husus da şudur:

2495 Sayılı yasa ÖGG'nin sadece yakalama ve gözaltına alma yetkisine yer vermiştir. (m.9/b) Buna karşılık kimlik sorma, arama, el koyma yetkilerine hiç değinmemiştir. Yasanın değinmediği yetkiler ÖGG tarafından yaygın bir surette kullanılmaktadır. Ceza Muhakemesi Hukuku diyalektiğine göre bir çözüm yolu bulunabiliyorsa da, anayasanın 13. maddesine uygunluk ve kamu hürriyetlerinin güvenceye alınması bakımından bu yetkilere ve kullanma koşullarına net olarak yer vermeliydi.²⁰⁵

Yukarıda da belirttiğimiz yasal boşluklar ve bunlardan yararlanan kişilerin kamuda gereğinden fazla ve hileli bir şekilde özel güvenlik sektöründe istihdam edilmesinin yanı sıra yabancı uyruklu gerçek kişilerin sektörde faaliyet göstermesini sağlama, ÖGG'nin sigorta işlemlerinin yapılmasındaki sorunlarda bu sektörün başını ağrıtan olumsuzluklardandır.

2495 Sayılı Yasa gölgesinde yeşeren ÖG sektörü Türkiye'de bir ihtiyacı karşılamak üzere hazırlanmıştı. Ancak gelinen noktalar ve yeni ihtiyaçlar ile birlikte gelişen dünyaya ayak uydurmak, gelişmeleri takip edebilmek adına (5188 sayılı) mevcut yasa yetersiz kalınca yeni bir yasa çıkarılmıştır.

2495 Sayılı Yasa'nın getirmiş olduğu bir anlayış vardır ki bu zihniyet demokratikleşme sürecine önemli bir katkı sağlamıştır. Bu da; özel alanın güvenliğine vurgu yapılması ve kişi hak ve özgürlüklerinin net bir şekilde belirtilmesidir.

Mevcut yasa her ne kadar 1992 ve 1995 yıllarında iki kere değiştirilmiş olsa da birtakım köklü değişikliklere gidilmesi mümkün olmamış ve yasanın hukuka aykırılık hükümleri öylece kalmıştır.

Bunun yanında yasalaşamayan değişiklik tasarıları da mevcuttur. Örneğin; 23.06.1994 tarihli tasarı yurt dışına giriş - çıkışa yarayan belgelerin kontrolü, giriş-çıkış işlemlerinin

²⁰⁵ Gülcü, M., Özel Güvenlik Görevlilerinin Kimlik Sorma, Arama, El Koyma Yetkileri, Polis Dergisi, 2003/34. s. 8

yapılması işlerinde (md.1) özel güvenliğe rol verilmesine imkân tanıyan hükmün yürürlükten kaldırılmasını amaçlamaktadır.²⁰⁶ Ancak yasalaşamamıştır.

2495 Sayılı Yasa'nın demokratik olamamasının önündeki en büyük engellerden biri olarak, bu yasanın hazırlanmasında en büyük öznelardan birisi olması gereken ÖGG'nin bu sürece hiçbir şekilde katkı sağlamamasının önüne geçilmesi düşünülebilir.

2495 Sayılı Yasa iki defa değiştirildiği halde, hukuka aykırı hükümlerine dokunulmamasının bir nedeni olarak değişikliklerin yasa tasarılarıyla olması, 2495'in öyküsünde yasa teklifine rastlanmamasıdır.²⁰⁷

4.5.1.8. 5188 Sayılı Yasanın Getirmiş Olduğu Yenilikler

Devletin asli görevlerinden biri olan kamu güvenliğini sağlamak için devlet, bu hizmeti gerek kendi imkânlarıyla, gerekse özel hukuk kişilerinden ve özel şirketlerden yararlanmaktadır. Bunu gerçekleştirmedeki temel dayanak noktası ise demokrasilerin olmazsa olmazı hukukiliktir, yani hukuki altyapısının olmasıdır.

2495 Sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun”la Türk hukuk sistemindeki yerini alan özel güvenlik sektörü, genel kolluk yetkisinde olmakla birlikte, ekonomik, stratejik ve toplumsal olarak önemli yerlerin güvenliklerini sağlamak amacıyla binaen hazırlanmıştı. Aynı şekilde bu kolluk kuvveti mevcut yasanın (2495'te) 8.maddesinde; bağlı olduğu kuruluşu bu kanun hükümleri dairesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı “özel bir kolluk kuvveti” olarak tanımlanmıştır.

2004 yılına kadar yürürlüğünü sürdüren 2495 Sayılı Yasa, uygulamada karşılaşılan gereksinimlere yanıt veremez duruma gelmiştir.Örneğin 2495 Sayılı Yasa kişilerin özel koruması ile ilgili bir düzenleme içermemektedir.Yasa'da sayılanların dışındaki kurum ve kuruluşların ise özel güvenlik örgütünü kurmalarının zorunlu olması ;bu zorunluluğa uymayanların yaptırımla karşılaşmaları vb..gibi konular yüzünden yeni düzenleme yapma gereği doğmuştur.²⁰⁸

Toplumsal ihtiyaçlara cevap vermesi amacıyla 22.07.1981 yılında çıkarılan 2495 Sayılı Yasa ile kurumlar için özel güvenlik teşkilatı kurulması amaçlanmış, 10.06.2004 tarihinde yürürlüğü giren 5188 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ile de şahıslara özel güvenlik teşkilatı kurulması imkânı verilmiştir. Yine bu yasa ile özel güvenlik hizmetinde çalışacak olanlara Güvenlik Görevlisi Belgesi alınmasına yönelik şartlar yeniden düzenlenmiştir.

²⁰⁶ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 21, Yasama Yılı 2, s. 394

²⁰⁷ Gülcü, M., Türkiye'de Modern Özel Güvenliğin Tarihçesi, ÖG Hukuku, İstanbul, 1999, s. 160

²⁰⁸ Akıncı, M., Özel Güvenlik Kolluğuna İlişkin Denetim ve Yaptırım Düzeni, Polis Dergisi, Ankara, 2002, sayı 43, s. 74

5188 Sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra bu alanda ihtiyaç duyulan çağdaş yenilikler yapabilmek imkânı doğmuştur. Ayrıca çalışanların yetki, görev ve sorumlulukları net bir şekilde ortaya konulmuştur.

Bu yasanın temel amacı yasama organında şöyle gerekçelendirilmektedir;

- Özel ve tüzel kişilerin sadece kendilerini, taşınır ve taşınmaz mallarını korumak üzere istihdam edecekleri silahlı kişiler için bu kanuna göre izin alma mecburiyeti yoktur.
- Özel güvenliğin sağlanması hukuk devleti anlayışına uygun olarak kişi ve kuruluşların serbest iradelerine bırakılmaktadır.
- Kendilerine özel güvenlik izni verilenlere, bu hizmeti sağlamak üzere, özel güvenlik personeli istihdam etme, özel güvenlik birimi kurma veya hizmeti özel güvenlik şirketlerine gördürme seçeneği tanınmaktadır.
- Özel sektör kuruluşlarına devletin izni ve denetimi altında özel güvenlik hizmeti ile özel güvenlik eğitimi verme imkânı sağlanmaktadır.
- Bu alanda istihdam edilecek personel özel güvenlik eğitimi alacaktır.
- Toplantı, konser, tören gibi geçici süreli organizasyonlar ile para ve değerli eşya nakli gibi hususlarda özel güvenlik hizmetinden yararlanma imkânı sağlanmaktadır.
- Özel koruma ve güvenlik görevlilerinin üçüncü kişilere karşı verecekleri zararların tazmini amacıyla özel güvenlik sorumluluk sigortası zorunlu hale getirilmektedir.
- Özel koruma ve güvenlik hizmetlerini özel kuruluşların da yerine getirmemesine imkân sağlarken izinsiz faaliyetler ile Kanunda belirlenen kurallara aykırı davranışlar için ağır cezalar öngörülmektedir.
- Kısaca, Kanunla koruma ve özel güvenlik hizmetlerinin çağdaş ihtiyaçlara ve gelişmelere uygun olarak, devletin izni ve denetimi altında etkin ve demokratik bir şekilde yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Kolluk gücü ve yetkisi Devletin toplumu bir arada tutmak, huzur ve güvenliğini sağlamakla görevli özel bir alandır. Devletin yetkisinde ve denetiminde olan bu alana özel güvenlik gücünün de katılması devletin yetki ve sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı gibi daha etkin ve verimli çalışmalarına katkıda bulunacaktır. Devletin aynı zamanda ekonomik yükünü de azaltan bu durum, devlete mevcut hukuksal sorumluluk ve yetkide bir azalmaya neden olmamıştır. 5188 Sayılı Yasa özel güvenlik hizmetlerinin nasıl, nerede ve hangi hallerde görülebileceğini düzenlerken, sıkı bir denetim sağlamayı da ihmal etmemiştir. Böyle hassas bir uygulamada yapılabilecek ihmaller giderilmesi güç sonuçlar doğurabilir. Dolayısıyla anayasal bir hak olan kişilerin güvenlikleri ve özgürlükleri yapılabilecek en küçük

bir ihmale bile açık değildir.

Güvenlik alanında icra edilen kamusal ve özel hizmetlerin maddi ve manevi maliyeti yüksek olmakla birlikte, bu durum mevcut yasalar ve düzenlemelerle minimize edilmiş değildir, aksine maliyeti artırıcı etkileri vardır.

5188 Sayılı Yasa 2495 Sayılı Yasa'daki eksiklikler, kısıtlamalar ve birtakım sıkıntıları aşmak amacıyla çıkarıldı ve bu bir toplumsal ihtiyaç halini almıştı. Devlet, son derece hassas bir konu olan özel güvenlik hizmetlerini, özel sektöre yetki ve sorumluluğu verirken bir yandan da devletin ekonomik yükünü hafifletmeyi başarmış ancak sorumluluğunu artırmıştır.

Çıkarılan 5188 Sayılı Yasa ile özel güvenlik şirketleri ve eğitim kurumları ile devlet ve bireyler bakımından doğabilecek uyuşmazlıklar için de adli ve idari yargıya ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.²⁰⁹

Bu düzenlemeler ise yasanın 19. ve 20. maddelerinde açıkça beyan edilmiştir. Buna göre; özel güvenlik iznini almadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişilere veya kuruluşların yöneticilerine altı aya kadar hapis ve 6 milyar (altı bin YTL) lira ağır para cezası verilir. Bu şirketlerin kurucu ve yöneticilerine, özel güvenlik birimi oluşturan kurum ve kuruluşların yöneticilerine bu kanunun 14.maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik eğitimi veren kurum ve kuruluşların yöneticilerine bir yıla kadar hapis ve yirmi milyar (yirmi bin YTL) lira ağır para cezası verilir. Bu şekilde cezalandırılan kişiler, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

Bu kanunun 11.maddesine göre çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum ve kuruluş veya şirketlere, çalıştırdıkları her kişi için üç milyar (üç bin YTL) lira ağır para cezası verilir. Bu kişiler silahlı olarak çalıştırılmış ise altı aya kadar hapis ve çalıştırılan her kişi için altı milyar (altı bin YTL) lira ağır para cezası verilir. (m.19/c)

Bu kanunun 21. maddesinde belirtilen özel güvenlik mali sorumluluk sigortasını yaptırmadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi; kurum veya şirketlerin yöneticilerine istihdam ettikleri her kişi için üç milyar (üç bin YTL) lira ağır para cezası verilir.

Yine yasanın 19. maddesinin e bendinde, kanunda belirtilen hizmeti veya özel güvenlik eğitimi verdiğini ilan eden veya reklâm yapan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yönetimlerine altı aya kadar hapis ve on milyar (on bin YTL) lira ağır para cezası verilir.

Kanunda öngörülen adli suçlar ve bunlara karşılık gelen cezalar bu şekilde belirlenmiş olup bu suç ve cezalarına ilişkin bir ayrıntıyı 2495 Sayılı Yasa'da bulmak mümkün değildir.

²⁰⁹ Akıncı, M., a.g.k., s. 5

Aynı şekilde idari suç ve cezalara ilişkin bir düzenleme de yapılmıştır. Bu düzenleme de yasanın 20. maddesinde bulunmaktadır. Buna göre bu kanunda öngörülen suç ve cezalar şunlardır;

- a) Diğer kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak özel güvenlik hizmetini 5.maddede belirtilen süre içinde ilgili valiliğe bildirmeyen özel güvenlik şirketlerine her bildirim için bir milyar (bin YTL) lira idari para cezası verilir.
- b) 6. madde uyarınca mülki idare amirlerince istenen ilave tedbirleri almayan kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine iki milyar (iki bin YTL) lira idari para cezası verilir.
- c) 17. madde de belirtilen grev yasağına uymayan, ateşli silahını bu kanuna aykırı veya görev alanı dışında kullanan veya özel güvenlik kimlik kartını başkasına kullandıran özel güvenlik görevlisine bir milyar (bin YTL) lira idari para cezası verilir ve bu kişilerin çalışma izni iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik görevlisi olamazlar.
- d) 22. madde gereğince tespit edilip giderilmesi istenen eksiklikleri gidermeyen kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine iki milyar (iki bin YTL) lira para cezası verilir.
- e) Özel güvenlik görevlisini koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştıran kişi, kurum ver kuruluşlara her eylemleri için bir milyar (bin YTL) lira para cezası verilir.
- f) 11. maddenin ikinci fıkrası ile 12. maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bildirimleri süresinde yerine getirmeyenlere bir milyar (bin YTL) lira idari para cezası verilir. Bu maddede öngörülen idari para cezaları o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 Sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde, evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz üzerine verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine başvurulabilir. Bölge idare mahkemesinin verdiği kararlar kesindir. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, ilgili valilik veya kaymakamlığın bildirim üzerine 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.²¹⁰

4.5.1.9. 5188 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ve Süreçleri

²¹⁰ 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Madde 20

Özel kişi ve kuruluşların iç güvenliklerinin sağlanması anlayışı ülkemiz hukukuna yaklaşık 25 yıldır girmiş bulunmaktadır. Bu gereksinim, genel ve resmi kolluğun özel kişi kurumların iç güvenliklerinin sağlanmasında belli bir yükümlülüğe girmelerinin gereği olduğu düşüncesinden kaynaklanmıştır. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, ekonomik yönden önemli ve büyük kurumlara yönelik saldırıların çoğalması, yöresel ve küresel çapta artan terör olayları, gasp ve soygun olaylarına karşı güvenlik önlemlerinin devlete daha fazla maliyet olması neticesinde 1980 olaylarının neticesinde özel güvenlik anlayışı geliştirilmiş ve nihayet 24.07.1981 tarihinde yürürlüğe giren 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ile başta bankalar ve büyük iş merkezleri olmak üzere kimi özel ve resmi kurum ve kuruluşlarda özel güvenlik teşkilatı kurulmasına olanak sağlanmıştır.

1990'lı yıllardan itibaren dünyada da büyük bir büyüme ve artış gösteren özel güvenlik sektörü, bugün itibariyle kamusal güvenlik sektöründen birkaç kat daha büyük bir seviyeye gelmiştir. Ülkemizde de 1990'lı yıllardan itibaren yaşanan artışla birlikte büyük ölçüde özelleştirmeler de gerçekleştirilmiştir.

Zamanla özelleşen özel güvenlik sektörü güvenliğini sağladığı kişi, kurum ve kuruluşların kapsamını da genişleterek büyük bir ivme kazanmıştır. Faaliyet alanlarının genişlemesi ile birlikte özel güvenlik teşkilatının duymuş olduğu ihtiyaçlarda artmış ve yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla mevcut olan 2495 Sayılı Yasa da ihtiyaçlara cevap ve cevaz veremez hale gelmiştir. 26.06.2004 tarihin kadar yürürlükte kalan 2495 Sayılı Yasa yerini yürürlüğe giren 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'a bırakmıştır. Böylece özel güvenlik hizmeti sunulan alan genişlemiş ve önceki yasarda bulunmayan yeni birtakım düzenlemeler yapılmıştır.

5188 Sayılı Yasa öncelikle 1990'lı yıllardan itibaren hiçbir yasal dayanağı olmaksızın piyasada yaygınlaşan ve kendilerine özel koruma, özel güvenlik gibi isimler vererek bu anlamda hizmetler vermeye çalışan özel oluşumların denetim altına alınması ve fiili durumların önüne geçilmesi amacıyla 10.06.2004 tarihinde TBMM'ce kabul edilip 26.06.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yasanın uygulanmasına ilişkin yönetmelik de yasanın 26. maddesi uyarınca düzenlenip çıkarılmıştır.²¹¹

Bu yasa ile birlikte, özel güvenlik komisyonu ve özel güvenlik şirketlerinin kuruluş amaç ve prosedürleri belirlenmiş, özel güvenlik görevlilerinin görev ve yetkileri ile kimlik, kıyafet, eğitim, tazminat, silah bulundurma ve taşıma izni ve yetkisi, özel güvenlik

²¹¹ Özel Güvenlik Temel Eğitimi Ders Notları, www.ozelguvenlik.gen.tr, 20.09.2006

personelinin dışında çalıştırma, grev ve lokavt yasakları ile yasanın ihlali karşısında uygulanacak cezaları belirten hükümler; sigorta, denetim, ruhsat ve ceza artırımına dair kurallar ile yürürlük ve yürütme maddeleri ayrı ayrı bölümler halinde belirlenmiştir.

Yasanın amacı ise, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirtmek olup “özel güvenlik izninin verilmesine, bu hizmeti yerine getirecek kişi ve kuruluşların ruhsatlandırılmasına ve denetlenmesine ilişkin hususları” kapsamaktadır. Bu ise yasanın 1. ve 2. maddelerinde açıkça beyan edilmiştir.

Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmeti maalesef çoğu zaman genel kolluk faaliyetiymiş gibi algılanmakta ve özel güvenlik görevlilerine polismiş gibi bakılmaktadır. Ancak asıl anlaşılması gereken şey; 5188 Sayılı Yasa'nın 7. maddesi uyarınca belirlenen görevlerin ifa edilmesi ve bazı hallerde genel kolluk gelene kadar acil ve gecikmesinde sakınca bulunan hizmetleri yerine getirerek kamu güvenliğine tamamlayıcı ve yardımcı bir etkinlik olmasıdır.

4.5.2. Özel Güvenlik Komisyonu

Bu komisyon illerde kurulan, vali yardımcısının başkanlığında, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı temsilcileri ile özel güvenlik izni verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için başvuran kişi ya da kuruluşun temsilcisinden oluşan bir komisyondur. Sanayi Odasının bulunmadığı illerde komisyona ticaret ve sanayi odası başkanlığının temsilcisi üye olarak katılır. Üye tam sayısının yarısından bir fazlasıyla ve gerekli hallerde başkanın çağrısı üzerine toplanan komisyonda kararlar çoğunlukla alınır. Çekimser oy kullanılmaz ve eşitlik halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

4.5.2.1. Özel Güvenlik Komisyonunu Görevleri

5188 Sayılı Yasa'nın değişik maddelerinde ve bağlı yönetmeliğin 6. maddesinde ÖGK'nın görev ve yetkileri hükme bağlanmıştır. Buna göre;

- Özel güvenlik hizmetine ihtiyaç duyan kişi veya kurumların talepleri halinde, özel güvenlik personeli istihdam etmemesine, özel güvenlik birimi kurmasına ya da bu hizmetleri özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın almak suretiyle güvenliklerini sağlamalarına karar vermek,
- Özel güvenlik hizmetini yerine getirecek azami personel sayısını, bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah ve teçhizatın miktar ve niteliğini, gerektiğinde özel güvenlik şirketleri tarafından alınacak fiziki ve aletli güvenlik tedbirlerini de belirlemek,
- Koruma ve güvenlik hizmetinin yerine getirileceği alanı belirlemek ve zorunlu

hallerde görev alanını genişletmek, özel güvenlik uygulamasının sona erdirilmesine ilişkin talepleri karara bağlamak,

- Para ve değerli eşya nakline veya geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere özel eğitim kurumlarında bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah sayısını ve niteliğini belirlemek,
- Para ve değerli eşya nakli veya cenaze töreni gibi kamuya açık ya da umumi mahallerde sağlanan özel güvenlik hizmetlerinde kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla gerektiğinde sınırlandırıcı kararlar almak,
- Özel güvenlik faaliyetleriyle ilgili denetimlerde ortaya çıkacak ihtiyaca göre vali tarafından talep edilen önlemlerin alınmasına karar vermek,
- Görevin ve işyerinin özelliği nedeniyle gerekli görülen hallerde, özel güvenlik görevlilerinin sivil kıyafetle görev yapmalarına izin vermek, komisyonun görevleri arasındadır.²¹²

4.5.2.2. Özel Güvenlik İzni

Kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır. Ancak özel güvenlik hizmetinin ne şekilde sunulacağı ilgili kişi ya da kuruluş tarafından belirlenmiştir. Valiliğe yapılan başvurularda hizmet içi kullanılacak personel sayısı, ihtiyaç duyulan silah ve teçhizatın miktar ve niteliği de belirtilir. Valilikçe gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, özel güvenlik komisyonu tarafından talepte belirtilen hususlarda karar verilirken, özel güvenliğin sağlanmasına ilişkin yöntem, personel sayısı ve bu amaçla bulundurulacak veya taşınacak silahların azami sayısını da belirler. Komisyonun izin verilmesi ya da verilmemesi yönündeki tüm kararları valinin onayı ile yürürlüğe girer. Komisyon, yönetmelikte belirtilen iki gerekçeye dayanarak ve gerekçeyi belirterek özel güvenlik izni verilmemesine de karar verebilir. Bunlar;

- a) Talep edilen korumanın, mevcut genel güvenlik kapsamında mümkün olduğu hallerle
- b) Özel güvenlik koruma ve güvenlik uygulamasının kamu hürriyetlerinin korunması açısından sakıncalı görüldüğü hallerdir.
- c) Valinin onayı ile yürürlüğe giren ÖGK kararları idarenin hiçbir işlem ve eylemi yargı denetimi dışında bırakılamaz ilkesi gereği idari yargı denetimine tabi olduğundan bu kararlar aleyhine ilgililer Tam Yargı, İptal ve Yürütmenin Durdurulması davaları

²¹² Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, 07.10.2004 Tarih, 25606 Sayılı Resmi Gazete

açabilirler.²¹³

4.5.2.3. Özel Güvenlik Şirketleri ve Faaliyet İzni

Özel güvenlik hizmeti sunmak üzere faaliyette bulunacak şirketlerin, özel güvenlik alanında faaliyette bulunması 5188 Sayılı Özel Güvenlik Yasası'nın 5. maddesi uyarınca İçişleri Bakanlığının iznine tabidir. Şirketlerin faaliyet izinlerini alabilmeleri için de şirket hisselerinin kendi normlarına yazılı olması ve faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması zorunluluğu vardır. Böylelikle yasa koyucu güvenlik hizmeti verecek şirketlerin sadece bu hizmet alanında faaliyette bulunabileceğini, başka bir alanda faaliyette bulunabileceğini belirtmek istemiştir.

Yapılan bu düzenlemede amaç, kamu hak ve özgürlüklerinin kullanılması ile sıkı bir ilişkisi olan güvenlik hizmetinin, başka amaçlara hizmet edilmesinin önüne geçmektir.

Özel güvenlik şirketlerine kurucu ve yönetici olmak için iki koşul bulunmaktadır. Bunlar; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve on sekiz yaşını doldurmuş olmaktır. Yöneticiler için bu iki koşula ek olarak;

- a) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya altı aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsa bile Devletin şahsiyetine karşı işlenmiş olan suçlarla, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, sahtecilik, hileli iflas veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma, laf atma, sarkıntılık, ırza tasallut, ırza geçme, kız, kadın veya çocuk kaçırma ve alıkoyma, fuhuşa teşvik, fuhuş için aracılık, uyuşturucu madde kullanma ve kaçakçılığı suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak,
- b) Kamu haklarından yasaklı olmamak,
- c) Dört yıllık üniversite mezunu olmak,
- d) Özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmak,²¹⁴

Genel kolluk kuvvetinden emekli olanlar ile en az beş yıl fiilen bu görevde çalıştıktan sonra kendi istekleri ile görevlerinden ayrılmış olanlarda, emekli oldukları ya da ayrıldıkları tarihten itibaren beş yıl süre ile özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.²¹⁵

Yabancıların da bu tür şirketler kurması ve faaliyet göstermesi mümkündür. Ancak mütakabiliyet (karşılıklılık) esasları içerisinde olmalıdır. ÖGH yönetmeliğinin 11. maddesine göre, "Yabancı bir şirketin Türkiye'de özel güvenlik hizmeti vermesi. Türkiye'de kurulan bir şirkete yabancı ortak bulunması veya bir özel güvenlik eğitim kurumunda uzman eğitici

²¹³ Özel Güvenlik Temel Eğitimi Ders Notları, www.ozelguvenlik.gen.tr, 20.09.2006

²¹⁴ 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, Madde 10/a-d-e, Madde 14

²¹⁵ 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Yönetmeliği, Madde 18/5

olarak yabancı uyruklu kişilerin istihdamı mütakabiliyet esaslarına göre kanunda belirtilen şartlara tabidir. Bu alanda mütakabiliyetin olup olmadığı Dışışleri Bakanlığından sorulur.” Bundan da anlaşılacağı gibi, yabancı bir ortağın veya yabancı uyruklu bir uzman eğitcinin ülkesinde, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu kişilerin durumu ne ise, ülkemizde o ülke vatandaşlarına karşı aynı koşulların sağlanacağı söz konusudur.

V. BÖLÜM

ÖZEL GÜVENLİK EĞİTİMİ VE NİTELİĞİ

5.Genel Olarak Özel Güvenlik Eğitimi ve Niteliği

Yürürlüğe giren 5188 Sayılı Özel Güvenlik Yasası ile güvenlik hizmetlerinin profesyonelleşmiş kişiler tarafından verilmesini öngörmektedir. Bu amaçla özel güvenlik görevlilerini eğitme yetkisi, Emniyet Genel Müdürlüğu ile birlikte, özel güvenlik şirketlerine veriliyor. Kurslarda eğitim verecek olan eğitmenler ise her biri kendi alanında uzman olmak üzere en az dört yıllık üniversite mezunu olmak zorundadır. Patlayıcı maddeler dersini, konusunda bomba uzmanı polisin; özel güvenlik hukuku dersini avukat, hâkim veya savcının, kalabalık yönetimi dersini ise çevik kuvvet sertifikalı polis müdürlerinin vermesi gerekiyor.

Kamu hizmeti içerisinde yer alan güvenlik hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi güvenlik kuruluşlarının dünyadaki gelişmelere ve değişmelere uygun olarak

örgütlenbilmesine bağlıdır.²¹⁶

Güvenlik kavramı anlam olarak çok geniş bir alanı ihtiva etmekte olup, devletin güvenliğinin sağlanmasından en küçük bir eşyanın korunmasına kadar her türlü önlemin alınması güvenlikle ilgilidir. Güvenlik, kişilerin, mallarının, ırz ve namuslarının her türlü saldırı, tehdit ve muhtemel kazalara karşı korunmasıdır.²¹⁷

Güvenliğin çeşitli yönleri bulunmaktadır. Bunlar maddi, hukuki, kişisel ve sosyal olarak adlandırılabilir. Maddi güvenlik, toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, bireylerin yaşadığı çerçevede herhangi bir zarar görmeden, rahatsız edilmeden, korkusuzca yaşayabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Güvenlik hizmetleri, kamu düzeninin sağlanması ve korunması bireyle zarar verebilecek tehlikeli durumların asgariye indirilebilmesi ya da ortadan kaldırılması amacıyla yapılan etkinliklerin tümüdür.²¹⁸

Hukuki güvenlik ise kanun karşısında herkesin din, dil, ırk, mezhep ayrımı gözetilmeksizin eşit olması, insanlık dışı herhangi bir muameleye tabi tutulmaması ve bunun temin edilmesidir. Kişisel anlamda güvenlik ise kişinin doğuştan getirmiş olduğu engellenemez, sınırlanamaz, devredilemez birtakım hak ve hürriyetleridir. Dolayısıyla kişinin böyle keyfi bir muameleye maruz kalmaması için güvence verilmeli ve bu güvenlik sağlanmalıdır.

Sosyal güvenlik ise devletin bireylerin yaşam hakkını, çalışma hakkını, sosyal birtakım hak ve güvencelerini engelleyebilecek, tehlike ve tehdit unsuru olabilecek her türlü durumu bertaraf etmesi amacıyla aldığı önlemlerin tümüdür.

Kamu yönetimi, toplumun genel ve kolektif ihtiyaçlarını karşılayabilmek için birçok hizmeti yürütür. Bu hizmetlerin büyük bir kısmı ise kamu düzenini sağlamak amacıyla yerine getirilir. Kamu yönetimi bu hizmetlerini yürütürken kamu gücünü kullanır. Kamu hizmetleri içerisinde kamu yönetimine bu imkanı en fazla sağlayan, güvenlik hizmetleridir.²¹⁹

Toplumsal anlamda huzur ve güvenin sağlanmasında devlet birinci derecede yetkili ve sorumludur. Ancak bu hizmeti sağlarken hem genel kolluk hem de özel kolluk gücünden azami oranda faydalanır. Özel güvenlik şirketleri ve birimleri eliyle gerçekleştirilen özel güvenlik anlayışının mantalitesini kavramak için niteliği ve eğitimi üzerinde durmak gerekecektir.

Özellikle büyük şehirlerde suçların sürekli artış göstermesi, resmi güvenlik güçlerinin

²¹⁶ Özcan, M.S., Güvenlik Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması ve Yerelleşme, Kamu Yönetimi Uzmanı, Zülfi Açar Polis Okulu Müdürlüğü, s. 7

²¹⁷ Yayla, Y., İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985, s. 55

²¹⁸ Özcan, a.g.k., s. 7-8

²¹⁹ Akgüner, T., Giritli, İ., İdare Hukuku Ders Notları, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1988, s. 2

suçla mücadelede sayısal ve nitelik olarak yersizliği karşısında gelişmiş ülkelerde özel güvenlik sistemini geliştirmişler ve suçla mücadelede olumlu neticeler almışlardır.²²⁰

Güvenlik alanında çağın ihtiyaçları doğrultusunda değişen ve gelişen uygulamalar dünyanın birçok ülkesinde kendisini özel güvenlik sistemi olarak göstermiştir. Değişen bu anlayışa ülkemizde de artan güvenlik ihtiyacını karşılaması anlamında ihtiyaç duyulmuş olup bu ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır.

Özel güvenlik, belli bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetlerini koruma ve güvenliklerini sağlamak amacıyla belli bir ücret karşılığında özel güvenlik şirketleri ve görevlilerince sağlanan güvenlik anlayışıdır. Bu hizmetten özel kişi ve kuruluşlar yararlanabildiği gibi kamu kurum ve kuruluşları da yararlanabilmektedir. Zorunlu bir hizmet olmayıp kişi ve kuruluşların özel istekleri doğrultusunda verilen bir hizmettir. Aynı şekilde bu hizmetleri sağlayan kişi ve kuruluşlar da devlet tarafından sağlanmayan özel kişi ve kuruluşlardır. Belli bir kar amacı güden ancak bunun karşılığında hizmeti de en iyi şekilde gerçekleştirmeye çalışan bir güvenlik anlayışına sahiptir. Bütünüyle kar amacı gütmeyen özel güvenlik sistemi ile birçok havaalanı, hastane, okul gibi kurum ve kuruluşlarında güvenliği sağlanabilmektedir.

Yapılan güvenlik hizmetlerinin özel olup olmadığı hizmeti yürüten personelin ücretlerini kamu kaynaklarından alıp almadığına bakılarak anlaşılabilir. Bu güvenlik hizmetleri belli bir kişi, kuruluş ve organizasyonlar için veriliyor ve kar amacı güdüyorsa bu iş özel güvenlik alanındadır demektir.

5.1. Eğitim Sorunu

Ülkemizde güvenlik hizmetleri konusunda personele verilen eğitim, kısa, teorik ve yetersizdir. Bu nedenle görev konusunda sorunlar doğmaktadır. Görev ve yetkisinin ne olduğunu bilmeyen bir güvenlik görevlisi, hizmet alanında ya çekimser kalmakta ya da saldırgan bir tutum içerisine girerek, kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlama yolunu seçmektedir. Bu da güvenlik güçlerinin saygınlığına gölge düşürmektedir. Başka bir deyişle güvenlik personelinin büyük bir eksikliği olan eğitim sorununun çözümlenebilmesi için sistemli bir eğitim programı uygulanamamakta, işin dış görüntü ve merasim boyutu ile ilgilenilmektedir.²²¹

2495 Sayılı Yasa'nın 17. maddesinde "Özel Güvenlik Teşkilatı personelinin eğitim sorumluluğu İçişleri Bakanlığına ait olup, esasları bu Bakanlıkça hazırlanacak bir

²²⁰ Sariaslan, B., Özel güvenlik Şirketlerinin Kooperatif Şeklinde Örgütlenmesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kooperatifçilik Bilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998, s. 18

²²¹ Yılmaz, a.g.k., s. 113-114

yönetmelikle tespit edilir” şeklinde bir düzenleme mevcut idi. Bu düzenlemeyle personelin eğitimi tamamen İçişleri Bakanlığının yetki ve sorumluluğuna verilmiştir. Ancak bu durum 5188 sayılı yasada değişmiş ve bu düzenlemeyle özel güvenlik personelinin eğitimi İçişleri Bakanlığınca verilebileceği gibi Bakanlığın izni ile özel eğitim kurumlarınca da verilebileceği belirtilmiştir.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun 14. maddesi özel güvenlik personelinin eğitiminin nasıl ve ne şekilde verilebileceğini öngörmektedir. Buna göre; “özel güvenlik temel eğitim, teorik ve pratik eğitim ile silah eğitiminden olmak üzere düzenlenir. Halen bünyesinde güvenlik fakültesi veya meslek yüksek okulu bulunan ve bünyesinde güvenlik bölümleri (fakülte veya meslek yüksek okulu) açabilecek olan üniversitelerin bu bölümlerinden mezun olanlarda beş yıl süreyle silah eğitimi hariç özel güvenlik temel eğitim şartı aranmaz. Özel güvenlik eğitimi ücreti karşılığında İçişleri Bakanlığınca verilebileceği gibi Bakanlığın izni ile özel eğitim kurumlarınca da verilebilir. Özel güvenlik eğitimi verecek kurumların kurucu ve yöneticilerinde 5.maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlar aranır. Özel güvenlik eğitiminin niteliği, müfredatı, eğiticilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ile eğitim sonucu yeterliliğin belirlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.” Bu esas ve usuller özel güvenlik hizmetlerine dair kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliğin beşinci bölümünde belirtilmiştir.

Özel güvenlik temel eğitiminin yapılabilmesi için İçişleri Bakanlığından faaliyet izni alınması ve özel eğitim kurumlarında yapılması gerekmektedir. Bu izni alabilmek için de Bakanlığa yapılacak başvuruya aşağıdaki bilgi ve belgelerden birer suret eklenmesi gerekmektedir. Bunlar;

- a) Eğitim yapılacak tesisin adresi, tapusu veya kira sözleşmesi,
- b) Binaya ilişkin yapı kullanma izni veya eğitim kurumu açılmasında fenni sakınca olmadığına dair belediyeden alınan yazı,
- c) Kurucu, yönetici ve uzman eğiticilerin nüfus cüzdan sureti ve ikamet belgeleri,
- d) Kurucu ve yöneticilerin adli sicil kayıtları
- e) Yöneticilerin dört yıllık yüksekokul mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya dengi belgenin örneği,
- f) Eğitim kurumunu temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- g) Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitim sertifikası (genel kolluk birimlerinde daha önce çalışmış olanlardan buna ilişkin belge),²²²

²²² 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Yönetmeliği, Madde 31

Bu şartları yerine getiren her şirket faaliyet izni için Bakanlığa başvuruda bulunabilir. Ancak başvuruda bulunan her şirkete faaliyet izni verilmeyebilir. Müracaatların değerlendirilmesi ve sonuçlar ise yine aynı yönetmeliğin 32. maddesinde belirlenmiştir. Buna göre; bilgi ve belgelerini eksiksiz olarak teslim edildiği anlaşıldığında, eğitim merkezinin bulunduğu ilde, başkanı emniyet müdürü rütbesinde olan ve üç kişiden oluşan bir inceleme komisyonu görevlendirilir. Bu komisyon tarafından tesisin özel güvenlik eğitimi verilmesine uygun olup olmadığı, eğitim araç ve gereçleriyle, teçhizatın yeterli olup olmadığı yangına karşı gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı, belge ve bilgilerin gerçeği yansıtmadığı araştırılarak, belirtilen yerde eğitim merkezi açılıp açılmayacağına ilişkin bir rapor düzenlenir.

Başvurunun alınmasıyla birlikte açılacak eğitim kurumunun yöneticisi hakkında güvenlik soruşturması başlatılır.

İnceleme ve soruşturma sonucu olumlu olan özel güvenlik eğitim kurumları hakkında, ruhsat harcını yatırmalarını müteakiben, “Özel Güvenlik Eğitimi Kurumu Faaliyet İzin Belgesi” düzenlenir.²²³

Özel güvenlik eğitimine alınan adaylar asgari yüz yirmi saatlik eğitime tabi tutulur. Programın otuz saati silah ve atış eğitimine ayrılır. Ateşli silah taşıma yapacak özel güvenlik görevlilerinin silah ve atış eğitimini alması zorunlu değildir. Bu görevlilerin temel eğitimi doksan saatten aşağı olmayacak şekilde düzenlenir.²²⁴

Özel güvenlik görevlilerinin çalışacakları kuruluş ve tesislerin özelliğine göre, eğitim kurumunca programa ilave konular dahil edilebilir.

Özel güvenlik görevlisi istihdam edenler, personelin fiziki yeterliliğinin görev müddetince sürmesini sağlamakla yükümlüdür.

Silah bilgisi ve atış dersinin tüm uygulamaları poligonlarda gerçekleştirilir. İster kendi poligonlarında isterse genel kolluğa ait atış eğitimi yaptıracak olan eğitim kurumu, bu eğitimi yaptıracığı poligonu on beş gün içinde başkanlığa bildirir.

Çalışma izin süresi olan beş yılı dolduran özel güvenlik görevlileri özel güvenlik yenileme eğitim sertifikası olarak çalışma iznini yenileyebilir. Beş yılda bir yapılan bu yenileme eğitim sertifikasının Bakanlığa da ibraz edilmek zorunluluğu vardır. Yenileme eğitimi ise altmış saatten oluşmaktadır. Zaten meslekte beş yıl tecrübesi olanlar altmış saatlik eğitim yeterli gelecektir.

Özel güvenlik eğitimi alan adayların verilen derslerin en az üçte ikisine girme

²²³ 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Yönetmeliği, Madde 32

²²⁴ 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Yönetmeliği, Madde 33

zorunluluğu vardır. Aksi takdirde kişilerin kursla ilişiği kesilir.

Özel güvenlik eğitimini tamamlayanlar ders dönemi sonunda yazılı ve uygulamalı sınava tabi tutulur. Bu sınavlara girebilmek için de mecburi devam süresini doldurmak gerekmektedir. Adayların sınavda başarılı olup olmadıkları yazılı ve sözlü sınavlardan aldıkları notların aritmetik ortalamalarıyla hesaplanır ve bu ortalamanın altmış ve üzeri olması ve her iki sınavdan da en az elli olması koşulu aranmaktadır. Sınavdan başarılı olmayanlar ise yeni bir eğitim programına tabi tutulmamakla beraber birbirini takip eden üç sınava katılma hakkı verilir. Şayet bu sınavlardan da başarılı olamazsa tekrar eğitim kursuna devam şartı aranır.²²⁵

5.2. Polis ve Özel Güvenlikte Yetki Sınırlarının Karmaşası ve Öneriler

Bir ülkenin iç ve dış güvenliği bir bütün arz eder. Bunu sağlamak ise devletin birincil görevlerindedir. Devlet bu görevi merkez ve taşra teşkilatlarıyla yürütür.

Gelişen toplumlarda güvenlik ihtiyacı da gelişmekte ve farklılık arz etmektedir. Gelişen teknoloji beraberinde güvenlik ihtiyacını da getirmektedir. Fabrikalar, barajlar, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama ve yükleme tesisleri ve benzeri yerlerde sivil trafiğe açık ve kapalı müzeler, sanayi ticari ve turistik tesislerde güvenliğin sağlanması, siyasi parti kapalı yer toplantıları, dernek toplantıları, sosyal yardım kurumları (vakıf, dernek, vs.) toplantılarındaki güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması özellik isteyen bir durumdur. Bu gibi yerlere daha etkin güvenlik tedbirinin alınması amacıyla özel güvenlik hizmetlerine ihtiyaç duyulmuştur.²²⁶

Son yıllarda özellikle iç güvenlik alanında değişen ve gelişen koşullar ülkelerin bu hizmeti genel kolluk gücüyle beraber özel kolluk gücünün kolektif uyumuyla gerçekleştirmektedirler. Bu durum ise “Ek Önlemler: Madde 6. da şöyle çözüme kavuşmuştur.” mülki idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldırmaya yetkilidir. Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik görevlileri mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmekle mükelleftir.

Havalimanı, liman, gümrük, gar, istasyon ve spor müsabakalarının yapıldığı yerlerin yakın güvenliğinin sağlanmasından da özel güvenlik elemanları sorumludur. Ancak o yere

²²⁵ Özel Güvenlik Temel Eğitimi Ders Notları, www.ozelguvenlik.gen.tr, 25.09.2006

²²⁶ Dalda, Karagöz, a.g.k., s. 1

herhangi bir güvenlik elemanı takviyesi gerekirse genel güvenlikten takviyede bulunmaktadır. Bu durum da ise yetki genel kolluğun amirinde toplanmakta ve özel kolluk genel kolluğun emrine girmektedir.

Bugün itibariyle özel olarak ülkemizde genel olarak da dünyada özel güvenlik teşkilatları ile polis teşkilatı arasındaki yetki karmaşası tam olarak aşılmış değildir. Özellikle son yıllarda meydana gelen küresel çapta terör eylemleri, polisin yanında özel güvenlikler eliyle de güvenliklerin sağlanmasını amaçlamış ve bu doğrultuda kişiler, şirketler, kurumlar ya da toplumlar kendilerini daha da güvende hissetmişlerdir. Ancak tamamen güvenli bir dünyada yaşamadıklarının da farkında olmuşlardır.

Her ne kadar polis ve özel güvenlik dayanışması ve ortak işbirliği, güvenliğin sağlanmasında önemli bir adım olsa da yetki karmaşasından doğan bazı sıkıntıların da önüne geçilememektedir. Bu durum devletin diğer kurum ve kuruluşları arasında da yaşanmakta olup bazı hallerde kriz durumuna bile yol açabilmektedir. O yüzden öncelikle bu iki kolluk arasındaki yetki sınırlarının kesin sınırlarla belirlenmesi ve karmaşanın önüne geçilmesi gerekmektedir.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un uygulanmasına ilişkin yönetmelik hükümlerine göre;

- a) Emniyet Teşkilatı özel güvenlik hizmeti birimlerince yürütülen hizmetlerin standartlarını ve birimlerin görev tanımlarını belirlemek, merkez ve il emniyet teşkilatında gerçekleştirilecek eğitimlere ilişkin plan hazırlamak,
- b) Özel güvenlik hizmetleri konusunda ulusal ve uluslar arası gelişmeleri takip etmek, hizmet kalitesinin artırılması amacıyla uygun olarak eğitim ve işbirliği hizmetlerini yürütmek, ilgili birimlerle gerekli koordinasyonu sağlamak,
- c) Görev alanına giren konularda ortaya çıkan tereddütleri veya talepleri inceleyerek sonuçlandırmak, uygulamada birlikteliği sağlamak amacıyla genelge ve talimat hazırlamak,
- d) Toplumsal yaşamın gelişimine ve değişimine bağlı olarak görev alanına giren mevzuatın günün koşullarına uygulanması için gerekli çalışmaları yapmak,
- e) Görev alanına giren konulardaki ihbar, şikâyet ve müracaatları değerlendirmek,
- f) Özel güvenlik şirketlerini, eğitim kurumlarını, birimlerini ve alarm merkezlerini gerektiğinde Bakanlık adına denetlemektir.²²⁷

²²⁷ 2005/42 nolu “Kanun ve Uygulama Yönetmeliğinde Gözetilecek Esaslar “Konulu Genelge, 2006/47 nolu “Özel Güvenlik Şirketleri, Eğitim Kurumları ve Birimlerinin Denetlenmesinde Gözetilecek Esaslar” Konulu Genelge, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı

Özel Güvenlik Hizmetleri mevzuat hükümleri dâhilinde Genel Kolluk Kuvvetlerine yardımcı olacak şekilde;

- Ülke genelinde bilgi paylaşımını güçlendirip hizmet verimini artırarak teknolojik yeniliklere ve gelişmelere açık olur.
- Hizmetlerini etkin, hızlı ve verimli bir şekilde gerçekleştirir.
- Özel güvenlik hizmetlerinin uluslar arası standartlarda, vatandaşın memnuniyeti, kişi hakları ve serbest piyasa ekonomisi denkleminde yürütülmesini sağlar.

Özel güvenlik birimleri ile kolluk kuvvetleri arasındaki yetki karmaşasının yanı sıra benzerlikler ve farklılıklar da söz konusudur. Örneğin;

- Her ikisi de üniforma ve rozet kullanır ve yaptırım gücü mevcut, dava açma yetkisine sahip kurumlardır. Keza her ikisi de suçun önlenmesi ve suçluların yakalanmasını amaçlar, ancak özel güvenlik görevlileri suçluların yakalanmasından çok suçun önlenmesi için çalışırlar. Genel kolluk açısından da asıl amaç suçluların önlenmesi iken, suçluların yakalanması da önemlidir.
- Özel güvenlik biriminin kolluk kuvvetlerinden bir farkı da kar amaçlı bir teşebbüs olması ve belirli bir müşteri kesiminin olmasıdır. Polis için böyle bir şey söz konusu olmayıp halkın genelinin güvenliği, iş güvenliği söz konusudur. Bunu da özel şahıs ve işverenler eliyle değil devletin eliyle yapar.
- Yetki ve kısıtlama açısından özel güvenlik elemanları genelde sıradan vatandaşlardan çok fazla bir yetkiye haiz değildir. Onlarda vatandaşlar gibi yakalama, araştırma yapma, silah taşıma, kendilerini ve mallarını korumakta olup, kendisini korumakla yükümlü oldukları kişilerin mülkiyetlerine ve işyerlerine izinsiz ve yetkili olmayan kişilerin girmesine engel olabilirler. Bunu da ancak korumakla yükümlü oldukları şahıslardan aldıkları emir ve direktifler doğrultusunda yaparlar.

5.3. Genel Kolluk–Özel Kolluk İlişkisi

Özel güvenlik görevlileri için, iç güvenliği sağlama noktasında görev alan farklı kolluk birimleri arasındaki yetki ve görev alanının sınırlarının bilinmesi özel güvenlik görevlilerinin kendi görev alanlarının sınırlarının bilinmesi kadar önemlidir. Zira, özel güvenlik görevlisi kendi görev alanında yetkilerini kullanırken, kendi görev alanında bulunan genel kolluk görevlileri ile devamlı dayanışma ve iletişim halinde olacaktır.²²⁸

Özel güvenlik personeli açısından yetki çalıştığı kurumun işletmesine, konumlanmasına, idari yapılanmasına bağlı olarak kaynağını yasalardan alan, hizmetlerden

²²⁸ Eryılmaz, a.g.k., s. 103

yap denilenlerin yapılması, yapma denilenlerin de yapılmaması şeklinde tanımlanabilir. Yetki anayasa ve yasalardan güç alır. Dolayısıyla yetkinin yasal kaynağı ve yasal sınırları vardır. Yetkili görevlinin göreve ilişkin işi yapmaması veya gereğinden fazla aşırıya kaçarak yapması onun sorumlu duruma düşmesine sebep olur. Bu yüzden yerine getirilen görev yetki sınırları çerçevesinde kalarak yetkili kişi tarafından gerektiği şekilde yerine getirilmelidir.²²⁹

Bir güvenlik görevlisi kendi görev alanı içerisinde kendisine verilen tüm yetkileri icra edebilirken, bunun dışındaki yerlerde bir vatandaşın suçla mücadelede sahip olduğu yetkiler kadar yetki kullanabilir. Bunun aksini gerçekleştiren güvenlik görevlisi kendi alanı dışında elde ettiği delilleri hiçbir surette kullanılamayacağı gibi ceza hukuku açısından yapmış olduğu eylemi suç teşkil edecektir.

5.3.1. Yetki Paylaşımı

Kolluk yetkilileri, yetkilerini idari ve adli olmak üzere iki şekilde gerçekleştirirler. İdari yetkileri, suçun gerçekleşmesinden önce alınan bütün önlemleri, tehdit ve tehlikelere karşı alınan tedbirler iken, adli yetki onların suçun işlenmesinden sonra suç delillerin ortaya konması, suçun niteliğinin çözümlenmesi, suçlunun yakalanması gibi suç şüphesinin ortaya çıkmasından sonra kullanılan yetkililerdir.²³⁰

Örneğin, hırsızlık olaylarının önüne geçilmesi için yapılan önleme amaçlı devriye çalışmaları idari yetki dâhilindeyken, bu sırada evin balkonundan atlayarak kaçmaya çalışan birinin yakalanması için yapılan çalışmalar suç işlenmiş olduğu için adli yetki dâhilindedir.

Bu bağlamda genel kolluğu temsil eden teşkilatlardan biri olan polis teşkilatı bir kolluk görevlisine verilen bütün adli ve idari yetkilere sahiptir. Kanun koyucu, kolluk yetkisi verdiği her güvenlik biriminin yetkilerini kendi özel kanunlarında belirtmiştir.

Polis açısından, idari yetkilerin tamamı ve adli yetkilerin bir kısmı Polis Vazife ve Salahiyet Kanun'unda (PVSK) düzenlenmiştir.

Özel kolluk görevlilerine verilen yetkiler, esas itibariyle adli nitelikte olup, aramayı, yakalamayı ve bu amaçla zor kullanmayı içermekte olup, bu görevliler, olay yeri inceleme si, telefon dinleme, gizli izleme, ifade alma gibi özel nitelikteki yetkileri kullanamamaktadır. Çünkü bu yetkiler, teknik olarak özel bir yapılanmayı ve bazı yetkilerin kullanılması açısından, fiziksel olarak, hâkim, savcı ve avukat ile yakın bir ilişki içinde olmayı gerektirir.²³¹

Eğer polis ve özellik birbirlerini tamamlayıcı bir şekilde çalışır, özel sektör suçtan

²²⁹ Köprülü, a.g.e., s. 81

²³⁰ Eryılmaz, a.g.k., s. 104

²³¹ Eryılmaz, a.g.k., s. 105

korunma olayına daha etkin bir biçimde girerse bu polisi daha ağır suçların önlenmesine ya da aydınlatılmasına yöneltecektir.²³²

O halde kısaca ifade etmek gerekirse polis ile özel güvenlik personelini yetkilerini kullanmada tamamlayıcı bir şekilde uygun olan standartlara erişmesi ve belirli bir sistematik yapıya kavuşturulması gerekir.²³³

Kamu hukukunda yetkisizlik esas olduğundan özel kolluk görevlileri kendi özel kanunlarında kendilerine verilmeyen herhangi bir yetkiyi kullanamazlar. Kullanılması durumunda ise başka bir görevlinin yetkisine gireceğinden idare hukuku açısından yetki gaspı söz konusu olacak ve yaptığı işlem hukuken geçersiz sayılacaktır. Bu anlamda poliste olup da özel kolluk görevlisinde olmayan birtakım yetkilerin özel kolluk tarafından kullanılması geçersiz olup, hukuki müdahaleyi gerektirecektir. Bu yüzden özel kolluk görevlileri bu yetkilerini genel kolluğun yokluğunda polisin varlığında da onun emrinde polise yardımcı olmak amacıyla kullanabilir.

5.3.2. Görev ve Sorumluluk Alanı Paylaşımı

Polisin görev ve sorumluluk alanları kendi özel kanunlarında belirlenmişken, özel kolluk görevlilerinin görev ve sorumluluk alanları da kendi kanunlarında belirlenmiştir.

Polis, belediye sınırları dâhilinde olan tüm alanda görev ve sorumluluk sahibi olup, halkın genelinin can ve mal güvenliği, huzur ve istirahatı için yirmi dört saat hizmet vermeye görevlidir. Bu yüzden görev alanı belirli yerlerle sınırlandırılmış olan özel kolluk görevlilerine oranla çok daha fazla görev ve sorumluluk sahibidir. Sınırlı bir alanı, belirli bir kişi, kurum ya da kuruluşu korumak, oradakilerin can ve mal güvenliğini sağlamakla görevli olan özel güvenlik görevlisi bu görevini, o sorumluluk bölgesinin dışında icra edemez ve buralarda ancak sıradan bir vatandaşın sorumluluğu kadar sorumluluk sahibidir.

Kendilerine verilen yetkileri, ancak görevli oldukları süre içerisinde ve görevli oldukları görev alanlarında yapan özel güvenlik görevlilerinin görev yerleri ve görev alanlarıyla kısıtlanmıştır. 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un dokuzuncu maddesinde, görev süresi ve görev alanları genel olarak belirtilmiştir.

Özel güvenlik görevlileri kendilerine görev sırasında kullanılmak üzere ilgili kurum veya kuruluş tarafından verilen ve ruhsata bağlanmış olan silahlarını ancak görev alanı içerisinde taşıyabilirken polis bazı istisnalar hariç (akıl hastaneleri gibi) devlete kendisine verilmiş olan silahını sorumluluk bölgesinin dışında da taşıyabilir. Ancak özel güvenlik

²³² Yılmaz, a.g.e., s. 74

²³³ Seabourne, M., The Security Profession in 1991, ASIS-International Leughboragh University of Technology, England, s. 2

görevlisi görev alanı olmayan yerlerde bu silahı taşıyamaz. Görevi başladığı anda silahını teslim alarak koruma ve güvenlik hizmetini yapar ve görevinin bittiği anda silahını görev yerinde bırakacaktır. Böyle bir durum polis için söz konusu bile değildir. Çünkü o her an, her yerde bu hizmeti sunmakta ve silahına da ihtiyaç duyabilmektedir. Silahını görev alanı dışına çıkaracak olan özel güvenlik görevlisi cezai müeyyidelere maruz kalacaktır. Kanun koyucu bu duruma kesinlikle müsaade etmemektedir.

Görev sırasında özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri vasıtayla yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir. Özel güvenlik görevlileri genel kolluğun görev alanındaki bu yetkileri kullandığından, temel hak ve özgürlük kısıtlamaları uzun ve etkili olabilecek her koşulda genel kolluk kuvvetlerine derhal bilgi vermelidirler. 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununun yetkilerinin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli, mülki idare amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır.²³⁴

Mülki amirin, genel kolluğun ya da kendi amirinin emrinde bulunan özel güvenlik görevlisi verilen emirlerin kanunlara aykırı olduğunu görürse emri yerine getirmemez ve bu durumu amirine bildirir. Ancak amir bu emrin yerine getirilmesinde ısrar ederse yazılı olarak yenilenirse emir yerine getirilir ve emri yerine getiren hiçbir sorumluluk almaz. Konusu suç teşkil eden emir ise hiçbir şekilde yerine getirilmeyip, emri vereni de yerine getireni de sorumluluktan kurtaramaz.

5.3.3. Güvenlik Görevlilerinin Bireysel Hakları ve Yasadaki Eksiklikler

Özel güvenlik sektöründeki gelişmeler, toplumda genel bir güvensizlik duygusunun artması, bunun sonucu şirketler, kamu kuruluşları ve özel kişiler tarafından hissedilen güvenlik talebi ve daha öncede kamu kurum ve kuruluşlarında yürütülen birtakım güvenlik faaliyetleri ile hız kazanmış ve büyüme göstermiştir. Bununla beraber sektörde bir profesyonelleşme gözlenmiş ancak mesleki riskleri önleme endişesi doğmuştur.

5188 Sayılı Yasa 2495 Sayılı Yasa'nın kısıtlama ve aşmazlarını aşmak için çıkarıldı. Güvenlik gibi son derece duyarlı bir konuda özel girişim gücüne bu konuda yetki ve sorumluluk verilmekte, devlet açısından da nicel yük hafiflerken, diğer yandan sorumluluk artmıştır. Yeni yasa özel güvenlik girişimi (şirket ve eğitim kurumu) ile devlet ve bireyler bakımından doğan uyumsuzluklar içinde adli ve idari yargıya ilişkin düzenlemeler getirmiştir.

5188 Sayılı Yasa'nın 20. maddesinde düzenlenmiş olan “idari suçlar ve cezalar” başlıklı yaptırım düzeni ve yargısal koruma usulü Türkiye'nin idare hukuku kurgusuyla bazı

²³⁴ Yenisey, F., Nuhoglu, A., Güzel İ., Kolluk Yetkileri, Güvenlik ve Hukuk, Kilim Matbaacılık, Aralık 2004, İstanbul, s. 84

noktalarda çelişmektedir. Şöyle ki; idari para cezasını gerektiren eylemleri işleyenlere o yerin mülki amiri tarafından yaptırım uygulanacaktır. Yasanın 20/2 fıkrasına göre ”verilen para cezaları tebligat kanununa göre” bildirilecek ve bu bildirim üzerine kendisine yaptırım uygulanan “kişi” bildirim (tebliğ) tarihinden itibaren en geç 7 (yedi) gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edebilecektir.

Bu anlatım ve düzenleme tarzı idari yargılama düzenimizin kurgusuyla bağdaşmamaktadır. Zira idari yargılama hukukunda (İYUK 2m) idare mahkemesine dava açılarak başvurulabilir. Öyle ki hukuka aykırılığı açık olan ve uygulanması durumunda giderimi olanaksız zarar doğacağı kaçınılmaz olan bir işlem için bile dava açmadan “yürütmeyi durdurma” istemek olanaklı değildir. İdari yargıya ya iptal ya da tam yargı davası açılarak başvurulur. (İYUK 2m)²³⁵

5188 Sayılı Yasa’da özel güvenlik personelinin ayrıca greve katılmayacakları hükmü vardır. Özel güvenlik görevlilerinin yasayla grev haklarının yasaklanması ve bu yasağa uymayanlara yaptırımlar uygulanması ülkemiz tarafından onaylanan 87. sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) sözleşmelerine de aykırıdır.

Anayasanın 90. maddesine bir cümle ekleyen 22 Mayıs 2004 tarihli değişiklik yorum istenmeyecek kadar da açıktır. Orada şöyle denilmektedir: “usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletler arası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletler arası anlaşma hükümleri esas alınır.” O halde bu yasa uyarınca bazı güvenlik personellerine grev hakkı tanınmalı ve bu görevlilerin maçlarda bodyguardlık ve işpiyonculuk yapmalarına son verilmelidir.²³⁶

Ülkemizin demokratik hukuk devleti olma yolundaki kararlılığı ve inancı doğrultusunda nasıl ki herkese hukuk karşısında eşitlik ve birtakım sosyal, siyasal ve ekonomik haklar veriliyorsa, bu sektörde çalışanların da kendi kanun ve yönetmelikleri esas alınarak haklarını korumak ve kollamak birinci önceliklerden olmalıdır. Bunu sağlamanın yolu da hiç kimsenin çıkarını bir diğersinin özgürlük alanını işgal etmemesi ve çıkarlarıyla çakıştırılmaması, yapıcı politikalar üretmek diyalog kanallarının daima açık tutulması, sektörün sorunlarına sahip çıkılarak çözüm yolunda çaba sarf edilmesi, sektörün geliştirilmesi ve kanunun ruhuna uygun olarak üretilecek hizmetlerin toplumun faydasına olması, sunulacak hizmetin kamu görevlilerine rağmen değil onlarla ortaklaşa yürütülmesi gerekmektedir.

5188 Sayılı Yasanın çıkmasıyla beraber özlük hakları, sigorta, iş garantisi gibi

²³⁵ Gözler, K., İdare Hukuku, I.Cilt, EKM Yayınları, Bursa, 2004, s. 751

²³⁶ Gözübüyük, T., İdare Hukuku, I.Cilt, Turhan Yayınları, Ankara, 2003, s. 367

konularda hem valiliklere hem şirketlere yeni yükümlülükler getirilmiş oldu. Özel güvenlik elemanına ihtiyaç ve bu oranda meydana gelen talep ile birlikte bazı şirketler tarafından ucuz iş gücü elde etme isteği güvenlikçilerin mağdur olmalarına sebep olabilecektir. Ancak personelin işten atılması, sınavla sertifikalandırılması gibi yetkilerin il özel güvenlik komisyonlarına verilmesi sektördeki keyfilikleri engelleyecektir.

Özel güvenlik görevlileri görevlerini aksatabilecek hiçbir eylem ve gösteri yapamazken, diğer güvenlik görevlilerinin aksine dernek, sendika ve siyasal partilere üye olma hakkına sahiptir. Ayrıca nakdi tazminat ve aylık bağlanması da özel güvenlik görevlilerinin önemli ve vazgeçilmez haklarındanır.

5188 Sayılı Yasa'nın 15. maddesinde bu düzenleme yapılmıştır. Buna göre; bu kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, sakatlanan özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlisinin kanuni mirasçısına, iş sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen miktar ve esaslar çerçevesinde tazminat ödenir. Ancak görüldüğü üzere güvenlik görevlisinin bu haklardan yararlanması için kanunda yazılı görevleri ifa etmesi gerekir.

Bu durum ayrıca yine 5188 Sayılı Yasa'nın 16. maddesinde vücut bulmuştur. Bu yasa uyarınca; “özel güvenlik personeli kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz” yine yasanın 17. maddesi özel güvenlik personelinin greve katılmalarına engel teşkil etmektedir. 18. madde ise özel güvenlik görevlilerinin lehine olup lokavt dolayısıyla işten çıkarılmalarını engellemektedir.

Güvenlik görevlilerinin görevlerini ifada ve görevleri haricinde bir takım sosyal ve ekonomik haklarının olması bu çarkın işlemedeki en önemli faktördür. Kendi iş sağlığı ve güvenliği konusunda şüpheleri olan, birtakım sosyo-ekonomik imkânlardan yararlanamayarak, geçim sıkıntısı çeken, mesleğin getirmiş olduğu risk ve sıkıntılarla psikolojik sorunlar yaşayan bir güvenlik görevlisinin kendisinden beklenen hizmeti sunması zor olacaktır.

5.3.3.1. Özel Güvenlik Görevlilerinin Sendikal Özgürlükleri

2495 Sayılı Yasa'nın çıkarılmasından evvel kamu sektöründe güvenlik hizmeti yapan çalışanların çoğunluğu memur, bir kısmı da işçiydi. Özel sektörde ise tamamı işçi olan güvenlikçiler istihdam ediliyordu. Gerek kamu sektörü gerekse özel sektörde güvenlik hizmeti gören işçiler, sendika üyesi olabiliyor, diğer sendikal haklardan yararlanabiliyorlardı.²³⁷

Özel güvenlik görevlileri 2495 Sayılı Yasa'ya göre kurulan birimlerde

²³⁷ Gülcü, M., a.g.k., s. 343

çalışmaktadırlar, yine bu yasadaki süreçlere göre görevlendirilmişlerdir.²³⁸ Yasaya tabi ÖGG'nin tümü hizmet akdine dayanarak çalışmazlar, işçi değillerdir. Bir kısmı statü hukukuna tabi memurdurlar.

2495 Sayılı Yasa'ca; ÖGT personeli, sendika, dernek ve siyasi partilere üye olamazlar. Bu yasağa uymayanların görevlerine ilgili kuruluşça son verilir.²³⁹

ÖGT personeli, grevlere ve her türlü toplantı ve gösteri yürüyüşlerine, hiçbir şekilde katılamaz ve katılmaya teşvik edilemez ve zorlanamaz²⁴⁰ hükümlerini getirmiştir.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, sendikal özgürlükler konusunda yasakçı tutumu devam ettirmemiştir. 2495 Sayılı Yasa'yı açıkça yürürlükten kaldıran bu kanun ÖGG'nin sendika hakkına dair hiçbir yasak hükmü içermemektedir.²⁴¹

5188 Sayılı Yasa ÖGG için grev (m.27) ve lokavt sırasında görevden uzaklaştırma yasağı getirmekte (m.18) ; ayrıca grev yasağına aykırı davranışları idari para cezasına bağlamıştır.(m.20/c)

İşçi statüsünde olan ÖGG önünde hiçbir sendikal hak yasağı kalmamıştır.

5.3.3.2. Özel Güvenlik Görevlisi Memurların Sendikal Hakları

Toplumumuzda bir tür polis olarak algılanan ÖGG'nin kesinlikle böyle bir statüleri olmakta ve polislerin mevcut hak ve sorumluluklarına sahip değildirler. Buradan anlaşılacağı üzere polisler yasaklanan sendika hakkı ÖGG için uygulanamaz. Çünkü ÖGG polis gibi kamusal iş güvenliği kuruluşlarından değildir.

Uluslararası sözleşmeler polis ve silahlı kuvvetler personeli için sendika hakkının yasaklanabileceği istisnasını getirirken bu durum ÖGG'ne de uygulanmaya çalışılmıştır. Ancak uluslararası sözleşmeler ÖGG için böyle bir yasak getirmemiştir. O yüzden mevzuatta ÖGG getirilen sendika yasağı, ister işçi ister memur statüsünde olsun, gerek hukuka gerekse anayasamıza aykırıdır.

ÖGG, bir tür polis değildir. Devlet memuru ÖGG bakımından sendikal hak alanında hiçbir istisna söz konusu olmamalıdır. Türk mevzuatında 4688 Sayılı Yasa ÖGG'yi polisler ile aynı bentte sendika yasağına almıştır. Bu düzenleme anayasaya ve uluslararası sözleşmelere aykırıdır. Kaldı ki Avrupa seviyesi polislerin sendika hakkına sahip oldukları noktasına gelmiştir. Öyleyse ÖGG'nin sendika hakkına sahip olduğu öncelikle kabul edilmelidir.

5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun örgütlenme özgürlüğü konusunda

²³⁸ Gülcü, M., ÖGG'nin Yakalama Yetkisi, Polis Dergisi, Ekim-Kasım Aralık 2001, Sayı 29, s. 107

²³⁹ 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması, Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun, Madde 21

²⁴⁰ 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması, Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun, Madde 22

²⁴¹ Gülcü, M., a.g.k., s. 358

yasakçı bir tutum sergilememekle birlikte bu konuya bir açıklık da getirmemiştir. Ancak memur statüsündeki ÖGG, işçi statüsündeki meslektaşları gibi, sendika hakkı kazanmış değillerdir. Zira memur ÖGG için iki ayrı kanun maddesi sendika hakkını yasaklamaktadır. Bunlardan biri 4188 Sayılı Yasa'dır. Bu yasanın ÖGG memurlara sendika yasağı getiren hükmü kaldırılmalıdır, aksi bir tutum yukarıda da belirtildiği gibi anayasanın 90. maddesine aykırıdır. Zira uluslararası anlaşmalar ÇGG için sendika hakkının kısıtlanmasına onay vermemektedir.

5.3.3.3. Özel Güvenlik Görevlilerinin Dernek Kurma Hakkı

2495 Sayılı Yasa ÖGG'nin dernek, sendika ve siyasal partiye üyelik hakları yasaklamıştır. Oysa çalışanlar için örgütlenmek hem bir ihtiyaç hem de temel bir haktır. 2495 Sayılı Yasa döneminde bu ihtiyaç, kanunun yasaklamayı unuttuğu vakıf kurularak karşılanmaya çalışılmıştır.²⁴²

5188 Sayılı Yasa'da ÖGG'nin örgütlenme hakkına dair hiçbir yasak hüküm olmamakla birlikte yasal olarak bir örgütlenme hakkı da tanınmamıştır.

Anayasamızın 33. maddesine göre kişinin hak ve ödevlerinden birisi de dernek kurma hürriyetidir. Anayasaya göre dernek kurma ve üye olma hürriyeti “silahlı kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu hizmetleri görevlilerinin dernek kurmak haklarına başkaca sınırlamalar getirilmesini veya bu hürriyeti kullanmalarının yasaklanmasına engel değildir.”²⁴³ Konuyla ilgili hükümler şöyledir: “Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunların da dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri sürekli olarak dernek kuramazlar”²⁴⁴ 12 Eylül yönetiminin dernek kurma ve derneğe üye olma haklarına yasakçı bir yaklaşım içinde olduğu bilinmektedir.²⁴⁵ Bu yaklaşım anayasamıza da yansımıştır.

5188 Sayılı Yasa ÖGG'ni “kolluk” olarak tanımlamadığı için, yasal açıdan artık kolluk sayılmayan ve özel alanının güvenliğinden sorumlu olan ÖGG için dernek yasağı geçerliliğini yitirecektir. Dolayısıyla da 2908 Sayılı Yasa'nın özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu görevlilerine getirmiş olduğu yasak, 5188 Sayılı ÖGG'nin özel yasasında böyle yasak bir hüküm bulunmadığından dolayı geçerliliğini yitirecektir.

ÖGG'nin dernek hakları konusunda özel kanunlarında (5188 Sayılı Yasa) herhangi bir

²⁴² Gülcü, M., a.g.k., s. 389

²⁴³ T.C. Anayasası, Madde 33/6

²⁴⁴ 2908 Sayılı Dernekler Kanunu, 07.10.1983 tarih, 18184 Sayılı Resmi Gazete, Madde 4/1

²⁴⁵ Kuzu, B., 1982 Anayasasının Temel Nitelikleri ve Getirdiği Yenilikler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1998, s.262-263

kısıtlama getirilmemiştir. Dolayısıyla 5231 Sayılı Dernekler Kanun'unun yürürlüğe gireceği tarihten itibaren ÖGG'nin tümü dernek özgürlüklerine sahiptir.²⁴⁶

5.3.3.4. Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkı

Nakdi tazminat ve aylık bağlanması hakkı, diğer tüm kamu görevlileri için nasıl bir hak ise özel güvenlik çalışanları için de önemli bir haktır.

5188 Sayılı Yasa'nın 15. maddesinde nakdi tazminat alma ve aylık bağlanma hükmü yer almaktadır. Ancak nakdi tazminatı işveren değil ÖGG'nin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşu ödeyecektir.²⁴⁷

ÖGG'leri için bu konuda özel bir düzenleme getirilmemiştir. Kamu kolluğu için getirilen sisteme ÖGG yasa hükmüyle eklenmiştir.²⁴⁸

5.4. Özel Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik

Ülkemizde hizmet sektörünün giderek önem kazanması ile birlikte standartlarının da yükselmesi ve bu paralelde özellikle son beş yıldır “özel güvenlik hizmetleri” nin büyük oranda gelişme gösterdiği gözlenmektedir. Bu alanda hizmeti sununlar özel güvenlik görevlisi olarak sıfatlandırılmakta ve bir meslek dalı olarak kendini göstermektedir. Güvenlik görevlisi olarak anılan bu meslek dalı, yakın korumadan farklı olarak bina ve tesislerde can ve mal güvenliğinin sağlanmasını amaçlamaktadır.

Bina ve tesislerin yanı sıra mesleğin uygulama alanları giderek genişlemiş ve fabrika, hastane, alışveriş merkezleri, iş merkezleri, eğitim kurumları, turizm tesisleri, kara, deniz ve hava ulaşım araçları, enerji saha ve depo alanları gibi yerlerde özel güvenliğin koruma alanına girmiştir. Mevcut ve gelecekteki değişimlerde göze alındığında, vasıflı iş gücü talebi bu alanın giderek daha fazla, temel ihtiyaçlarından birisi olacaktır. Mesleğin özelliği ve önemi nedeniyle mesleğe alınacak elemanların da niteliği önem arz etmekte olup bu konuda hassasiyet gösterilmesi gerektiği de bir vakıdır.

Ülkemizde mevcut durum maalesef yeterince iyi işlenmemekte, bazı şirket ve firmalar tarafından kötü bir imaj yaratılmakta ve mesleğe olan itibar ve güven zedelenmektedir. Meslekteki istihdam ve eğitim kamu kurumları ile birlikte ağırlıklı olarak özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Eleman ihtiyaçlarını daha çok ilan yoluyla karşılayan firmalar eğitim hizmetlerini; iş başında eğitim, hizmet içi eğitim, kısa süreli kurslar vb. şekilde sürdürmektedir.

²⁴⁶ Gülcü, M., a.g.k., s. 393

²⁴⁷ Aksu, H., Güvencesiz Güvenlikçiler Sorunu, Özgüvâk Yayınları, 15 Mart 2002, Yıl.3, Sayı.10, s. 19

²⁴⁸ Gülcü, M., a.g.k., s. 397

Özelleştirmenin hızla artması ve özel sektörün bu alandaki varlığını güçlendirmesi işsizler için de önemli bir umut kapısı olmuş ve az da olsa devletin sırtındaki ekonomik ve nicel yüke katkı sağlamıştır. Özellikle büyük şehirlerde istihdam olanağı daha fazla olmakla birlikte, küçük yerleşim yerlerinde de mesleğe olan talebin artması dikkat çekici bir durumdur.

Özel güvenlik hizmetleri kendi içinde gelişirken aynı zamanda, teknolojik gelişmeler, güvenlik görevlisinin işini kolaylaştırmakta ve güvenliğin etkinliğini artırmaktadır. Gelişen teknolojiye güvenlik hizmeti; fiziki kontrol ve denetimden çok görsel kontrol ve denetime dönüşmektedir. Kullanılan teknik ekipmanların da günden güne gelişmesi ve çeşitlenmesi ile birlikte bu alanda yeni bir yan sanayi dalı oluşmaktadır.

Başta işsizlik olmak üzere, ailelerin isteği, üniformanın bireylere çekici gelmesi, toplum içinde bir yer işgal etme, istihdam alanının geniş olması, iş güvenliğinin olması, çoğu işe göre daha garanti olması bireylerin bu mesleği seçmelerinde önemli etkenlerdendir. Bununla birlikte; görev yapılan yerin konumu, çalışma şartları sosyal hayatın sınırlandırılması, vardiyalı sistem, ast-üst ilişkilerindeki disiplin ve uyumsuzluk gibi nedenler de kişilerin mesleği icra ederken karşılaşmış oldukları zorluklardır. Bu tür olumsuzluklar yüzünden de özel sektörden kamu kurumlarına geçişlerde yaşanabilmektedir.

Yapılacak olan güvenlik hizmetlerinin etkinliğini arttırmak için;

- Özel güvenlik elemanı yetiştirmede yaşanan maliyet artırıcı etkenlerin hafifletilmesi
- Gerek şirket, gerekse birey bazında yaşanan ekonomik sorunların giderilmesi ya da minimize edilmesi
- İdaredeki kaynak yetersizliği, organizasyon ve iç hizmet eğitimi noksanlığı, bürokratik işlemlerin yoğunluğundan dolayı yaşanan zaman kaybının önlenmesi
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın 5188 Sayılı Kanun dışında kalması ve bu durumun hizmet eğitiminde birtakım sıkıntılara neden olması ve bu durumun giderilmesi
- Eğitimde uygulanan KDV oranının yüksek olması
- Küçük işlerde ve yerleşim merkezlerinde Özel Güvenlik Eğitim Kurumu açmanın, maliyetini karşılamaması nedeniyle ihtiyaç duyan görevlilerin büyük merkezlere taşınma probleminin giderilmesi
- Sektörün kendi iç denetim mekanizmasına kavuşturulması ve kendisini topluma ya da başka kurumlara ispat etme yükümlülüğünün olmaması
- Tüm özel güvenlik şirketlerinin yararlanabileceği ve ortak bir bilgi bankasının kurulması

- Sektörde faaliyette bulunan şirket yetkililerinin bu sektörde yeterince bilgi ve görgü sahibi olması, kar odaklı hizmet politikalarında uzak duracak ahlak ve hukuk kurallarına riayet etmeleri
- Belirli bir fiyat prosedürünün olması
- Devletin kurumları ve kuruluşları ile şirketler arasında karşılıklı işbirliği ve koordinasyonun sağlanması
- Yasa ve uygulama yönetmeliği arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi ve durumun hem hizmeti sunanlar hem de alanların lehine olabilecek şekilde ayarlanması
- Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'nın personel, kaynak ve bütçe sorunlarının sektör lehine iyileştirilmesi
- Personelin maaşının az oluşu ve daha yüksek maaşlı ve daha rahat bir iş bulması durumunda işten ayrılmasının önüne geçilmesi

5188 Sayılı Yasa'nın yürürlüğe konulmasından sonra bu alanda ihtiyaç duyulan çağdaş yenilikler yapabilme imkânı doğmuştur. Ayrıca çalışanların yetki, görev ve sorumluluklarının net bir şekilde ortaya konulmuş olması da sektördeki etkinliğin artmasına katkıda bulunmuştur.

5.5. Özel Güvenlik Hareketleri

5.5.1. Genel Olarak Özel Güvenlik Hareketleri

En ilkel ve sadesinden, en gelişmiş ve karmaşığına kadar her insan topluluğu sosyolojik ve siyasal anlamda toplum olma ve ortak yaşam sürdürebilmek için belirli bir düzene ve asgari disipline bağlanmak zorundadır. Bu nedenle siyasal toplumlarda kamu gücünün en eski ve en yaygın görevi, düzeni sağlamak ve korumak amacıyla görülen kolluk faaliyetleridir.²⁴⁹

Kolluk faaliyetlerini icra eden polis, jandarma ve sahil güvenlik hariç, silah kullanma ve taşıma yetkisine de sahip olabilen, kamu kurum ve kuruluşlarının güvenliğini sağlayabildiği gibi özel birtakım kişi ve kuruluşların güvenliğini sağlayan özel güvenlik teşkilatları mevcuttur.

Gelişen toplumlarda güvenlik ihtiyacı da gelişmekte ve farklılık arz etmektedir. Gelişen teknoloji beraberinde güvenlik ihtiyacını da getirmiştir. Fabrikalar, barajlar, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama ve yükleme tesisleri vb. yerlerle, sivil trafiğe açık ve kapalı müzeler, sanayi ticari ve turistik tesislerde güvenliğin sağlanması, siyasi parti, kapalı yer toplantıları, dernek toplantıları, sosyal yardım kurumları

²⁴⁹ Dalda, Y., Karagöz, A., Özel Güvenlik Teşkilatı Rehberi, Filiz Kitabevi, Ankara, 1998, s. 1

(vakıf, dernek vs.) toplantılarındaki güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması özellik isteyen bir durumdur. Bu gibi yerlere daha etkin güvenlik önleminin alınması amacıyla özel güvenlik hizmetlerine ihtiyaç duyulmuştur.²⁵⁰

Bu gibi stratejik öneme sahip yerlerin güvenliğinin sağlanması ile birlikte özel güvenlik; belli bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetini herhangi bir tehdit ve tehlikeye karşı belirli bir ücret karşılığında kar amacı güderek çalışan kişiler ve şirketlerin bütününe temsile eden bir güvenlik teşkilatıdır.

5.5.2. Dünyada ve Türkiye’de Özel Güvenlik Hareketleri

Genel kolluk kuvvetleri ihtiyaca bağlı olarak ortaya çıkmış ve belli bir yapıya kavuşmuşsa, özel güvenlik hizmetleri de yine insanların daha güvenli yaşama arzularının sonucunda ortaya çıkmış, değişen zaman ve şartlara göre ihtiyaç dâhilinde bugünkü yapıya ulaşmıştır. Gelecekte değişebilecek olan şartlar yine bu hizmetin yöntem ve uygulamasında değişikliklere gidilmesine yol açabilecektir.

Zamanla kolluk güçlerinin gelişmesi ve buna karşılık suç ve suçlularla mücadelede etkin olunamaması ve bu durum karşısında kişilerin daha fazla güvenlik talep etmeleri neticesi özel güvenlik hizmetlerinin varlığını ve gelişmesini doğurmuştur.

1960 ve 1970’li yıllara gelindiğinde özel güvenlik çok daha gelişerek çok ortaklı şirketler ve endüstriler olarak gözükmeye başladı. Bununla beraber “Güvenlik Enformasyon Merkezleri” kurdular. Bu merkezler zamanla değerli bilgi ve servis kaynakları haline geldiler. Elleriindeki bilgileri sadece sektör için kullanmayıp aynı zamanda devletin ilgili kuruluşlarına vererek kanunların uygulanmasına, suçluların yakalanmasına yardımcı oldular. Böylece bu sektör özellikle güvenlik sektöründen ayrılan ve emekli olanlarla birlikte çok geniş bir yapıya kavuştu. Bugün ise genel kolluktan daha yaygın bir şekilde hizmet vermektedirler.²⁵¹

Geçmişte büyük devletler kurmuş olan Türkler, kamu düzen ve güvenliğini Milli Savunma ile birlikte yürüttüklerinden özel güvenlik sistemleri pek gelişmemiştir. Güvenlik hizmetleri için hep askeri kuvvetler kullanılmasından dolayı Osmanlı döneminde geceleri mahalleyi, çarşı ve Pazar yerlerini bekleyen ve karşılığında dükkân sahiplerinden belli bir ücret alan gece bekçileri (Asesler), esnafın aldığı inzibati önlemler²⁵², yol güzergâhlarında önemli noktaların eşkiya soygununa müsait geçitlerin korunması görevini üstlenen “Derbentçiler”, tüccar ve kervanların emniyetini sağlamak amacıyla görevlendirilen

²⁵⁰ Dalda, a.g.k., s. 2

²⁵¹ Volkov, V., Between Economy and The State: Private Security and Rule Enforcement in Russia, Sage Publications, 2000, s 4 85

²⁵² Togur, H., Türkiye’de Genel Kolluk Teşkilatı ve Görevlerinin Gelişimi, Filiz Kitabevi, Ankara, 1946, s.37

“Kervansalar”²⁵³, isyanlarda halkın kendisini savunmak için kurduğu bir örgüt olan “İl Eri”²⁵⁴ ve Osmanlı şehir hayatında vazgeçilmez bir unsur olan muhtesiplik²⁵⁵ hep özel güvenlik hizmetleri kapsamında düşünülebilir.

Ülkemizde son zamanlara doğru, taşıdığı coğrafi ve stratejik konumu nedeniyle sürekli dış tehditlerin hedefi olduğu ve bunun içeride terör örgütlerine sağlanan destek şeklinde yansıdığı görülmektedir. 1960’lı yılların sonundan itibaren sistemli olarak başlayan ve günümüze kadar şekil ve anlam değiştirerek devam eden bu olaylarda hedef insan unsuru olmakla beraber çoğu kez ülkemizi iktisaden zayıf düşürmek amacıyla ekonomik kurum ve kuruluşlar ile tesislerdir.²⁵⁶

1981 yılında yapılan çalışmalar neticesinde devletçe alınan güvenlik önlemlerine ek olarak kamu ve özel kişilere ait her türlü kurum ve kuruluşun günün koşullarına uygun bir şekilde güvenliklerinin sağlanabilmesi için bu yerlerden Bakanlar Kurulu’nca tespit edilenlerde özel güvenlik teşkilatı kurulması veya özel güvenlik önlemlerinin tesis ettirilmesi ya da her ikisine birden yer verilmesi suretiyle güvenliklerinin sağlanması için 27.10.1981 tarihinde 17497 Sayılı Resmi Gazete’de 2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur.²⁵⁷

Ancak 2945 Sayılı Kanun’un uygulamaya başladığı tarihten itibaren geçen süre zarfında uygulamada özellikle mevcut yasanın bankalara yönelik olarak hazırlanmasından dolayı doğan eksiklik özellikle liman, hava alanı, işyerleri, holdingler vb. yerlerin de korunmasına ihtiyaç duyulması nedeniyle daha da hissedilir olmuş ve bu aksaklıkların giderilebilmesi için mevcut yasada yeni birtakım yasal düzenlemeler olmuş, kanun genişletilmiş ve ihtiyaç giderilmeye çalışılmıştır. Ta ki 2004 yılında 5188 Sayılı Yasa’nın yürürlüğe konmasına kadar yürürlükte kalmıştır.

²⁵³ Orhonlu, C., Osmanlı İmparatorluğunda Derbent Teşkilatı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:1209, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 1967, s. 9

²⁵⁴ Akdağ, M., Celali Fetreti, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Sayı.16, Ankara, 1958, s. 101

²⁵⁵ Kazıcı, Z., Osmanlılarda İhtisap Müessesesi, İstanbul, 1998, s. 26

²⁵⁶ Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması Hakkındaki Kanun Değişiklik Tasarısı, 21. Dönem Gerekçesi, 1999, s. 393

²⁵⁷ Köprülü., a.g.e., s. 49

SONUÇ

Güvenlik her dönemde toplumların ve insanların en önemli ihtiyaçlarından biri olmuştur. Güvenlik ihtiyacı bir birey olarak insanın yapısında olan ve her zaman karşılanması gereken, aynı zaman da insanın temel bir ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumlarda ise güvenlik; toplumun gelişmesi, ilerlemesi ve her açıdan daha müreffeh bir yaşam sağlanması açısından çok önemlidir. Bu nedenle güvenlik hizmeti her zaman devletin en önemli görevlerinden biri olmuştur. Çünkü devlet, devlet olma nitelikleri içerisinde kendi milletinin güvenliğini içte ve dışta sağlaması çok önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Devlet kendi güvenliğini sağlayamadığı zaman ya da güvenliğinde zafiyet olduğu söz konusu olduğu durumlarda ilerleme ve gelişme çok zor hatta durma noktasına gelmektedir.

Ülkemizde geleneksel yapıya sahip güvenlik hizmeti geçmişte ve günümüzde devlet tarafından yürütülür. Ancak, ülkemizdeki gelişmeler özel sektörün büyümesi, gelişmesi insanların bireysel güvenlik ihtiyacını artırmıştır. Bunun sonucunda ülkemizdeki güvenlik tamamen devlet tarafından düzenlenmesi gereken hizmetler olarak algılanması anlayışı değişmeye başlamıştır. Bundan dolayı güvenlik hizmeti, zamanla özel sektör tarafından da yerine getirilmeye ya da şahısların kendi güvenlik ihtiyaçlarını özel şirketlerden sağlamaya yönlendirmiştir.

Ülkemizde özel güvenlik teşkilatları 1981 yılında artan terör ve asayiş olayları sebebiyle banka hırsızlıklarının artması sonucu ilk olarak bankalarda kurulmuş zamanla ihtiyaç üzerine rafineri liman gibi mekanlar da görev almaya başlamıştır. Ekonomik gelişmelerle birlikte para işlemlerinin artmasıyla döviz büroları, finans yeleri, ticaret merkezleri gibi alanlarda ihtiyaçlar artmıştır.

1981 yılında çıkarılan ve toplumun güvenlik ihtiyacını karşılamayı amaçlayan yasa özel güvenlik teşkilatı kurulmasını amaçlamış ve bu bağlamda hizmet sunmuştur. Ancak daha çok bankalarda görev yapan güvenlik görevlileri için 2495 sayılı yasa hazırlanmış olup bu kanun çerçevesinde özel güvenlik teşkilatları adına ilk adım atılmıştır. Fakat yasanın özel güvenliğin yetkilerinin sınırları, kolluk görevlileri ile olan ilişkileri, suça müdahaledeki sorumluluklarının neler olduğu tam olarak belirlenmemiştir. Zamanla ekonomik gelişmeler özel güvenliğin görev alanlarının gelişmesine neden olmuş, bankalar ile birlikte insanların yaşamsal alanları olan hastane, üniversite, siteler, gibi birçok alanlarda görev yapmaya başlamıştır bunun sonucunda da 2004 yılında daha kapsamlı bir kanun hazırlanarak 5188 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

5118 sayılı kanun ile birlikte özel güvenlik anlayışı yeniden düzenlenmiştir. Bu kanun ile birlikte özel güvenlik hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin Özel Güvenlik şirketlerinden hizmet alma zorunluluğu getirilmiştir yasanın bu düzenlemesi 2004 yılından itibaren şirketlerin kurulması ve güvenlik hizmeti almak isteyen kurum ve kuruluşların hatta kişilerin şirketlerden hizmet alınması zorunluluğu kısa sürede özel güvenlik şirketlerinin artmasına neden olmuştur ancak bu sayının hızla artması güvenlik şirketlerinin faaliyetlerinin denetimlerine ağırlık verilerek daha sık yapılması sonucunu ortaya çıkarmaktadır

5188 sayılı yasanın getirmiş olduğu hükümler arasında özel güvenlik görevlilerinin istihdam edilirken hizmet almak isteyen kurumun kaç kişi görevlendireceği konusu kurumların kendi isteklerine bırakılmamıştır. Bu sayının belirlenmesi kanun kapsamında valilik tarafından vali yardımcısı başkanlığında İl emniyet müdürü, İl jandarma Komutanı ve sanayi ve ticaret odası temsilcileri ile ilgili şirketin vereceği kararla kaç kişi görevlendirilmesi gerektiği, ve görevlendirilecek kişilerin niteliği silahlı görevlendirilme yapılacaksa kaç kişi olacağı hususu komisyon tarafından belirleneceği belirtilmiştir. Bu hükümlerle birlikte özel şirketlerin kişi sayısını az tutarak daha çok kar sağlama ve güvenlik kalitesini düşürme gibi problemi ortadan kaldırmıştır ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi bu konu da denetimin ve şirketlerin iyi takibinin yapılması gerekmektedir.

Yine bu yasa ile özel güvenlik hizmetinde çalışacak olanlara güvenlik görevlisi belgesi alınması zorunluluğu getirilmiştir ancak bu belgenin alınması için kanun kapsamında özel güvenlik eğitim şirketlerinin kurulması ve bu şirketlerden alınacak sertifikalara sahip olma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca kanun eğitim şirketlerinin güvenlik personeli olmak isteyenlere 90 saatlik eğitim alınması silahlı görev yapmak isteyenlerinde 90 saate ek olarak 30 saat silahlı eğitime tabi tutulması şartı getirilmiştir.

Kanun kapsamında 2004 yılından itibaren birçok kişi özel güvenlik eğitimi alarak sektörde çalışmaya başlamıştır ancak kanunun çıkması ile birlikte birçok şirket ticari amacın öncelikli olması özel güvenliğin eğitiminin kalitesinin düşmesine neden olmuştur.

5188 sayılı kanunun getirmiş olduğu temel özellik özel güvenlik görevlilerinin yetkileri konusudur 2495 sayılı kanun kapsamında özel güvenlik görevlilerinin yetkileri olaya müdahaledeki durumlarının ne olduğu konusu ve yetki sınırları tam olarak belirtilmemiştir bu da adli olaylarda özel güvenlik görevlilerinin neler yapması konusunda çok ciddi hukuki sıkıntılar ortaya çıkartmaktaydı yeni yasa ile birlikte özel güvenlik görevlilerinin hukuki olarak olaylar karşısında neler yapması gerektiği adli olaylardaki müdahale yetkisinin sınırları belirtilmiştir ancak suç olgusunun çeşitliliği sebebiyle, yasada da bazı eksikliklerin olduğunu göstermiştir örneğin yasa kapsamında bir olayla karşılaşıldığı zaman görev alanı

içerisinde müdahale etme yetkisi tanınırken bu olayın görev sınırları dışına taşması halinde neler yapılacağı hususu yasada net ifade edilmemiştir. Yine yasa kapsamı içerisinde zor kullanma yetkisinden bahsedilmekte ancak özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma sınırlarının neler olduğu tam olarak belirtilmemiştir çünkü zor kullanma kolluk güçlerinde saldırıyı def edecek kadar olmalıdır hükmü mevcuttur ancak burada kolluğun gerekirse silah kullanmaya kadar zor kullanma uygulanabilmekte ancak özel güvenlik görevlilerinin hangi aşamaya kadar zor kullanacağı yetkisinin sınırları belirlenmiştir.

Sonuç olarak Güvenliğin sadece kamu güvenlik güçleri tarafından yerine getirilen bir hizmet olmadığı ve onların da tekelinde bulunmadığı toplum tarafından kabul görmüş ve bu ihtiyaç özel sektör eliyle de giderilmeye çalışılmıştır. Sunulan hizmetlere toplumun da katılımı birey ve devletin ortak bir sorumluluk yüklenmesi ve bu alanda yapılan özelleştirmeler güvenlik sektöründe hizmetin en iyi şekilde sunumuna büyük bir katkı, sağlamıştır. Ancak 5188 sayılı kanun ile özel güvenliğin yetkileri yeniden düzenlenmesi bu alanda ki birçok yetki karmaşasını ortadan kaldırmıştır. Fakat kanundaki yetki ve sorumluluk bakımından eksikliklerin olduğu ve bu eksiklerin hızla artan özel güvenlik teşkilatının sorunlarının dile getirilmesinde emniyet içerisinde bir daire başkanlığı nezdinde temsil edilerek yetki bakımından problemlerin çözümünün daha iyi yapılacağı ve kanundaki hukuki sıkıntıların giderilmesi gerektiği hususu kaçınılmazdır..

KAYNAKÇA

- Akdağ, M.; Celali Fetreti, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Sayı.16, Ankara, 1958
- Akgüner, T., Giritli, İ., İdare Hukuku Ders Notları, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985
- Akıncı, M., Özel Güvenlik Kolluğuna İlişkin Denetim ve Yaptırım Düzeni, Polis Dergisi, Ankara, 2002, Sayı: 43
- Akın, C., Kapalı Çarşı ve Benzeri Ticari, Turistlik Tesislerde Özel Güvenlik Teşkilatı Kurulması İmkani ve İlk Örneği Maliye ve Sigorta Yorumları, İstanbul, 1996
- Akmerkez Adres Güvenlik Şirketi Müd. Yrd. Bekir DİNÇ ile Mülakat, Haziran 2002, İstanbul
- Akpınar, H., Security , Ö.G. Savunma Dergisi, Mayıs 2006
- Aksu, H., Güvencesiz Güvenlikçiler Sorunu, Özgüvak Yayınları, 15 Mart 2002, Yıl.3, Sayı:10
- Allen, S., The Provision and Regulation of Manned Security Services in Mainland Europa and The U.K., Network Security Management Ltd. Lough Borogh University of Technology, 1991
- Arda, T., 21.Yüzyılda Türkiye’de Özel Güvenlik, Polis Dergisi, Yıl.5, Sayı:19
- Aydın, H., Özel Güvenlik Teşkilatı, Polis Bilimleri Dergisi, Polis Akademisi Başkanlığı, Cilt 4, Sayı 1-4, Ankara, 2002
- Başkomiser Selim Özdemir ile 04.10.1996 Tarihli Mülakat, Ankara
- Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması Hakkındaki Değişiklik Tasarısı 21. Dönem Gerekçesi 1999, s. 393 Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması Hakkındaki Değişiklik Tasarısı 21. Dönem Gerekçesi 1999
- BYKP Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT.yay., Ankara, 2001
- COESS–UNI–Europa tarafından hazırlanmış bir bildiri (Çev. Tarık Ziyad GÜLCÜ) 1Volkov, V., “Between Economt And Thı State: Private Security And Rule Enforcement İn Russia”. Sage Publicatims 2000
- Communities: What Works?, The University of Chiago, 1986, s. 372
- Çetin, Domaç; Özel Güvenlik Personeli Eğitimi, İstanbul,1998
- Daily Express, 21.09.1990
- Dalda, V., Karagöz, A., Suç Önleme Hizmetleri Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi, Ankara, 1998

- Dalda, V., Karagöz, A., Özel Güvenlik Teşkilatı Rehberi, Filiz Kitabevi, Ankara, 1998
- Dedağaç, E., “Özel Güvenlik Teşkilatı ve Düşündürdükleri”, Türk Hukuk Dünyası, Ankara, Sayı: 1
- Domaç, Ç., Özel Güvenlik Personelinin Eğitimi, İstanbul, 1997
- EGM Koruma Daire Başkanlığı Özel Güvenlik Şube Müdürü Ahmet KARAGÖZ ile Mülakat Haziran 2002, Ankara
- EGM Asayiş Daire Başkanlığı, 1997–1998 Yılları Asayiş Olayları Değerlendirmesi İstatistikleri
- Erkan, M., Hava Güvenliği Semineri Raporu, Ankara, 1991
- Eryılmaz, M.B., Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları, AGE yayınları, İstanbul, 2001
- Fındıklı, R. İngiliz Polis Teşkilatı, Ankara, 1993
- Finansbank Güvenlik Müdürü Em. Alb. Cafer Çalışkan ile Mülakat, 15 Haziran 2002, İstanbul
- Fischher, R.J., Introduction To Securit, USA, 1987
- Gleizal, J., Domench, G., Jornes, C., Batı Demokrasilerinde Polis, (Çev: Mustafa KANDEMİR), Fransa Üniversite Yayınları, 2000
- Gözler, K., İdare Hukuku, I.Cilt, EKM Yayınları, Bursa, 2004
- Gözübüyük-Tan, İdare Hukuku, Cilt 1, Genel Esaslar, Turhan Yayınları, Ankara 2004.
- Gözübüyük, Ş., Yönetim Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1983
- Gülcü, M., “ÖGG'nin Yakalama Yetkisi”, Polis Dergisi, Ekim–Kasım Aralık 2001, Sayı 29
- Gülcü, M., Özel Güvenlik Hukuku, Alfa Yayınları, İstanbul, 2004
- Gülcü, M., Özel Güvenliğin Felsefesi II, Özel Güvenlik Hukuku, 1.baskı, İstanbul, Kasım 2004
- Gülcü, M., Özel Güvenlik Görevlilerinin Kimlik Sorma, Arama, El Koyma Yetkileri, Polis Dergisi, 2003/34
- Gülcü, M., Türkiye'de Modern Özel Güvenliğin Tarihçesi, ÖG Hukuku, İstanbul, 1999
- Gülcü, M., Daha Kaliteli Polis Eğitimi İçin Emniyet Genel Müdürlüğüne Verilen 14.02.2001 Tarihli Rapor: “Emniyet Müdürü APK Uzmanlarının Gözüyle Emniyet Teşkilatının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Ankara, APK Daire Bşk. Yay., 2001

- Grant, J., “Principal Of The Institute Of Professional Investipator” Report On The Discussion Paper On The Private Security Industry, England, 1992
- Haspolat , E., 5188 Sayılı Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi, Ankara Ün. Siyasal Bİlg. Fak.
- Hallerest II, The State of Security, 1990
- Jones, P., The Real Professional, İvestigetor, Red Book, England, 1992
- Johnston, L., Regulating Private Security, University of Exeter, England, 1992
- Karagöz,A., Kolluğun İdari Görevleri, Ceza Hukuku El Kitabı, İstanbul, 1985
- Karatepe, Ş., İdare Hukuku, Üniversite Kitabevi, İzmir, 1993
- Kazıcı, Z., Osmanlılarda İhtisap Müessesesi, İstanbul, 1998
- Koruma Daire Başkanlığı Özel Güvenlik Şubesi Başkomiser Selim ÖZER ile Mülakat 16 Ağustos 2005
- Kubuş, N., Özel Güvenlik Derneği Federasyon Başkanı , Security , Ö.G. Savunma Dergisi, Mayıs 2006
- Kunter, N., Yenisey,F., Arama, El koyma ve İletişimin Denetlenmesi, İstanbul,2000, 11. Baskı
- Kuzu, B., 1982 Anayasasının Temel Nitelikleri ve Getirdiği Yenilikler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1998
- LAUB, L.D., Polizei, Willingen–Schwenning’ en ile Mülakat 13 Mart 2002
Laub ile Aynı Tarihli Mülakat
- Madden,K., “Guard Control System Of Austrian” Ted Book, Guarding Software England. 1992
- Meriçli,A., İşletmelerin Güvenlik İhtiyaçları Nasıl Belirlenmelidir?, Sayı: 12./ 2000, s. 88
- Medtin,İ.,Eraslan,F.,Türkiye’de Polis ve Kişi Hakları, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992
- Orhonlu, C., Osmanlı İmparatorluğunda Derbent Teşkilatı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:1209, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 1967
- Ortadoğu Güvenlik Sistemleri Merkezi, Rapor, 16 Nisan 1993, İstanbul
- Özay, İ., Anayasa: Özgürlük ve İdari Kolluk Etkinlikleri, Antalya, 2002
- Özcan, M.S., Güvenlik Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması ve Yerelleşme, Kamu Yönetimi Uzmanı, Zülfi Açar Polis Okulu Müdürlüğü

Özel Dedektiflik Kanun Tasarısı, 1994, m. 105

Pelit, K., Özel Güvenlik Teşkilatları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 1998

Sarıaslan, B., Özel güvenlik Şirketlerinin Kooperatif Şeklinde Örgütlenmesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kooperatifçilik Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998

Seabourne, M., The Security Profession in 1991, ASIS–International Leughboragh University of Technology, England

Suç Önleme Hizmetleri Özel Güvenlik Teşkilatı Eğitim Rehberi, Ankara, 1998

Şafak, A., Emniyet Teşkilat Kısımları, Görevleri: Ceza Hukuku El Kitabı, İstanbul, 1989

Şafak, A., Özel Koruma Görevlilerinin Yetki-Görev ve Eğitimi Sorunu Türkiye Gerçeği, 21. yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, EGM, Ankara 2001

Şafak, A., "Türkiye'de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu". Polis Bilimleri Dergisi, Ankara, Cilt:2, Sayı:7

Şafak, A., Bıçak, V., Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı, Şafak Yayınları, 2003, İstanbul,

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 21, Yasama Yılı 2

The Strategic Management of Police Department.vy.ty.

Tongur, H., Türkiye'de Genel Kolluk Teşkilatı ve Görevlerinin Gelişimi, Ankara, 1946

Türkiye Polis Dergisi, Temmuz 2006

Uçar, T., Uçar, Ş., Özel Güvenlik Metodolojisi, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2006

Uzunuçarşılı, İ.H., Osmanlı Merkez ve Bahriye Teşkilatı, İstanbul, 1980

Volkov, V., "Between Economy And The State: Private Security And Rule Enforcement In Russia". Sage Publications 2000

Yapı Kredi Güvenlik Müd. Emk. Binbaşı Hakan ACAR ile Mülakat, 15 Haziran 2002, İstanbul

Yaşar, Y., Açıklamalı Polis Meslek Hukuku, 13. Bası, Ankara, 2001

Yayla, Y., İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985

Yenisey, F., Nuhoglu, A., Güzel İ., Kolluk Yetkileri, Güvenlik ve Hukuk, Kilim Matbaacılık, Aralık 2004, İstanbul

Yıldız Teknik Üniversitesi Özel Güvenlik Müdürü Emekli Emn. Müd. Şakir ERTEN ile
Aralık 2004 Tarihli Mülakat

Yılmaz, A., Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül
Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora
Tezi, İzmir, 1994

2005/42 nolu “Kanun ve Uygulama Yönetmeliğinde Gözetilecek Esaslar” konulu genelge
11.03.1897 tarih, 19397 Sayılı Resmi Gazete

2006/47 nolu “Özel Güvenlik Şirketleri, Eğitim Kurumları ve Birimlerinin Denetlenmesinde
Gözetilecek Esaslar” konulu genelge, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı

http://www.emniyet.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/42/ceviriler/Tarik_Ziyad_GULCU2.htm, 19.11.2006

<http://www.egm.gov.tr/stratejigelistirme/dergi/43/web/makaleler/yrd.doc.dr.müslümakinci,05.09.2006>

http://www.tesev.org.tr/etkinlik/conf_3feb_fSchreier.php , 27.08.2006

http://www.emniyet.gov.tr/StratejiGelistirmeDB/dergi/42/ceviriler/Tarik_Ziyad_GULCU2.htm , 25/08/2006

http://209.85.129.104/search?q=cache:V7phL8TV-www.guvenlikrehberi.org/disk/CoESSabMevzuat.doc+Brion+Kaminski&hl=tr&gl=tr&ct=clnk&cd=6&lr=lang_tr, 12/09/2006

www.sendika.org/http://72.14.221.104erişim. 04.08.2006

Özel Güvenlik Temel Eğitimi Ders Notları, www.ozelguvenlik.gen.tr
www.ozelguvenlik.gen.tr, 05.09.2006

ÖZGEÇMİŞ

05 Mart 1977 tarihi, Kayseri İli doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi yine aynı ilde tamamladıktan sonra, 1994 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümüne kaydoldum. Bir yıl bu bölümdeki eğitimimden sonra 1995 yılında Polis Akademisine girdim. 1999 yılında Polis Akademisinden mezun oldum. Aynı yıl İstanbul Etiler Polis Meslek Yüksek Okulunda göreve başladım. 2002 yılında kısa dönem askerlik görevimi tamamladım. Halen İstanbul Etiler Polis Meslek Yüksek Okulunda idareci olarak komiser rütbesiyle görev yapmaktayım. 2004 yılında da, Beykent Üniversitesi, işletme yönetimi/yönetim ve organizasyon Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım, kitap okumak, spor yapmak, seyahat etmektir.

Yabancı dilim İngilizce olup, evli ve bir çocuk babasıyım.

Aday: Alpaslan GÜNEY